

**Orthodoxa et erudita D. Joachimi Vadiani uiri clariss. Epistola,
qua hanc explicat quæstionem, An corpus Christi propter
coniunctionem cum uerbo inseparabilem, alienas à corpore
conditiones sibi sumat? nostro sæculo perquam utilis &
necessaria. : accesserunt huic D. Vigilii Martyris et Episcopi
Tridentini libri V. pij & elegantes, quos ille ante mille annos
contra Eutychem & alios hæreticos, parum pie de naturarum
Christi proprietate & person[ae] unitate sentientes,
conscripsit.**

<https://hdl.handle.net/1874/420548>

92

ORTHO

DOXA ET ERVDITA D. IOA
chimi Vadiani uiri clariss. Epistola, qua hanc
explicat quæstionem, An corpus Christi propter
coniunctionem cum uerbo inseparabilem, alie-
nas à corpore conditiones sibi sumat: nostro sæ-
culo perquam utilis & necessaria.

ACCESSERVNT HVIC
D. VIGILII MARTYRIS ET
Episcopi Tridentini libri V. pij & elegantes,
quos ille ante mille annos contra Eutychem &
alios hæreticos, parum pie de naturarum Christi
proprietate & personæ unitate sentien-
tes, conscripsit.

TIGVRI APVD CHRISTO-
phorum Froschouerum.

M. D. XXXIX.

PORTHO

1014 ET 1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100

1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1130
1131
1132
1133
1134
1135
1136
1137
1138
1139
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200

1201
1202
1203
1204
1205
1206
1207
1208
1209
1210
1211
1212
1213
1214
1215
1216
1217
1218
1219
1220
1221
1222
1223
1224
1225
1226
1227
1228
1229
1230
1231
1232
1233
1234
1235
1236
1237
1238
1239
1240
1241
1242
1243
1244
1245
1246
1247
1248
1249
1250
1251
1252
1253
1254
1255
1256
1257
1258
1259
1260
1261
1262
1263
1264
1265
1266
1267
1268
1269
1270
1271
1272
1273
1274
1275
1276
1277
1278
1279
1280
1281
1282
1283
1284
1285
1286
1287
1288
1289
1290
1291
1292
1293
1294
1295
1296
1297
1298
1299
1300

D. IOANNI TRAVER

SORHETIAE PRIMAE CLA-

riſſimo ſenatori, domino colendiſſ. Heinrychus Bullin

gerus gratiam & uitæ innocentiam optat à

Deo patre per dominum & ſerua-

torem noſtrum Ieſum

Chriſtum.

VERVNTVR hodie multi de er- Cauſe & re
media diſ-
ſentionum.

roribus & concertationibus indies ma-

gis magiſq; adoleſcētibus, pauciſſimi de

errorum conflictationumq; cauſis tollen-

dis ſolliciti ſunt: cum tamen ſublatis mali cauſis, aut ſal-

tem recte cognitis, minus ſerpat malum & pauciores

inuoluat. At philautia & ſtudium affectuum, cæ-

cum & ardens, quod in hominum ſermē omnium pe-

ctoribus imperitat, ægre ſunt nos ad ueras mali cauſas

peruenire, ipſaſq; introſpicere et examinare penitius.

Hinc ergo eſt quod ſine fine modoq; conflictantur in-

ter ſeſe hominum ingenia.

Conſtat omnino eos qui primū hodie locum occu- Papifſæ.

pant in eccleſia, epiſcopi & paſtores populorum, pro-

animi ſententia atq; libidine imperitare, adhibitis in-

conſilium auaritia ambitione & luxuria conſultori-

bus peſſimis. Hiſ enim ſeducti & occæcati uerbum dei

unicā recte gubernandi uiuendiq; regulam audire con-

HEINRYCHI BVLL.

temnuunt, imò & Bosorides Balaamitas quosdam mercede iniquitatis conducunt, qui synceræ ueritati male dicant, & doctrinam & mores suos corruptissimos defendant, contra euangelicæ doctrinæ assertores. Iccirco cum adeo non auertatur à uia sua mala, ut & malitiam suam tueri cupiant & seipsos malefaciendo superent, intonat contra ipsos magis magisq; tuba uerbi dei, et seuius incrudescit pugna. Quod si isti darent gloriam deo, si uerbum dei audirent, & ab erroribus ac malitia sua conuerterentur ad ueritatem & sinceritatem, minus esset in ecclesia cõcertationis & plus sacrosanctæ pacis: nunc autem per illorum impudentiam & pugna & scandala reparatur. Væ autem illis per quos offendicula uenuunt.

Euangelici
impuri.

Sunt alij qui uerbum dei quidem audiunt, sed affectibus suis interim renūciare nolunt, nescientes se prædicatione euāgelica uocatos esse ad sanctimoniam non ad immunditiam. Hi impatienter ferunt increpationem seruorum dei, accusant ferociam ecclesiastarum & queruntur de petulantia linguarum ipsorum. Non displicet nobis euangelium Christi, inquit, displicet autem illa obiurgandi constantia & improbitas, lenitatem euangelicam in illis requirimus. Contra uero concionatores sacri illud domini ex ore Isaie intonant ac dicunt: Populus iste est rebellis & filij mendaces, filij qui renuunt audire legem domini. Nam dicunt propheta

AD TRAVERSVM EPIST. 3

phetis, Nolite uidere: & episcopis, Nolite nobis recta prospicere: sed loquimini nobis blāda, uidete errores. Recedite à uia, declinate à semita ista, & amouete à facie nostra sanctum Israelis. Incrudescit ergo pugna, quæ facile dirimeretur si scelerata cohors illud intelligeret, primum uenisse filium dei in mundum ut opera diaboli dissoluat: deinde prophetis à domino in hæc uerba præscriptū esse, Clama intentissime, ne cessaueris, exalta uocem tuam sicuti tubam, & annūcia populo meo iniquitatem eorum, & domui iacob peccatum eorum. Quia uero mundum & carnem querimus omnes, & nemo æquius fert si durius contrectes ulcera sua, concionatores interim nec uelint nec debeant scabiem saniosam palpare, ideo certamen per malitiam nostrā gliscit quotidie, & manet pugna, manebitq; donec dominus uel fideles doctores ad se uocarit, ut rebelles nos propediem totos excindat, uel à uia sua mala auertantur mali, erubescant de malo & faciant bonum.

Sunt rursus inter maxime euangelicos non pauci qui sua leuitate & inconstantia conflictationibus præmodum diuitem & copiosam suppeditant materiam, dum de religione nunc sic, iam uero aliter & sentiunt & loquantur: non tam quod confesse ueritatis poeniteat, aut quod sibi prauam opinionem prius tenuisse uideantur, quàm quod uersibilitate illa sua, eos ita deme-

Vertumni
& inconstantes.

reri studeant, quos uel metuant uel nimis reuerenter ac stolide suspiciunt & adorant. Quod si posito metu & nimia hominum obseruatione ipsum deum & puram ueritatem respicerent, utiq; clamarent cū apolo, Fidem nostram profitemur, non ut hominibus, sed deo placeamus, neq; quærentes ex hominibus gloriam aut commodum, sed ut deo nos probemus, qui uocauit nos in sinceritate & ueritate. Atq; ita quoq; plus esset pacis in ecclesia & minus scandalorum.

Supercitiosus
& morosus

Videri uolunt alij quidā noua se, nescio quæ, reperisse uidisseq; , quæ nullus ante ipsos uiderit. Hos quia gloria uexat inanis, mirum quā alios omnes præ se contemnant, mirum quanti sua uenditent, & quā de rebus aliorum calumniose, de suis uero gloriose & Thrasonice loquantur. Nolunt hi cum alijs quicquam habere commune, sua uolunt omnibus obtrudere: ergo quamuis alij non male sentiant, uel idem loquantur quod illi, alia interim figura dicendi utentes, hi tamen peculiare quiddam habere & sequi diuersum omnino uideri gaudent, homines ad schismata fouenda nati. His si rediret apostolus magno spiritu ac clamaret, Si qua igitur consolatio in Christo Iesu, si quod solatium dilectionis, si qua communio spiritus, si qua uiscera & commiserationes, complete meum gaudium, ut similiter affecti sitis, eandem charitatem habentes unanimes, idem sentientes, ne quid fiat per
conten-

AD TRAVERSVM EPIST. 4

contentionem aut per inanem gloriam, sed per humilitatem animi alium quisq; se præstantiorem existimet, ne sua quisq; spectetis, sed unusquisq; quæ sunt aliorum. Posset itaq; & his restitui pax, si acerbis & ulcerosis affectibus suis renunciarent, & minus essent obstinaces arrogantes & ceruicosi. Frustra uero de pace & concordia, uel querela uel sermo instituitur, frustra deniq; conuenitur, nisi & prauis huiusmodi affectus in animo compescantur.

Ex eodem fonte superbiæ inuidentiæ & inanis arrogantisq; ostentationis illud quoq; erumpit, quod nonnulli hodie simplicitatis apostolicæ oblitum, supercilium sibi sumunt philosophicum, aut si maius pneumaticum, & nouum quoddam inducunt genus dicendi docendique de Christo domino. Spiritum enim sibi arroganti principalem ex politum altum intensum & profundum, nec aliud sibi quam mera oracula loqui uidentur. Et reperit quidem suum patella cooperculum, homines leues & curiosos, qui ad metaphysica & pneumatica illorum phantasmata, tanquam ad doctrinam è tercio cælo allatam, obstupescunt. His si quis prædicet Iesum Christum uerum deum & hominem, sicut prædicarunt apostoli, incarnatum, passum, crucifixum, mortuum & sepultum, tertia die resuscitatum, & in cælos post quadraginta dies receptum esse, atq; ibi illum retinere depositum carnis nostræ aliquando in gloriam

Anabaptistæ
& pneumatici.

HEINRYCHI BVLL.

quoq; resuscitandæ, cum ille sit frater noster uita & resurrectio nostra, sacerdos et intercessor noster apud patrem in cœlis, non uideberis loquutus satis alte intente subtiliter & spiritualiter de Christi mysterio. Habent enim illi magis deifica & inuoluta arcana de carne Christi: quibus interim stolidos auditores non explicant sed inuoluunt, ut tandem quid Christus sit, aut quæ spes nostra sit, nesciant, amittentes Christum in suis illis subtilitatibus uanis.

Cur hæc æs
dita sint.

Atq; ex his maxime & similibus causis ne omnes persequar, oriuntur hodie schismata & dissensiones in ecclesia, nec spes est fore ut componantur, nisi prius affectus illi prauis & petulantibus sopiantur. In primis autem obturbant simpliciores, officiunt ueritati & paci postremi illius generis pneumatici. Nam ignorantia & stulta rerum admiratio imponit simplicioribus. Non uident id quod isti tanta hypocrisis & testificatione proferunt, antiquum esse diaboli prestigium, quo olim quoq; multorum oculos fascinauit. Ignorant historias, non legunt scripta ueterum, qui & ipsi non infeliciter tractarunt sacras literas, præsertim contra hæreses, at hos illi, imò cõtumaciter contemnunt, imò hoc se credunt perfectiores quo cõstantius & præfractius contemnunt. Et ut sint maxime qui non contemnunt omnia, libris tamen carènt, nec otij sibi tantum temporisq; sumunt, ut ueterum quædam cognoscant uel per
functorie:

AD TRAVERSVM EPIST. 5

*functorie: præterea ignorant qui nam in tanta turba
 maxime sint legendi. Et sunt quidem quos legisse non
 admodum profuerit. Ergo ut causæ dissidiorum erro-
 rumq; uel hac in re non nihil tollantur, reddanturq; qui
 sibi consuli uolunt cautiore porro, & rectius iudi-
 cent de huiusmodi Sibyllæ folijs quæ non intelligentes
 stolide admirantur, edidi orthodoxam illam D. Ioachi-
 mi Vadiani epistolam, qua hanc explicat questionem,
 An corpus Christi propter cõiunctionem cum uerbo
 inseparabilẽ, alienas à corpore conditiones sibi sumat?
 In hac enim breuiter tractat quicquid de incarnatio-
 nis dominicæ mysterio scire refert. Ac primum de con-
 iunctione illa differit, quæ ex duarum naturarum ueri-
 tate personam Christi cõstituit. Deinde de conditioni-
 bus disputat, quas sustinuit assumptio illa in Christo an-
 te resurrectionẽ. Postremo de conditionib. scribit quas
 sibi sumpsit corpus Christi post resurrectionem. Inter
 texuit his præterea quæ de hisce capitib. prodiderunt
 tam orthodoxi ueteres quàm hæretici male sentiẽtes.
 Adiunxi huic Epistolæ quinq; libros D. Vigilij marty-
 ris & episcopi Tridentini, quos contra Eutychem in-
 primus, deinde aduersus alios quoq; hæreticos impie
 de Christo domino sentientes, conscripsit, & mirifice
 superiori argumento consonant. Polliceor autẽ mihi
 certo, multo simplicius et purius de Christo domino et
 carne eius clarificata loquuturos, qui hactenus subtili*

HEINRYCHI BVLL.

tates nescio quas nexuerunt, postquam ista nostra diligenti-
gentius cognouerint.

Anthores.

Non est aut ut quis hic expectet encomia & com-
mendationem authorum. Vterq; orbi notissimus est.
Vtriusq; pietas & eruditio libris æditis testatissima
est. Satius ergo esse uidebatur de uiris omnino maxi-
mis silere, quam pauca dicere. Scripsit ille ad postulas-
tionem meam, pro incredibili illa humanitate sua et stu-
dio erga me officiosissimo, Epistolam quã exhibeo, &
quam ego solus, thesaurum uidelicet maximum, posse-
dere atque occupare nolui. Vigilius uero ante mille
annos, suos illos contra Eutychem libros adidit, mira
breuitate & perspicuitate exponens & subuertens
quicquid huius erat hæreseos. Scripsere contra Euty-
chen Leo antistes Romanus, & Gelasius eiusdem eccle-
siae episcopus: item in 3. lib. ad Trasimandum res-
gem Fulgentius Apher, uir in diuinis & humanis li-
teris doctissimus: sed nemo, quod mihi uidetur, succin-
ctius & melius scripsit Vigilio nostro, qui & erroneũ
Nestorij dogma non raro attingit & confutat, sed per
functorie modo & in transcurso. Copiosiora, ut inte-
rim Cyrillum non commemorem, quem alij in hac cau-
sa namis acerbum fuisse credunt, dedit Maxentius Ioan-
nes seruus dei, cuius extant ad Theophilum contra
Nestorium duo Dialogorum libri non incruditi. At Vi-
gilij huius nostri opus ante annos decem Tubingæ im-
pressum

AD TRAVERSVM EPIST. 6

pressum est, sed, ne quid dissimulem, parū diligēter & emendate. Diligentiam maiorem in hac nostra editione commendabunt, qui ipsam contulerint cum editione prima. Conscripsi præterea Vigilij uitam, & singulis libris singula argumenta præfixi, annotatis simul rerum indicibus & capitibus ubiq; , ut quid spectaret Lector facilius pateret.

Tibi uero Trauerse clariss. hoc opus hoc nomine in Trauersus. scribo ac dedico, quod tua uirtus meretur celebrari commendariq; insigni aliquo scripto nedum meo apud posteros, qui ab optimis quibusq; prædicaris numinis & religionis obseruantissimus, iudicij & iustitiæ cultor æquus & diligens, atq; literarum ac studiosorum esse patronus unicus atq; fidelissimus. Dominus omnium populorum rex uoluit te unā cum alijs bonis Staroptina
pijs ac prudentibus uiris præesse genti generosæ & ter. fortissimæ, & per uos ueluti per patres patriæ Rhetiam illam liberam antiquissimam & potentissimam eruare incolumem. Vocationis ergo uoluntatisq; dei memores, scitote non aliter seruari regna & gentes quā diligenti cultu religionis & iustitiæ. Caterum ut sine legibus iustitia periclitatur, ita sine Scholis trepidat religio. Vestrum ergo fuerit & leges sanctas tue ri, & Scholas promouere, ut dominus sit uobiscum. Et fuit quidem hætenus uobiscū dominus, qui lumen uerbi sui apud uos accendit, & tedas Papisticas fumosq;

H. BVL. AD TRAV. EPIST.

uanitatis extinxit ac dissipauit. Dedit uobis doctores
fideles, qui Christum docuerunt pure & syncriter.
Disturbauit consilia improba, & è manu inimicorū
liberauit uos. Quod si perrexeritis in pietate, si iusticia
colueritis, & sacra bonaq; studia promoueritis,
ut cœpistis, augebit uobis dona sua dominus, et felicissi
me habebit posteritas uestra Rhetica, laudabitq; maio
rum suorum, id est uestram fidem & diligentiam, qui
labore & studio magno purgatam ipsis religionem de
deritis. Dominus Iesus seruet te nobis, inò totam illam
Rhetiam, semper beatã & incolumem. Saluum te uo
lūt symiste mei Leo, Megander, Er. Fabritius, Pellica
nus, Bibliander, ac reliqui fratres. Salutabis tu nobis
D. Antonium Trauersum, & totam illam clariss. fam
miliam: in primis autem fidelissimos illos uerbi domini
nuci ministros ac fratres, D. Ioan. Comandrum, Ioan.
Blasium, Nicolaum Balingium, Rodolphum Salicem,
Philippum Gallicium, & alios uiros bonos. Tiguri
Mense Iulio. AN. M. D. XXXIX.

HEINRY

CHOBULLINGE

RO, CLARISS. VRBIS TI-
gurinae Ecclesiastae, Ioachimus Vadianus

S. D.

QVAESITVM ESSE ABS-
te, Bullingere, intelligo: An corpus
Christi propter coniunctionem cum
uerbo inseparabile, sumat sibi alie-
nas à corpore conditiones &c. Ve-
rum authorem ipsum qui id scire ex te cupit, nō
intelligo, adeo nomen eius tuis in literis reti-
ces, tantum hoc efflagitans, ut quid hac ipsa de re
sentiam literis ad te meis bene longis per proxi-
mum Tabellarium significem. Quod sanem uel oc-
cupatus & uarijs curis distractus faciendum rece-
pi. Atque ut ab ipso statim initio de summa quæ-
stionis eam sententiam proferam, quæ & ueteri-
bus & recentibus, qui modo catholicam scriptu-
ræ regulam sunt sequuti, semper piētissima uisa
est, dico: Coniunctionem illam, duarum natura-
rum indubitata ueritate constantem, non alias con-
ditiones & ante resurrectionem & post resurre-
ctionem sumpsisse sibi, quam tales, quæ Christo
ipsi pro naturarum substantia essent accommodæ,

D. IOACHIMI VADIANI

& alterutri naturæ propriæ, scripturarum etiã testimonijs in Christo assertæ & confirmatæ. At uero, quoniam his uerbis quæstionẽ uideo proponi quæ ab arguto aliquo & Scholastico disputatore ambagibus inuolui, & sensu alieno (ut nostra sunt sæcula) distrahi atq; implicari possint: ante omnia mihi sensus eruendus est certus, quẽ in hac materia explicanda teneã, nec elabi ex oculis finam. Ne nobis accidat, quod multis, qui dum propositam aliquã argumenti rationem sequuntur, nec attendunt alium atq; alium sensum uerba præferre, haud aliud efficiunt q̃ ut disputationẽ di-
 sputationẽ pariant, nec satient Lectorẽ uaria spectantẽ, sed ad ambigendum amplius instigent & prouocent: id quod ueteribus in rerum naturalium, moraliumq; tractatione, magnarum dissensionum, nisi fallor, causam præbuit. His accedit quod hominum quorundam iudicio nihil delictius, nihil tenerius est. Et sunt interim qui maximis ueritatis pestibus, inuidia scilicet & doctrinæ ostentatione corrupti, nihil non atrodunt & calumniantur, sursum ac deorsum rapientes iactantesq; quæ candidissime sunt tractata, uidelicet ut seipso hoc modo suis doctrinæ persuasione commendent: nec permittant probe & uere dictum uideri, quod à se perperam dictis & scriptis dissentit & pugnat. Ut parum memorẽ quod in rebus per se difficilibus & obscuris nulla satis adhiberi diligentia potest, quæ facile omnem ambiguitatem

tatem summoueat, lucemq; implicitis & recessu aliquo obscuris reddat: ut non uago & uacillante, sed certo libratoq; passu, illo quo tendimus perrexisse uideri queamus. Sed enim ut dubijs in rebus nihil est incircumspecta & præpropere temeritate odiosius, ita sanè illis in rebus quæ dubiæ esse nequeunt, modo accurrate tractentur, nihil magis scribentis nomen & dignitatem eleuat, quam si trepidare commentando, nec satis fidere sibi, præterea & fucare quædã & dissimulare nulla iusta causa deprehenditur.

Ad rem igitur institutam ut ueniamus. Dum Explicatio terminorū. quæritur: An corpus Christi propter coniunctionem cum uerbo inseparabilem, sumat sibi alienas à corpore conditiones. Primum per Corpus Corpus. Christi illud intelligo, quod ossibus, neruis, carne, & sanguine in utero uirgineo de spiritu sancto cõceptum & anima rationali creata uiuificatum, id est, uere humanum, & in momento conceptionis simul ab æterno uerbo ita assumptum est, ut duabus è naturis impermixtis et inuiolatis, nec separabilibus, unus dominus Christus Iesus dei & hominis filius factus sit, & in mundum genitus. Deinde per coniunctionem, hoc ipsum intel Coniunctio ligo, quod Scholastici unionem, alij mixtionem, communionem, societatem, uocant, ipsam scilicet connexionem & cohærentiam duarum naturarum personam Christi constituentium. Et placeat mihi fateor coniunctionis uocabulum, cum eo

D. IOACHIMI VADIANI

Vnio.
Communio

Mixtio.

Conditiones
sive proprietates.

usum uideam Augustinum cum alibi tum in libro de Trinit. 13. ca. 19. Vnionis enim & communionis uoces, si propius consideres, parum fide sunt: licet & Augustinus alicubi unionis, Hilarius autem, & ab unionis & communionis & societatis uocabulo nō abhorreat. Nec enim unum sunt natura diuina & humana, sed duæ res, & ita separatæ, ut neutra de altera participet, sed proprietatem suam utraq; seorsim illesa custodiat. Unde consequitur longe minus mixtionis uocabulum, quo sanctus Irenæus uitur, tuto ferri aut ad mitti posse. Et uoces quib. paulo ante sumus usi (connexionis scilicet & cohærentiæ) constat minus quadrare quàm conjunctionis uocabulum. Postremo, cum quæritur, An sumat sibi alienas à corpore conditiones &c. per corpus non quodlibet corpus sed humanum intelligo, quale est & ipsum Domini corpus, de quo quæritur. Alioqui & naturalium corporum multæ sunt conditiones & uariæ longe ab humano corpore alienissimæ, quarum nihil attinet in præsentia meminisse, cum solius humani corporis fiat mentio: nec aliæ conditiones intelliguntur quàm quarum capax esse humanum corpus uideatur. Conditiones autem intelligo proprietates, seu ut planius loquar, habitum ipsum & statum corporis aliter atq; aliter habentis. Qui quidem bifariam accidere homini potest. Nam sunt quædam quæ naturaliter insunt corpori humano, partim commu-

nia

nia ei cum reliquis animalibus, partim propria, nec nisi sui generis. Contra autem, quædam quæ supra & præter naturam sunt, illi induntur, ab alioiore causa pendentia: quæ mox paulo enumerabimus. Quin & Alienum esse, aut alienas esse à corpore conditiones, duplici sensu accipi potest. Vno, ut intelligamus tales corpori humano, nec inesse naturaliter, nec accidere naturali aliqua consequentia, sicut naturaliter accidunt homini, esurire, sitire, uigilare, dormire, &c. sed, ut dixi, supra naturam accidere & à diuina pendere uirtute. Altero, ut tales sint, quæ cum natura & substantia adeoq; cum ueritate corporis humani pugnent, nec sinant uere esse corpus hominis, ubi acciderint: ut cum dicimus, Simul esse in diuersis locis, conditionem esse, quæ cum natura & substantia corporis quanti pugnet, & ideo alienam esse à corpore etiam humano, quoniam per eam ueritas corporis subuertatur & exinanatur.

Alienum dicitur dupliciter.

His ad hunc modum declaratis, hoc sentire quæstionem intelligo, An domini nostri Iesu corpus uere humanum, ea de causa alienas ab humano corpore conditiones sibi sumat, quia constet ipsum à uerbo æterno, in utero uirginis inseparabili coniunctione assumptum esse. Nunc ut, quod sensio apertissime & simplicissime dicam, paulo altius mihi ordiendum est. Ac primum quidem de coniunctione illa mihi dicendum est quæ ex duarum naturarum ueritate perso-

Quæstio.

Partitio.

D. IOACHIMI VADIANI

nam Christi constituit. Deinde de conditionibus referam quas sustinuit assumptio illa in Christo ante resurrectionem. Postremo, de conditionibus, quas sibi sumpsit corpus Christi post resurrectionem.

Protestatio. In totum autem animus est, nihil prodere aut in medium afferre, domini praesidio, quam quod Canonice scripturis docetur & traditur, & sanctorum patrum assertione confirmatur. Mire enim abhorreo ab illorum confidentia, qui in id genus materijs explicandis ceu campum aliquem floridum ingressi, in quo suppetenti rerum copia vires ingenij queant ostentare, nihil sibi non permittunt decernendo, rarissime interim adductis aut suo in sensu acceptis scripturis, multo autem saepius philosophorum placitis citatis, conijciunt magis quam demonstrent aut probent, praeterea praedictis perinde ut collaris, & ad uiuum (ut dicitur) resectis, niuntur. Sunt autem qui non explicant modo quod explicandum proposuerunt, sed quaestionem mouent ex quaestione, & dubium dubio plicant, de multis nonnunquam dubitates quae certa nobis ratione constant, insuper & argutijs Dialecticis instructi, mira calliditate aut torquent quo quicquam uolunt probare, aut eludunt quod cum suis utcumque receptis dissentit & pugnat.

Coniunctio
quae ex dua
rum natura

Verbum igitur aeternum, quod deus uerus est, per quod omnia facta sunt, quod omnem hominem

nem uenientem in hunc mundum illuminat, & rum ueritas
te unā Chri
sti personā
constituit.
 (ut Petrus ait) ē tenebris uocauit credentes in ad-
 mirabilem lucem suam, præsente iam temporis
 plenitudine, carnē uere humanam, id est, ipsum
 hominē ex anima creata, & corpore extra omnē
 peccari labem in utero uirgineo conceptum as-
 sumpfit, & sic factum est caro, genito in mun-
 dum & adito Iesu Christo domino nostro: qui
 quatenus deus erat, filius unigenitus ex sinu
 patris descendit cum plenitudine gratiæ, scien-
 tiæ, sapientiæ, & donorum omnium de quibus
 accipiunt credentes in eum: quatenus autem ho-
 mo erat, Filius hominis & primogenitus Marię,
 in ea naturę integritate factus, ut cum nihil quod
 est hominis à se alienum esset, tamen quia ipse ser-
 uator & dominus hostia futurus esset pro pecca-
 to, formam serui uolens & lubens, scilicet morta-
 lem, iniurijsq; & ignominijs obnoxiam assum-
 pfit, quo genus humanum peccato perditum,
 ipse deus & homo, redemptionis nostræ sacra-
 mēto tot legis uictimis & sacrificijs adumbrato,
 pleno dignoq; & sacerdotio & sacrificio perfice-
 ret & consummaret. Simul nobis in omni humi-
 litate, sapientia factus iustitiq; & sanctificatio &
 redemptio, ut qui gloriatur, non nisi in domino Verbum ca
ro factum
est.
 Iesu gloriatur. Quando igitur Ioannes dixit, Ver-
 bum caro factum est, & habitauit in nobis, uerbi
 incarnationem simplicissima ueritate reddidit, &
 licet sensum præ se ferant, quem immutabilis na-

D. IOACHIMI VADIANI

tura diuinitatis non admittit, uidelicet quod ex ipso uerbo æterno caro hominis facta sit, aut diuina natura in humanam mutata sit &c. tamen ita cohæret scripturarum ueritas, ut cum alijs illius testimonijs collata pijs sibi & catholicam sensum uendicent. Et nos non nisi assumptione, & coniunctione naturæ humanæ cum diuina, utraq; natura illæsa & inuiolata, uerbum æternum factum esse carnem intelligamus. Non permittit enim communis sensus, nedum scripture autoritas, ut quod æternæ & immutabilis essentiæ est, in re creatæ & mutabilis naturæ & conditionem abire credi possit. Longe uero alienius à captu & pietate, dicere humanam naturam in diuinam abire, ut uideri debeat quod creatum est, in essentiam & substantiam creatoris immutabilem conuersum esse, quale quid Eutyches docere uisus est, cuius infra mentionem faciemus. Mixtio autem naturarum & confusio nisi nomen quidem permetteret naturis, nimirum corruptis & subuersis, ut nec deus uere Christus, nec uere homo dici posset, qui licet diuersis naturis consistet unitate personæ contractis, tamen propter illæsam & inconfusam harum proprietatem, sicut uere homo sit, uere deus est & dicitur. Proinde & Ioannes ueritatem naturæ diuinæ in Christo asserens, Vnigenitus inquit filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Et ipse dominus Matth. 16. agnoscit ueritatem responsi Apostolorum, ipsum esse

Christus uerus deus.

esse filium dei uiui affirmantium, insuper & hoc addens, carnis & sanguinis non esse eius rei cognitionem, sed reuelationis paternæ & cœlestis. Ita ipse Christus Ioan. 6. Panem se de cœlo uocat, quem uere tamen non edant, nisi à patre tracti, seu, quod idem est, à deo docti. Item, ascensurum in cœlum ubi prius erat &c. Diuinæ eîm naturæ, non humanæ tribuitur in cœlo esse, & in cœlo fuisse, antequam in cœlum Christus ascenderit. Pari modo alicubi Iudæis respondens, Antequam inquit, Abraham fuit, ego sum &c. palâ se deum esse indicans. Ut illa fileamus, quod patrem in se & se in patre esse, atq; unum quidem cum patre esse profiteretur. Et ad Philippum patrẽ uidere cupientem, Philippe, ait, qui uidet me, uidet & patrem &c. Contra sæpe ita in se hominis naturam asserit, ut palâ sibi demat, & deo tribuat, ut Ioan. 7. Mea doctrina non est mea &c. Et Ioan. 11. Lazarum suscitaturus patrem rogat ut se exaudiat. Matth. 24. & Actorum primo, soli patri tribuit cognitionem dici iudicij. Alibi autem nõ semel, patris uoluntatem (quæ uoluntas est Trinitatis) à sua ita seiungit, ut suam abneget & illam asserat quæ sit sequenda. Ut uoluntatum distinctionem, naturarum in Christo distinctio necessario sequatur. Vere igitur deus & uere homo Christus dominus noster, id quod sanctissima illa & clarissimis scripturis conferta Epistola ad Hebræos abunde exponit.

Christus uerus homo.

D. IOACHIMI VADIANI

Inseparabilis
coniu-
ctio.

Recte autem coniunctio illa naturarum in Christo inseparabilis dicitur. Cum enim Sacramentum incarnationis rei sit æternæ, nempe uitæ cœlestis & immarcescibilis, fieri nequit quin & ipsa incarnatio uerbi semel facta in æternum duret. Christus enim hodie & heri idem est etiam in sæcula, Hebr. 13. Sed & æternum Christi sacerdotium deus pater iuramento confirmauit, Psal. 109. Quod ipsum tamen negata in Christo corporis & carnis, id est humanæ naturæ ueritate, subsistere nequaquam posset.

Lex de his
rebus dissen-
dendi.

Minime autem cōmittendum est, in id genus mysterijs explicandis, ut aut uerbis liberius uti, aut causas remotiores afferre pergamus, quarum nō meminerit scriptura. Nihil enim periculosius est, q̄ in fidei articulis, libertate uerborum & licentia definiendi (ut sic dicā) luxuriare, & ab præscripto uerbi dei recedere. Quod illi tamē faciunt, qui causas afferunt proximas incarnationis, & argute indicāt quo modo & medio uerbum carni se unierit: quæ in re tam latus cāpus sese quorundam coniecturis & cogitationibus apperuit, ut post scripturarum breuem & simplicem traditionem, post ueterum doctorum explanationē cum piā tum etiam mediocrem & uenerabundam, ipsi rotos libros hoc titulo inscripserint, Cur deus homo. Præterea de incarnatione domini. Cum Lombardus tamen Scholasticorū coryphæus, distinct. 2. lib. 3. Senten. doceat unōnem illā naturæ
diuinæ

diuinæ cum humana inexplicabilem esse, iuxta illud Esaiæ ult. Generationem eius quis enarrabit? Tanto satius est his de rebus quam circumspectissime & parcissime loqui, & intra scripturæ metas magna cura contineri, quam uerbis uti de nostro allatis, quæ arcanis illis & cœlestibus rebus caliginem uerius, quam lucem ullam adhibeant.

Ioannes enim uelut renuens, quæ impium sit humanum animum scrutari, paucis & simpliciter, Verbum inquit **C A R O** factum est, & habitauit in nobis, & conspeximus gloriam eius, gloriam uelut unigeniti à patre &c. Paulus autem idem intelligens, Gal. 4. Vbi inquit, uenit plenitudo temporis, emisit deus filium suum, factum ex muliere, factum legi obnoxium &c. Quomodo uero factum ex muliere, si dei filius à deo emisus? Sanè, uerbum intelligit in mundum missum ex sinu patris & in uirginis utero hominem factum, hoc est, uerbum homini coniunctum, & sic natum in mundum Iesum Christum. Sicut, 1. Tim. 1. ab eodem dictum est, Iesus Christus uenit in mundum, ut peccatores saluos faceret. Factum autem arbitror ab Apostolo dictum, quia dominus, non ex semine uiri, aut naturæ opere, sed uirtute altissimi in uirgine formatus fuerit, quemadmodum & primus Adam manu dei è limo terræ factus est. Nam & Luc. 2. cap. legitur, Quod nascetur ex te sanctum, uocabitur filius

*Simplicitissima
coniunctionis et in
carnationis
ratio.*

D. IOACHIMI VADIANI

dei (de uirgine enim, Augustino teste, tantum ge-
neris non etiam criminis originem duxit do-
minus) quippe primum hominem in perfecto
& integro naturę suę statu uirtute dei formatum
& factum esse constat. Pari autem simplicitate
utramq; naturam Christi indicans Apostolus 2.
Corin. 5. Deus, inquit, erat in Christo, mundum
reconcilians sibi, non imputans eis peccata sua.
Et ut ab omni peccati labe carnem eius liberam
fuisse restaretur, eodē loco, Deus, inquit, eum qui
nō nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut
nos efficeremur iustitia dei per illum. Porro &
Isaias uerbi aduentum in hunc mundum ante ad-
umbrauerat & ipse breuibus & simplicibus uer-
bis de luce illa uētura testatus 45. ca. cum ait, Ro-
rate cœli desuper & nubes pluant iustum, aperia-
tur terra & germinet saluatorem & iustitia oria-
tur simul. Ego dominus creauit eum &c. Quibus
uerbis quantumuis breuibus & uerbi descensum
ē cœlo & humanitatis unōnē de terra, nimirum
de utero uirginis parturiente, præterea & iustitię
originem, quę per solum Christum est comple-
xus est. Quod autem dixit, Ego dominus creauit
eum: id dixit qđ apostolus, Factum ex muliere,
non genitum ordine naturę. Nam ut primus
Adam de terra creatus est nullo uiri semine: ita se-
cundus Adam à deo creatus, id est, factus nullo ui-
ri semine, in utero terreno, id est, humano im-
maculatę & æternum beatę Marię uirginis, ut
uere

uere dominus Christum secundum terrenæ naturæ formam creauerit, sicut & ipse unigenitus uerbum æternum ab æterno genuit. Alio in loco idem Isaias de uerbi emissionem loquutus breuiter, Deus, inquit, ipse ueniet, tunc aperientur oculi cæcorum & aures surdorum patebunt, Isa. 35. Vnde & à Petro Sanctus uocatur, qui præordinatus fuerit ante conditum mundum, manifestatus autem extremis temporibus, propter nos qui per eum credimus in deum. Quos & carnis nostræ in se assumptæ sanctificatione purgatos gentem sanctam & sacerdotium sanctum effecit. Alibi quoque idem apostolus in carne passum esse dominum nostrum, inquit, ut inueneret non nisi incarnatum pati mori; pro nobis potuisse. Quod enim in Christo diuinum erat, nec morti per se, nec passioni erat obnoxium. Proinde qui peccatum non fecerat, neque inuentus est dolus in ore illius, peccata nostra, docente Petro, ipse pertulit in corpore suo super lignum, quo peccatis mortui iustitiæ uiueremus. Pulchre igitur & pie dictum est ab Augustino lib. de Trinit. 13. de Christo in hæc uerba, Nascebatur non contagione transgressionis uiciata natura, sed omnium talium uiciorum sola medicina: nascebatur, inquã, homo, nullum habens, nullum habiurus omnino peccatum, per quem renascerentur liberãdi à peccato qui nasci non possunt sine peccato. Hactenus Augustinus. Sed quid illis immoramur? cum Christus ipse à

D. IOACHIMI VADIANI

patre se exiuisse & in mundum uenisse dicat, nihil minus interim uindicata carnis in se proprietate, Ioan. 18. Ego in hoc natus sum, & in hoc ueni in mundum, ut testimonium feram ueritati. Et Ioan. 12. Ego lux in mundum ueni, ut qui credit in me in tenebris non maneat. Idem ad humanam naturam respiciens eodem in loco, Ego ex meipso, inquit, non sum loquutus, sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam aut quid loquar.

Hæreses circa incarnationis mysterium.

Hebion & Valentinus

Arrius & Macedonius.

Nestor.

Hoc uerbum incarnatum, & hunc Christum dominum duarum naturarum inseparabili coniunctione constantem ecclesiarum orientalium præfides quidam parum memores perfidie Hebionis, Marcionis, Valentini & Manichæi (qui nihil diuersa insania ecclesiam afflixerunt) post mortem primum Athanasij, Chrysostomi, Hieronymi, & Augustini ecclesiam Christi rursus seditionis dogmatibus sunt adorti. Fecerant idem paulo ante in affligenda Trinitatis maiestate Arrius & Macedonius. Quorum ille filium inæqualem patri faciebat, hic spiritum sanctum deum esse negabat: utroque celebribus doctissimorum hominum synodis, Nicena scilicet & Bizantina, damnato. Quos sero et inclinante iam mundo, hoc est Theodosio iuniore imperante, Nestor et Eutyches Græci iidem homines sunt insequuti. Quorum alter præsul Constantinopolitanus, ita de naturis in Christo differebat, ut unitatem personæ palam solueret

folueret, nec unã, sed duas facere uideretur, nempe unam diuinitatis, alteram humanitatis. Ad hæc non aliter deum in Christo esse docebat, quàm reliquis sanctis ipsum scriptura tribueret, unde nec Christum iam natura dei filium, sed adoptione faciebat, siue, ut ipse dicere solebat, merito. Quod ipsum in totum non aliud erat, quàm bellum crudele aduersum domini incarnationẽ excitarum. Et quanquam patronis ceu nõ diuersum ab ecclesia sentiret defenderetur, tamẽ ob doctrinam suam propius inspectam & ponderatam frequenti in synodo apud Ephesum habita, damnatus, & anathemate percussus est. Successit huic nõ magno temporis interuallo Eutyches Abbas Eutyches. Constantinopolitanus, qui eodem Theodosio imperante, iniitijs cõceptionis Christi, ut arbitror, illectus, duas naturas in Christo ita cõfundeat, ut humanam assumptam quidem, sed assumptionis conditione abolitam esse doceret, nec in Christo mansisse amplius quàm diuinam naturam. Hominem igitur deo absumebat, nec sinebat carni assumptæ in Christo locum. Quam dementiam hominis, mox paulò synodus, in Chalcedone urbe contra Bizantium sita, Martiano iam imperante, damnauit præfidere Fabiano Constantinopol. episcopo. Cum antea, in synodo apud Ephesum habita, cui Dioscorus Apostolicæ ecclesiæ Alexandrinæ episcopus præfederat, tam scædum & impium dogma; Theodosio ipso in pri-

D. IOACHIMI VADIANI

mis annuente, esset receptum. Adeo iam tum uariabant Concilia, & nocebat ueritati licentia illa pronunciandi, non collatis nec magnopere expressis scripturis. Præerat tunc temporis ecclesiæ Romanæ Leo primus, uir cum pietate tum eruditione insignis, cuius extant aduersus Eutychnam hæresim epistolæ nonnullæ de ueritate carnis Christi, quam in Eucharistiæ sacrificio omnia agnoscamus & profiteamur. Illos postea secuti sunt, Theodorus quidam Cilix è Mopso crene: & Sergius patriarcha Constantinopolitanus ille, qui apud Heraclium Imperatorem magno in precio habitus est. Tum enim Bizantijs ferè habitabant Imperatores Romani, & episcopis eius urbis, qui patriarchæ dicebantur, plurimum & honoris & authoritatis deferebāt. Theodorus igitur Nestorij hæresi instaurata, sic naturas personasq; distinguebat in Christo, ut deum & hominem Christum è uirgine natum esse negaret, nec permitteret natiuitatem nisi homini, quo suo dogmate naturarum unionem seu coniunctionem palàm impugnare, sed & amplius suspicari uidebatur Christo genito iam & in mundum ædito ceu puro prius homini, naturam diuinam super aduenisse, & sic unctam esse, sicut scriptura de ipso loquitur. Non uidebat enim, aut si uidit, nõ credebat scripturæ palàm admonēti, quod in ipso incarnationis principio, uerbum factum est caro, operante spiritu sancto: ut qui postea natus est, non

Theodorus
& Sergius.

non iam purus homo, sed deus uerus & homo uerus fuerit. Quare frequentissima synodo Constantinopolitana Theodori dogma damnatum fuit, adnitente Vigilio eccles. Romanæ episcopo, decimotertio anno Iustiniani principis, cuius animus hoc pronior erat in Theodori condemnationem, quo propensius sectæ Eutylianæ fauebat, unam scilicet naturam in Christo statuenti. Hac primum Synodo quadraginta annis ante initum à Gregorio pontificatum habita, decretum est, ut beata uirgo Maria, *θεότοκος*, hoc est ^{Maria} *θεότοκος*, dei genitrix uocaretur, quippe quæ Christum secundum hominē quidē genuit, sed ipsum ramen genuit, qui opere incarnationis perfecto ut homo uerus, ita & deus uerus erat. Deus quidem, uerbum æternum, non factum, sed genitum ex patre, per quod omnia facta sunt. Homo autem in tempore incarnatus, caro factus, & genitus, ^{Sergius.} primogenitus hominis filius. Porro Sergius, quia natione Syrus erat, hæresim domi imbibitā haud trepide in urbe augusta patriarchatum indeptus & Eutylianæ factionis hominibus adiutus dispergere cœpit. Iam antea enim præstantes in Syria Episcopi, quorum præcipuus erat Athanasius Hierapolitanus, palàm, non nisi unam uoluntatem in Christo affirmabant, uidelicet diuinam, quæ doctrina persuaderi ecclesijs nõ potuisset, nisi prior Eutyches naturæ unitatē in Christo ausus fuisset asserere. Cæterum nocentissima illa hære-

D. IOACHIMI VADIANI

sis ita breui uires recepit ingentes, ut non Asiam
 modo & Thraciam, sed ipsam etiam Italiam ma-
 gna rerum turbatione perculserit, ipso etiam He-
 raclio in hæresim collapsio, cui in Syria contra Per-
 sas agenti, prius Athanasius, mox & Sergius, &
 Sergij successor Pyrrhus patriarcha persuaserat.
 Adeo autē impune multis annis grassatum est de-
 litum cōnientibus episcopis, ut imperante pri-
 mum Constantino Heraclij pronepote, qui Por-
 gonatus cognominatus est, Heraclianæ stirpis po-
 stremo, Synodus Constantinopoli congregata,
 quam Sextam uocant, ducentorum octuaginta
 nouem patrum consensu damnatum fuerit, annis
 minimum septuagintaquinque post Gregorij
 mortem, qui secundo anno imperij Phocæ, decessit.
 Subduxerat se illi Synodo, quacumq; de causa
 Agatho papa Romanus, sed absentiam tamen
 suam refarsit, doctis & pijs uiris Constantino-
 polim missis, qui errori tam noxio sese opponerent.
 Monothelitas autem uocarunt Græci, qui *θελ-
 σιν μίαν καὶ μόνω* unam & solam in Christo
 uoluntatem, nempe diuinam asserbant. Cuius
 erroris coryphæi erant sub iam dicto Constanti-
 no, Georgius Patriarcha Constantinopoleos &
 Macharius Apostolicæ ecclesiæ Antiochenæ epi-
 scopus, uterq; tam doctrina quam honore sedis
 quam tenebat, insignis. Sed cessit monenti Con-
 cilio Georgius & respuit, Macharius autē, erro-
 rem contumacius defendens, hæreseos est dam-
 natus

Monothelitas.
 litæ.

natus. Acta sunt hæc duodecimo anno Constantini, cui mortuo cum filius Iustinianus successisset, & ob morum prauitatem trusus in exilium esset, casu in monachum quendam Monothelitam incidit, qui ei imperium pollicitus, ea causa restituendum domini uoluntate affirmauit, ut sextam Synodum impie decernentem abrogaret, & quæ pie essent à Machario defensa reduceret & confirmaret. Cuius promissi memor, cum haud multo post, ab exilio ad imperium rediisset repente conuocato Concilio, non parentis modo acta, sed Synodi etiam decreta induxit & abrogauit. Quam uæsaniam eius cum Sergius primus Rom. eccle. episcopus egerrime ferret, quæque cura & uigilantia posset, Concilij decreta de duabus in Christo uoluntatibus, cõmendaret ecclesijs, palàm profisciscis illius conatibus, Imperator Furijs percitus Zachariam præfectum militum Romam misit, quo Sergium captum & uinctum adduceret. Qui urbem ingressus, quum Sergij causam & dignitatem bonorum consilio & præsidio defendi uideret, re infecta illò unde uenerat redijt.

Atq; hætenus quidem de telis & machinis, Studijs quorundam in excitandis hæresibus antiquis. atq; adeo bello ipso, quod hæretici post debellatos ueteres Hæresiarchas, aduersum uerbi æterni incarnationem, & unitatem personæ in Christo, denuo mouerunt & instaurarunt. Quæ sanè hoc libentius retuli, quod uiderè esse quosdam qui ta

D. IOACHIMI VADIANTI

meriti humanę naturę ueritatem in Christo agnoscant, tamen ita distrahunt disputationibus carnem Christi, ut ei ferè præter nomen nihil reliquum facere uideantur, & ut audio, latitant nescio quibus in angulis, homunciones glorię cupidi, qui nihil mallent quàm ex inferis Eurychen monachum excitare, & tamen uelut nouam & suis debitorum ingenijs, in lucem proferre carnis Christi diuinitatem, adeoq; unam omnium quę sunt in Christo, naturam & conditionem facere, quod ipsum et à Monothelitis est factum. Profecto hoc studium est Satanę præcipuum, ut in rem suam ingenijs etiam præclaris aburatur, nec desinat pietatis prætextu nocere pietati, non nouis modo & nuper excogitatis, sed ueteribus etiã, & pene aboliis erroribus, probe gnarus etiam illis, publicam quondam ecclesiarum pacem, haud leui ruina laefactam fuisse. Quare & nobis aduersum illum conatus & studia, ea ratio tenenda est, ut non sensum modo catholicum de domino incarnato, sed uerba etiam ipsa teneamus, quibus antiqui & catholici interpretes in explicando scripturarum sensu, & perfidia Hebionis, Valentini, Martionis, & Arrij, retundēda, magna circumspectione sunt usi.

Afferitur ueritas unitatis Christi e duabus naturis constantis contra hereticos.

Augustinus enim uelut præsentens futurum ut hac de re iterum dissensiones & hereses enascerentur, cum sæpe aliàs, tum in decimotertio libro de Trinitate, de uerbi incarnatione locutus, ita sermonem

monem attemperat, ut dicat, Deo ita coniunctam
 fuisse humanam naturam ut ex duabus substan-
 tijs fieret una persona, ac per hoc iam ex tribus
 cōstare Christum, deo, anima, & carne; ita tamen
 ut anima & caro alteram naturam constituant.
 Ideo 19. ca. eiusdem libri sic ait: Et cum lego, Ver-
 bum caro factum est, & habitavit in nobis &c. in
 uerbo intelligo uerbum dei filium, in carne agno-
 sco uerum hominis filium: & utrumq; simul in
 una persona dei & hominis, ineffabili gratiæ lar-
 gitate coniunctum. Idem cap. 34. Enchiridij, Chri-
 stus inquit Iesus, dei filius est, et deus & homo est:
 deus ante omnia sæcula, homo in nostro sæculo.
 Deus, quia dei uerbum (deus enim erat uerbum)
 homo autē quia in unitate personæ accessit uer-
 bo anima rationalis & caro. Quocirca in quan-
 tum deus est, ipse & pater unum sunt, in quātum
 autem homo est, pater maior est illo. Cum enim
 esset unicus dei filius, non gratia sed natura, ut es-
 set plenus etiam gratia factus est & hominis fi-
 lius: idemq; ipse, utrumq; ex utroq; unus Chri-
 stus &c. Hactenus Augustinus: non aliud do-
 cens aut edisserens quā quod scripturis est pro-
 ditum. Unitatem enim Christi è duabus naturis
 constantem, literæ nobis Apostolicæ indicant.
 Paulus enim, Vna, inquit, fides, unus dñs. Et ipse
 dñs apud Ioannem, licet de duabus in se naturis
 palàm testetur, tamē de se ut uno semp loquitur.
 Sic ad patrem sermone conuerso, Ego, inquit, in

D. IOACHIMI VADIANI

te & tu in me. Item: Nō quod ego uolo, sed quod tu uis &c. Quibus uerbis, licet ad naturam humanam proprie respexerit, tamen unum esse se demonstrans, Non, inquit, quod ego uolo &c. Ego inquam Christus filius tuus: unus Christus seruus tuus (sic enim ab Esaia dicitur.) Quare ad personæ unitatem indicandam, ita ipse miscuit nomina, ut pro more scripturæ alteri sæpe tribuatur, quod non est nisi alterius, ut quum dicit: Nemo ascendit in cælum nisi filius hominis qui est in cælo. Item: Cum uideritis filium hoīs ascendente ubi erat prius. Itē: Sic deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum tradiderit in mortem &c. Non enim uerbum æternum in mortē tradidit, sed seipsum secundum carnē & hominem. Esaias quoq; unitatem illam adumbrans, sic inquit cap. 7. Et uocabunt nomen eius Emanuel, hoc est, nobiscum deus &c. Vulgaris autem præsentia dei, nec digna prophetarum testimonijs fuisset, si ita nobiscum futurum deum prædixisset propheta, ut & apud patres fuit, quibus ab ipso domino deo dictum est, Gen. 17. Ego sum, ponamq; fœdus inter me & te. Et eodem loco: Ero deus eorum &c. Sicut nihil nouum aut dignum obseruatione accidisset, si Maria uirgo filium Christum de uiri semine concepisset: neq; opus fuisset uaticinio & signo spiritus apud Esaiam 7. cap. Ecce uirgo concipiet & pariet filium &c. Quot enim uirgines concipiat, concipiunt & pariunt filios: Ut necessario

Alteri tribuitur sæpe quod alterius est.

tio consequatur eum sensum apud Esaiam retinendum esse, qui deum nouo & inaudito genere presentiae nobiscum futurum affirmet, nempe dono & miraculo incarnationis, quam ipse multis in locis clarissime indicat. Et sic uirginem concepturam nouo modo & inaudito: quæ uirgo maneat, & filium pariat. Quod ipse Christus lux & corpus ueritatis, in suo corpore mundo ab omni peccato, testatus est. Et ipsa uirgo uirum se non cognouisse affirmans, hoc responsi accepit ab Angelo, ut certo intelligeret, ne cognoscendā quidem à uiro esse, ad hoc ut pareret, sed spiritum sanctum in eius utero factum formaturum, qui deo unitus, in mundum æderetur. Quare persuasa uirgo, cum mysterij altitudinem non acciperet, animo submisso & ad dei dispensationes morigero, Ecce, inquit, ancilla domini, fiat mihi secundum uerbum tuum. Quid obsecro adduci clarius aut euidentius de uirginis conceptu & partu in uoluto potuit, quam Lucæ historia prodidit? Ut uere toto cælo errarit Nestorius, dum filium Christum gratia filium dei fecit, pro merito scilicet ut deus in illo esset: nam sancti omnes gratia & adoptione filij sunt dei & cohæredes Christi. Recte enim Augustinus, Non regebat, inquit, diuina natura hominem, ut cæteros sanctos regit & perficit: sed gerebat, nimirum inseparabili societate assumptum.

Et licet Personæ seu ἰνσῶστος uocem scriptu

Personæ uocabulū unitatem designat.

D. IOACHIMI VADIANI

ræ non habeant, qua Christi unitas exprimitur, nihil minus tamen ad rei euentem expositionem ueteres tum Græci tum etiam Latini personæ nomine libenter sunt usi, & ὕψόσασιν, id est, personam uocarunt unitatem illam in Christo domino nostro, inseparabili nexu duarum naturarum, ut sic dicam, cõflatam: quam supra diximus ab Hilario, & unionem, & communionem, atq; etiam societatem uocari. Lib. enim nono de Trinitate, Christum ait deo uiuere, naturæ nostræ societate, in communionem substantiæ immortalis unita. Et donari fortassis Nestorio potuisset, si idem personarum nomine intellexisset, quod nos naturarum uoce exprimimus: tantum unionem ipsam fuisset confessus, sicut & Græci ὕψόσασιν uocant non modo substantiam personalem seu subsistentiam rei simplicis, ut personæ diuinæ, sed etiam subsistentiam personæ ex duabus naturis in Christo coniunctæ: quemadmodum in libro contra Nestorium & Eurychen, Boetius prodidit. At quia unitate personæ diuisa non natura, sed merito filium dei fecit Christum, ferè amplius in ecclesia non potuit. Et hodie parum circumspecte loquuntur, qui dicunt humanitatem Christi, seu hominem Christum, passum esse, non deum: præterea, hominẽ proprie, non deum Christum resurrexisse &c. Rectius dicimus Christum, dei et hominis filium, traditum, crucifixum, passum mortuum, sepultum, suscitatum, in cœlos receptum.

receptum. Dei enim & hominis filius re ipsa fuit, qui sic traditus, passus, crucifixus, mortuus, sepultus & suscitatus est & in cœlos abiit, etiam si pro ea natura quæ passioni & morti erat obnoxia, dolore & cruciatum senserit, & resurrectione fuerit glorificatus. Sic enim & in cœlis fuisse se docet Christus dei & hominis filius, antequam ascenderit in cœlum: nimirum pro naturæ illius proprietate quæ cœlum nunquam deseruerat: nam & descendisse uerbum dicitur de cœlis, & in mundum uenisse, ut à prophetis est prædictum, non quod in mundo deus non esset, sed quod assumpta carne, uisibili se & naturali humanæ naturæ contestatione, mundo se filius dei exhibuerit. Ut hoc infanior Euryches fuerit, quo stultius naturam humanam in Christo tot modis in scripturis cognitam, perspectam, & demonstratam, negare fuerit ausus. Nisi uerisimile est hoc eum sensisse quod natura humana in Christo, post resurrectionem & gloriam à resurrectione indutam, à diuina abolita, aut in diuinam naturam conuersa fuerit. Video enim & Boetium dubitare, ante ne, antero post resurrectionem hominis ille naturam in Christo fuisse aut mansisse negarit? Dum assumptam quidē eam, sed assumptam fuisse, confessus est. Vtrum autem sensu, constat non altero modo, sed utroq; sensu eum impegisse, & impie esse lapsum. Nescit em̄, ut uere ab Hilario est dictum, nescit inquā uitam suam, qui Iesum Chri-

D. IOACHIMI VADIANI

ut uerum deum ita & uerum hominē ignorat. & eiusdem periculi res est, Christum Iesum, uel spiritum Deum uel carnem nostri corporis ignorare.

Quod si Nestor & Eutyches, Athanasium illum suum inter Græcos interpretes celeberrimum legissent, aut, si legerunt, sanè intellexissent, & sequi uoluissent, profecto longissime ab his errorum scopulis declinassent. Sic enim habet Athanasij confessio, quæ hodieq; in omnibus ecclesijs decantatur: Est ergo fides recta, Ut credamus & confiteamur, quod dominus noster Iesus Christus dei filius, deus & homo est. Deus ex substantia patris ante secula genitus, & homo ex substantia matris in sæculo natus. Perfectus deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens. Aequalis patri secundum diuinitatem: minor patre secundum humanitatem, qui licet deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus. Unus autem non conuersione diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in deum, unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ. Nam sicut anima rationalis & caro unus est homo, ita deus & homo unus est Christus. Hæc Athanasius, aduersum Arrianos quidem prodidit, sed ea claritate exposita Christi persona, ut mirum sit in oriente esse potuisse Græcos homines, qui fidem illam suam de scripturis depromptam impugnare quam sequi maluerint.

Ridicule enim Theodorus, deum in Christo ex
 Maria

Athanasij
 egregia confessio.

Maria æditum negavit, cum scripturæ testentur, Contra
Theodorū
negantem
Mariā esse
deiparam.
 deum & hominem fuisse Christum, quum è uir-
 gine est genitus. Ex quo enim tempore Christus
 homo cœpit esse, ex eodem tempore Christus
 deus erat cum homine, sicut 17. cap. libri de Trini-
 tate. 13. docuit Augustinus. Neq; offensus esset il-
 le genere sermonis aut του θεοτόκου uocabulo, si
 uidisset hoc peculiariter solere scripturā, ut quod
 alterius in Christo naturæ est, sæpe toti Christo
 tribuatur: nec propterea naturæ seiungantur, quia
 aliud deo, aliud homini cōueniat, sed recte, quod
 utriusq; est, toti Christo tribuitur. Sergius autē &
 Pyrrhus Patriarchæ, quorū ante meminimus, &
 qui postremo ciamnatus est, Macharius, nec unā
 uoluntatē statuisent in Christo, si cum Eutyche, Dug in Chri
sto uolunt
tates.
 nec duabus naturis unā uoluntatē tribuisent, si
 cum Nestorio senserunt, modo manifesta & irre-
 fragabilia scripturæ testimonia expēdere & con-
 fere uoluissent. Interpretes em̄ ueteres, qui mul-
 tis sæculis Sergium antecesserunt, nusquā ita con-
 fuderunt aut sustulerunt naturas in Christo, quin
 utriq; diuinæ scilicet & humanæ, suam uolunta-
 tem tribuerint: nec intellexerint scripturam aliud
 docere, aut Christum aliud sensisse, quando dixit
 Ioan. 5. Non quæro uoluntatem meam, sed eius
 qui misit me &c. quā quod functio aduentus
 sui & dispēsatio redemptionis per mortem suam,
 nō hominis uoluntate, qualis & in Christo erat,
 uero homine: sed diuina uoluntate, quæ & ipsa

D. IOACHIMI VADIANI

uerbi incarnati uoluntas erat, præordinata fuerit. Sine causa autē dixisset Christus: Non quæro uoluntatem meam &c. si in eo non nisi una & ea quidem diuina fuisset, ut Monothelitæ somniant, ut taceam quod ridicule dominus suam uoluntatem indicasset, cui diuinam præferret, si præter diuinam aliam non habuit. Quomodo enim meam recte uoco aut dico, quod non habeo? Quod si una tantum uoluntas in Christo fuisset, potius fuerat dicendum, Quæro uoluntatem meam &c. hæc enim diuina fuisset, illius scilicet à quo erat missus. Quid igitur? Negat Christus se uoluntatem suam quærere, quatenus homo erat, rationalis & naturalis animæ, ut hoc amplius missio- nis suæ munus commendaret, nec purum hominem esse se Iudæis de diuinitate ambigentibus ostenderet. Neq; non ad patrem refert seriem mysterij & dispensationis aduentus sui, cum quo ratio ipse, filius unigenitus, eadem & instituit & dispensauit. Quo modo Ioan. 6. Descēdi, inquit, de cælo, ut faciam, nō quod ego uolo, sed quod is uult qui misit me: hoc est, Ea causa ueni in mundum, ut homo factus, non hominis uoluntatem, sed dei uoluntatē exequerer & præstarem. Aeternæ enim dispensationis erat dei, quicquid Christus in mundo fecit, docuit, mandauit. Atqui ut palam de ueritate assumptæ humanitatis restaretur & eius propriam indicaret uoluntatem, in faciem procidens, & sese humilians, Math. 26. Pa-
ter

ter, inquit, mi, si possibile est, transeat à me calix iste. Veruntamen non sicut ego uolo, sed sicut tu. Vult pater filium mori, quod ipsum & Christus uult secundum naturam qua unigenitus erat patris ab æterno filius: qui ea causa sæpe præmonuit suos, futurum, ut pateretur & moreretur, & resurgeret, imò, quod oporteret eum mori, & animam ponere ut eam resumeret. At Christus secundum hominis naturam & cõditionem, dolet & tristatur, ad passionis imminentis agonem succurrit etiam: & quæ naturæ nostræ proprietas est, seruari uellet, non solum uiuere, nõ periri: quem affectum tamen caro sanctificata non tuetur, sed diuinæ uoluntati subiicit, etiã si tristis anima eius esset usq; ad mortem: ut hoc modo infirmitas illa aliena à peccato nil magis sit testata, quàm uehementem passionis sensum & cruciatum, quem certo uoluntas hominis renueret, quæ uoluntati dei subiecta & obsequens non esset. In Christo autem etiam renitente naturæ imbecillitate (qua uerissimam humanitatem suam ostendit) uoluntas humanæ naturæ patris uoluntati summissa est. Id quod in Sanctis omnibus, utcumq; afflictis & cruciatis, quanquam dispari à Christo ratione, factum esse uidemus. Oportuit enim doloribus & cruciatibus obnoxium fieri dominum nostrum, nec alienum esse ab infirmitate mortalis hominis, qui deo præordinãte peccatum pro nobis factus est, quo pœna pro nobis pensa & tolerata,

D. IOACHIMI VADIANI

morte uidelicet miserrima, Chyrographum æternæ obligationis nostræ affigeret cruci, & reatum condemnationi adiudicatum elueret. Neq; hoc solum, sed ut Pontificem haberemus, qui per omnia tentatus sensu nostrarum infirmitatum posset affici: quod Paulus ad Hebræos 4. & 5. capit. clarissime differuit.

Epilogus.

In Christo igitur (ut summam colligamus) alia uoluntas humana, alia diuina: sicut alia natura humana rationalis, alia diuina natura increata, cœlestis sapientia, uerbum æternum: utraq; Christi, utraq; personæ unius, unici domini nostri: nec obest si altera alteri summissa est, ut nunq̄ diuersum decernat aut faciat, in carne illa sancta & exorte à peccato omni. Siquidem & animam sanctificauit, qui carnem sanctificaram assumpsit, ut & uoluntas naturæ humanæ in Christo non potuerit sancta & obsequens nō esse. In uniuersum enim scripturæ non admittunt, ut, dum Christum esse uere hominē asserimus, & in tempore conceptum genitumq; docemus, unam uoluntatē faciamus naturæ increatæ & naturæ creatæ in Christo. Sed hæc hucusq; de coniunctione uerbi cum corpore Christi dicta sufficiant.

De conditionibus.

Nunc ad alia nobis ueniendum. Et primum quidem ut de cōditionibus dicamus, nemo ignorat, sic naturam humanam à uerbo æterno assumptam, ut & infirmitatem & imbecillitatem nostram omnem, secluso peccato, assumpsit. Porro peccatum

peccatum cum secludimus, etiam fructum peccati procul omnem à Christo exterminamus. Fuit igitur in Christo, ut homine, fames, sitis, ualendo, albor, æstus, somnus, uigilia. Fuit (quod ad animam atinebat) cura, sollicitudo, tristitia, timor, dolor, mœror, anxietas, quibus mortalis conditio accessit, quæ omnia & singula, adeo abfuit ut abhorreret natura illa cœlestis in carnem demissa, ut uolens etiam & cupiens assumpserit, quo mysterium uitæ & redemptiois nostræ ante sæcula, ut diximus, decretum & dispensatum, obiretur. Oblatus enim est quia uoluit, Esa. 53. Quippe potestatem habuit ponendi animam suam, & recipiendam, eo scilicet mādato accepto à patre suo, Ioan. 10. Accedit his, quod (ut Hilarius lib. 2. de Trinitate scribit) Christus per conceptionem, partum, uagitum, cunas, omnes naturæ nostræ contumelias transcurrit. Hoc est (ut ego intelligo) per omnia ista humanæ conditionis in carne sua exitit. Ideo Apostolus Philippen. 2. de Christo, Qui cum esset in forma dei, non rapinā arbitratus est, ut esset æqualis deo, sed semetipsum inaniuit forma serui sumpta, in similitudinem hominum constitutus, & figura repertus ut homo, humilem præbuit semetipsum factus obediens usq; ad mortē, mortem autē crucis. De qua re apud Esaiam legimus, Esa. 52, et illo quidem Apostoli loco: præterq̄ qđ deus incarnatus demonstratur, uiriusq; simul naturæ ueritas perdiscitur. Non enim alia causa in

D. IOACHIMI VADIANI

similitudinem hominum constitutum & figura
 reperit ut hominem, proponit Apostolus,
 quam quod incredulis purus quidem homo ui-
 sus est, qui tamen longe maius homine fuerit,
 nempe deus uerus. Aliud enim est, quod assumit,
 aliud quod assumitur. Et deus quidem assum-
 pfit formam serui quadamtenus puro homini si-
 milis, sed qui purus tamen homo non sit, sed uer-
 bum in Christo, in quo & homo. Porro clarius
 est uaticinium Esaiaë de cruce & morte, in desper-
 tissima humilitate, quam ut dubitari ea de re ul-
 lo modo possit. Utrumq; autem in ærumnis, hu-
 milis & despectus dominus, utrumq; infirmus
 & imbecillus fuit, tamen ita non minus in miser-
 ria quam postea in gloria, uerus deus fuit, ut nec
 decesserit naturæ diuinæ in humilitate, nec eidem
 in gloriæ sublimitate accesserit: quod ipsum & de
 humana natura per omnia intelligimus. Idem enim
 Christus natus & in præsepi positus cum corpo-
 rali plenitudine diuinitatis, qui fuit dum in glo-
 ria assumptus est: & idem homo Christus in cœ-
 lum receptus, qui fuit in uirgine conceptus, & in
 cruce actus. Idem dominus & deus in terris an-
 te resurrectionem, qui dominus & deus in cœlis
 post ascensionem. Idem homo mediator in cœlo,
 qui sacerdos & propitiator in cruce, in quo &
 mortali & glorificato ex æquo omnes thesauri sa-
 pientiæ & scientiæ dei recoditi sunt, ut inquit Apo-
 stolus Col. 2. Proinde recte, mea sententia, & pie
 dictum

dictum est ab Augustino lib. de Trinit. 13. Quod
 Christus deus diuinitate subuenit hominibus, hu-
 manitate cōuenit. Quanquam & homo & deus
 hominibus uitam impetrauit. Quod autem apud
 Lucam legimus, Lu. 2. Iesus proficiebat sapientia,
 ætate, & gratia, apud deum atq; homines &c. ad
 naturæ humanæ habitum refertur, quæ suis gra-
 dibus à puero, ad uirilem usq; ætatē aucta indies
 maiora atq; euidentiora cœlestis sapientiæ indi-
 cia promebat, ut postmodum plane dei filius, ab
 his quibus erat datum, cognosceretur, & impij
 q̄q; operum magnitudine terri, gustum quen-
 dam diuinæ in eo naturæ sentiebant. Nec potest
 dubitari, humanam naturam, ut à uerbo assum-
 pra est, eiusdem coniunctione non modo sancti-
 ficatam, sed etiam donatam fuisse cœlestibus bo-
 nis & diuitijs gratiarum, & sic Christum unctum
 oleo exultationis, præ consortibus suis, sicut Psal-
 mus quadragesimus præcinuit. Vnde ipse Chri-
 stus iuxta dispensationem carnis assumptæ locu-
 tus, Esaię 61. Spiritus, inquit, domini super me, eo
 q̄d unxit me dominus, ad annunciandum man-
 suetis misit me, ut mederer contritis corde, &c.
 Quæ uerba ad se pertinere, ipse dominus Luc. 4.
 ca. testatus est. Alibi quoq; apud Esaiam Deus pa-
 ter ita inquit: Ecce seruus meus, seu (ut Septuagin-
 ta) puer meus, suscipiã eum, electus meus, cōpla-
 cuit sibi in illo anima mea, dedi spiritum meum
 super eum, iudicium gentibus p̄feret. Quod sanè

D. IOACHIMI VADIANI

in primo eius aduentu Mathæo teste præstitum est, & in altero porrò præstabitur. In Christo enim baptizando, cum spiritus sanctus columbæ specie cerneretur, super domino, simul & patris uox illa ab Esaia prædicta, repetita est, Hic est filius meus dilectus in quo cōplacuit anima mea, ipsum audite. Vt non doctè modo (ut equidè sentio) sed pie etiã distinxerint, qui tres quodammodo naturas in Christo statuunt. Tribus enim distinctis rebus constat, quarum duæ tamen ad hominem pertinent, uidelicet, corpore humano, anima humana, & natura diuina, quarum cuiq; proprie conuenit aliquid quod reliquæ non ferunt, & tamen ob unitatem personæ de uno Christo domino prædicantur. Sic affixus cruci & in cruce uulneratus est Christus deus noster, quod tamẽ ei proprie non nisi secundum corpus accidit, ab hoc enim solo, plagæ & uulnera accepta sunt. Sic & unctum docent Christum scripturæ, ut iam diximus, qui secundum corpus tamen unctus non fuit iubẽte deo, sed secundum animam tantum, gratia perfusam: & tamen uocabulum Christi, qd de unctione tractum est, toti personæ domini tribuitur. Ad eundem modum & descensus ad inferos, iuxta uulgarum sensum, à Christo factus, nec corporis erat utiq; pendentis in cruce, nec diuinitatis quæ etiam infernis adest, sed proprie animæ fuit Christi: & tamẽ in Symbolo, Christum mortuum ad inferna descendisse confitemur & credimus.

mus. Pari modo ita summittit se Christus interdum iuxta naturam humanam, ut sibi adimat, & patri soli uendicet, ut Matthæi 24. de die iudicij, & Actorum primo, de eodem. Quibus locis motus Irenæus ita fidenter disseruit libro aduersum hæreses secundo, ut palàm demat filio noticiam diei supremi. Cōtra uero sæpe eadem sibi tribuit quæ patri. Quæ omnia solertissime exposuit D. Augustinus in prioribus libris illis quos de Trinitate scripsit, ad quem reliqua desiderantē remittimus. Libuit autē in hæc paucula digredi, occasione humanitatis humiliatæ in Christo, ne excideret nobis quod in huius quæstionis materia crebro est inculcandum, ita uidelicet susceptam naturam nostram à uerbo, ut condiciones humanitatis uel abiectionissimas non fuerit auersatum.

Porro sicut humilitatis & infirmitatis, ita etiam exaltationis & gloriæ ratio licet totius Christi sit tamen proprie non nisi carni & corpori tribuitur: proprie enim exaltatio uera eius est, cuius uera fuit & propria humiliatio. Nec enim deus est exaltatus, sed Christus homo. Pater utiq; glorificauit filium, ut Petrus ait, Actoꝝ 3. Et rogauit patrem filius, ut glorificaretur, nimirum pro humanæ fragilitatis modulo. Pater uero respondit, Glorificauit & glorificabo, Ioan. 12. Sed & ex mortuis Christum uirum quem Iudæi occiderant, Deus excitauit, ut idem Petrus Acto. 2. docuit. Ad quem modum & Apostolus Rom. 8. Spiritum dei do-

D. IOACHIMI VADIANI

est esse qui Christum excitavit ex mortuis, Verbum scilicet & deum ipsum qui erat in Christo. Interim & deum glorificatum in Christo scriptura memorat, quod tamen & ipsum quaedam tenus est gloria corporis Christi ducitur: per quam (ut lib. 11. de Trinitate Hilarius ait) dei gloria intellecta per corpus est. Glorificavit pater filium hominis ante resurrectionem, opere, doctrina, prodigijs: pariter his omnibus & pater glorificatus est, dum deum in filio hominis agnoscunt credentes, & patrem in filio, & per filium reuelatum & annunciatum, laudant, colunt, uenerantur, adorant. Nec credentes modo, sed & impij stupescunt ad operum & prodigiorum magnitudinem. Ideo dominus Io. 11. de morte Lazari, Hæc, inquit, infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria dei, ut glorificetur filius per eam &c. Ecce, dei gloriam & filij dei, opere Christi quaesitam. Simili modo Ioan. 9. de cæco nato, Neque hic peccauit, inquit dominus, nec parentes eius, sed ut manifestentur opera dei in illo. Proinde & Martha probegnara operum ingenium quaerens dominus fecerat, Domine, inquit, ego credo quod tu sis Christus filius dei uiui, qui in mundum uenturus erat, Ioan. 11. In homine scilicet deum esse confessam, & simul & hominis & dei gloriam per Christum et in Christo experta.

Respondetur ad quaestionem.

His ad hunc modum declaratis & expositis, ad propositam quaestionem ut respondeam, dico, Cor.

eo, Corpus Christi à uerbo assumptum & cum uerbo cōiunctum nō accepisse, aut ante, aut post resurrectionem, ullas conditiones quæ cum naturali corporis humani ueritate pugnent, aut eius naturalem subsistēciam non ferant. Quod ipsum probare aut multis ostendere, nō est necesse, cum ueritatē humanitatis perpetuæ in Christo & moruo & suscitato, densissima scripturarum auctoritas probet & conuincat, præterea ueteres sancti uerēq; pii & eruditi interpretes asserant, & sumper omnia ipsa, quæ omnis ueritatis basis est, catholica fides confiteatur. Soli hæretici, obstinatissimum hominum genus, negant: nec mirum, nō essent enim quod uocantur, si non negarent. Sed de his, & antea diximus & paulo mox plusculum sumus dicturi.

Cæterum si per alienas conditiones eas intel- Quatenus accipiat.
ligimus quæ præter naturam qua homines homodie concipiuntur & nascuntur, ipsi corpori humano adueniunt, ab alioiore aliqua causa pendentes, &c. plane fatemur: imò docemus corpus Christi sumpsisse sibi alienas à corpore humano conditiones: quales sunt, uacuitas à peccato, inedia quadraginta dierum, ambulare super undas, clarificari in monte, ex oculis cernentium euanescere, ex mortuis resurgere, clausis portis intrare, à terris euolare, subleuari, assumi, in cælo agere & quidem corporaliter, æternum & immortalem esse, atq; id genus aliarum: quæ tales tamē sunt, ut eas ma-

D. IOACHIMI VADIANI

gna ex parte dominus cum sanctis suis commun-
 nes habeat, quorum tamē corpora nulla prorsus
 assumptione diuinæ naturę sanctificātur, sed ado-
 ptione & gratia & uirtute quam deus humanis
 corporibus ad gloriam aut ignominiam & per-
 ditionem applicat, ut quod ab eo semel est confu-
 tutum, ineuitabili successiōe eueniat & præstetur.
 Vnde fieri uidemus ut id genus cōditiones, ut sic
 dicam, supernaturales proprie coniunctiōi seu
 incarnationi tribui nequeant. Integritas enim (ut
 ab hac primum ordiamur) licet pura incontami-
 nataq; à Christo sit in utero assumpta propter san-
 ctificationem spiritus superuenientis, quo & uir-
 ginis matris carnem sanctificatam intelligimus,
 tamen non obscurum est, eandem naturam pri-
 mos parentes nostros in Paradiso tenuisse, circa
 omnem peccati labē, perfectōq; in statu iustitię,
 in quo si perstitissent, ut erant in genti cœlestium
 rerum terrenarumq; gloria præditi, sanē nec pec-
 catum nec uitium, nostri generis propagationem
 infecisset. Ad hæc sancti omnes, quos dominus in
 illo die gloria immortalitatis induet, ea itidē con-
 ditione donabuntur, ut extra omnem peccati la-
 bem, ad primæuam illam iustitiam restituti, cœle-
 stem uitam sint acturi. Porro & ieiunium dierum
 quadraginta ipse etiam Helias sustinuit, sicut ter-
 tio libro Regum legimus. Et Petrus super undis
 ambulauit non hæsitans: & tunc primum apprehen-
 sus à domino, cum hæsitare cœpisset, Mar. 14.

Sed

Sed & glorificatio corporum factorum, qui Christo mortuo de sepulchris prodierunt, et multis ap-
 paruerunt, sicut Matth. 27. legimus, eam gloriam
 iam tum cum Christo resurgente habuerunt com-
 munem, ut & ablati ab hominum oculis non ap-
 parerent nisi quibus uellent: quod profecto mini-
 me obscure scriptura innuit. Enim uero & ascen-
 sionis conditio, qua à terris hominis corpus sub-
 leuatur et in cœlestibus degit, præterea conditio ui-
 tæ humanæ æternæ & immarcescibilis, eos om-
 nes manet, qui ad gloriam uitæ & salutis sunt re-
 surrecturi. Quando quidem et impijs communis
 est nobiscum resurrectionis conditio, ut & ipso-
 rum pariter immutatis et immortalibus factis cor-
 poribus, ignem sibi paratum sint ingressuri, neq[ue]
 id naturali aliqua uicissitudine, sed uirtute diuina
 qua mortui omnes semel ad iudicij diem exci-
 tabuntur.

Hæc eò libentius commemorauit, ut Eutychia
 nos nostræ ætatis, tantopere carnem Christi uere
 humanã extenuantes, & cum diuina natura tm̄
 non confundentes admonerem, quo perspicerent
 & cognoscerent, uel præcipuas condiciones cor-
 poris Christi diuina illi uirtute inditas, tales esse,
 ut corpori etiam mystico, quod est ecclesia, cum
 ipso capite communes existant: nedum ut suspi-
 cari sit opus, carnem domini, quia uerbo coniun-
 cta & gloria prædita, atq[ue] etiam super omnes cœ-
 los exaltata sit, eam ob rem condiciones sumpsit

Ad nouos
 Eutychias
 nos.

D. IOACHIMI VADIANI

se quæ substantiam corporeæ naturæ, & ueritatis
 carnis in Christo (ut de uirgine nata est) ullo mo-
 do, aut ulla parte permutarint aut subuerterint.
 Singularis quidem illa, & nulli omnino alij crea-
 turæ cõmunicabilis, Christi Iesu cõditio est, quod
 in ipso caro nostra cum uerbo coniuncta, & una
 in Christo cum uerbo persona facta est, excellen-
 te sanctificatione operante, per sacramenti my-
 sterium inenarrabilis, quod dominum nostrum
 Iesum in seruatorem, sacerdotem, redemptorem,
 conciliatorem, intercessorem, ab æterno destina-
 tum instituit, ut caput esset Ecclesiæ suæ, quã com-
 municatione donorum spiritus, & carnis natura
 li, in consortium sanctificationis recepit & con-
 clusit. Sumus enim os ex ossibus eius, & caro de
 carne eius, quicunq; spiritus fidei interuentu car-
 ni eius & ossibus eius adglutinamur.

De cõditio-
 nibus corpo-
 ris Christi à
 resurrectione.

Porro quod omnibus infirmitatis & mortalie-
 tatis conditionibus exutus iam dominus ad de-
 xteram est patris, nõ detrimentum, sed incremen-
 tum attulit carni eius. Tunc enim maxime natu-
 ra nostra primæ illi origini & innocentie acce-
 dit, cum præsentis sæculi incommodis iniurijsq;
 exuta, ab ipsa quoq; peccati miseria quã longè
 sime abest. Siquidem & hæc ipsa gloriæ nostræ
 immortalis pars est, quod olim immortalitatis ro-
 bore superinduti, humanæ imbecillitatis penuria
 resecta, corpus resumemus, nec cibi nec potus, ne
 que in totum ullius naturalis adiutorij indigens,
 sed

sed cōditione erimus ut Angeli dei. Quapropter & Apostolus Roma. s. hoc expectare creaturam ait in nobis, ut palàm fiant filij dei: quippe uanitati creatura subiacet, non uolens, sed propter eum qui subiecit illam sub spe, quoniam & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum dei &c. Quo loco Paulus per creaturam carnem nostram intellexit, omne genus ærumnis & imbecillitatibus obnoxia, pressamq; peccati tyrannide per membra nostra seruiente & tumultuante, donec corruptibilis conditio, donum incorruptibilis integritatis assequatur. Quando igitur à corpore, quæ sunt imbecillitatis auferuntur, non auferitur aut tollitur natura corporis in se, sed magis instauratur et perficitur. Et est perfectior humana natura in gloria non egens rerum elementalium fomentis & administrulis, quàm esse queat in sæculo, dum rebus caducis sustentatur, nec nisi in diem durat. Ut taceam quod omnis illa mortalis infirmitas nostra & ipsa in primis radix uitorum concupiscentia, quæ regnum, ut sic dicam, carnis nostræ occupat, usque adeo absunt ab integritate originali, ut reuera nõ aliud magis testentur, & ob oculos ponant cogitantibus nobis, quàm lapsum fœdum naturæ uiciatæ, præterea seruitutem & mortem æternæ condemnationi adiudicatam. Ut tum primum uere homines, & amplius beati futuri simus, quum patet ille cœlestis per filium suum Iesum, cuius fra-

D. IOACHIMI VADIANI

res & cohæredes sumus, corpora nostra conformia gloriæ suæ fecerit: quibz est caput ecclesiæ sanctorum, nos membra sua in consortium paternæ maiestatis assumet, dum (ut Hilarius ait) in eo pater est, et ille rursus per societatem carnis in nobis est, quos in regnum paratum ante mundi constitutionem collocauerit, quibusq; absorpta morte immortalem uitam æternamq; reddiderit. Non enim tum incrementis corporum immutatamq; casibus, uitæ humanæ demutatio laborq; tolerabitur, sed æternitas cunctis quæ se ipsam alat conseruetq;, donabitur: ut ex deo, per quem resurgemus et glorificabimur, immortales & æterni maneamus.

Est ergo corpus Christi in cælos receptum, ut uere uiui hominis, primitiæ resurrectionis nostræ, ita uere etiã naturalis: quippe instaurata est, ut iam sæpe diximus, per gloriã naturã eius, nã diminuta aut affecta, nec aliud corpus habet, aut carnem aliam immortalis iam et gloriosus, quã habuit mortalis & crucifixus. Carnem ille nostrã assumpsit, & in eadem nobiscum uere communit. Quod etiam Lombardus uidens, lib. 3. Sent. distinct. 3. Carnem Christi assumptam ait, nec cœlestem esse, nec æream, nec alterius cuiuscunq; naturæ, quã eius cuius est omnium hominum caro. Recte enim & uere dictum est ab Hilario, super Psal. 143. Hanc esse humanæ spei ueritatem, qd humana natura & corruptibilis caro in Christi

Ho per glorię demutationem in æternam substan-
tiam transformata est. Hoc enim quod ipse nunc
est iuxta carnis gloriã, idem & nos olim erimus.
Siquidem patrem rogauit, ut quo loco ipse esset
in cœlestibus, in eodẽ & sui essent futuri. Quod
quidem erit, cum non ablati aut exinaniti, sed
transmutati corporibus, uestem illam glorię im-
mortalitatis, cuius Apostolus meminit, superin-
duemus. Ipse enim dominus, teste Paulo Philip.
& transfigurabit corpus nostrum humile, ut con-
forme reddat corpori suo glorioso. Non enim in-
duet nos uelut nudos & carne exutos, sed super-
induet, ut quod ante in nobis naturale quidem et
proprium, sed caducum erat, non amplius cadu-
cum sed immortale fiat.

Est autem domino nostro in cœlestibus agen-
ti solidum corpus, non (ut Martion blasphema-
bat) euanicum & fantasticum, qđ ut naturę pristi-
næ & incorruptę substantiæ esse doceret, cernen-
dum contrectandumq; discipulis præbuit: expres-
se testatus, hac una indicatione intelligi posse, qđ
idem etiam corpus è sepulchro sumpsit in glo-
riam, quod antea ex uirgine in mortem & redem-
ptionem assumpserat: uidelicet quia carnẽ & os-
sa haberet, nec esset spiritus. Propterea & come-
dit & bibit, haud quidem necessitate fouendę na-
turę, etiamsi uere & bibit & comedit, sed testan-
dę gratia ueritatis de corpore, quod (ut Petrus
ait) corruptionem non uidit, sed exaltatum est de

Solidũ cor-
pus habet
Christus in
cœlis.

D. IOACHIMI VADIANI

xtera dei. Tactu igitur & uisu, & uoce ab apostolis præhensam carnis naturam, ueram esse, & indubitate nature humanæ, credi uoluit. Propterea, ut sibi eam ipsam, uel glorificatus, uendicaret, iterum patri tribuit quod suum nõ esset, nempe temporis supremi scientiam, quam pater in sua ipsius potestate constituit, Actorum 1. Quod sanè facere non potuisset si eius nature proprietates qua patre est minor, in se iam transfigurato & glorificato non mansisset. Videant igitur illi, qui dum ueritatem asserunt corporis humani in Christo glorificato, sic tamen de ipso sentiunt, ut locabile esse negent, ac propemodum diuinæ faciant nature, & æquiore ferunt animo si multis in locis corpus esse domini dicas, quàm si aliquo in loco, quicumque tandem ille sit, aut saltè, quia uerum corpus est, ex nature suæ ueritate & proprietate locabile esse contendas, atq; id quidem testatissimis scripturarum oraculis probes & confirmes: ut in præsentia non attingamus, quod ex diametro pugnant, uere esse aliquid corpus, & idem ipsum interim locabile non esse, cum uisibili tamen & circumscripta loci mutatione dominus & terras reliquerit, uestigijs etiã (si Hieronymo credimus) in oliueti uertice relictis, & sublimis in cælum sit raptus, atq; ita, scriptura teste Act. 1. rediturus sit corporaliter, sicut corporaliter ex hoc sæculo discessit.

Veteres sententia de carne Christi clarificata.

Certe ueteres omnes naturam carnis in Christo corporeæ, eius scilicet, in qua natus, passus, mortuus,

mortuus, & glorificatus est, magno consensu as-
 firmarunt: neq; id mirum, cum illud ipsum diser-
 te scripturæ moneant: quemadmodum pro no-
 stri ingenioli captu in Aphorismorum libris de
 Eucharistiæ consideratione scriptis latius edisse-
 ruimus. Diuus autē Hieronymus in epistola qua-
 dam ad Pamachium de erroribus Ioannis episco-
 pi Hierosolymitani, tanta seueritate & grauitate,
 carnis ueræ in Christo domino confessionem ex
 eo catholicam fidem iactante, requirit, ut quum
 Ioannes in epistola sua ad Synodum missa confi-
 teretur credere se, passionem Christi in cruce, &
 mortem, & sepulturam, & resurrectionem, in ue-
 ritate, & non putatiue factam, præterea primoge-
 nitum ex mortuis Christum primitias massæ cor-
 porum nostrorum, quas in sepulchro positas sus-
 scitauit, & ad cælum peruexit, spem nobis in re-
 surrectione proprii corporis tribuens, ita confir-
 masse, ut omnes speremus sic resurgere nos ex
 mortuis sicut ipse resurrexit: haud quidem in alijs
 quibusdam peregrinis & alienis corporibus, que
 assumantur in phantasmate, sed sicut ipse in illo
 corpore, qd apud nos in sancto sepulchro condi-
 tum resurrexit, ita & nos in ipsis corporibus qui-
 bus nunc circundamur, & in quibus nunc sepeli-
 mur, eadem ratione & uisione speremus resurge-
 re &c. Cum inquam sic Ioannes de corporum re-
 surrectione confiteretur & differeret, tamen non
 cōtentus Hieronymus, perpetua eum Origenici

D. IOACHIMI VADIANI

erroris suspitione premeret, nisi in cōfessione sua non modo uocabulum corporis, sed etiam carnis (ut quo corporis naturalis proprietas & ueritas propius exprimeretur) enunciaret & poneret. Docebat autem Origenes, & hos errare qui carnis et corporis resurrectionē penitus negarent, in quorum numero Martion, Apelles, Valentinus et Manes erant, qui uitam & salutem soli animę tribuebant, asserentes & ipsum dominum non nisi in phantasmate resurrexisse, putatiui uidelicet corporis, in quo et natus Christus magis putatur quā uere fuisse. Sed & illos pariter errare aiebat, Philoscarchas appellans eos qui eadem ossa carnem & sanguinem, cum reliquo hominis habitu, ut in uita fuissent, resurgere putarent (quam sententiā tamen ut catholicam aduersum Ioannem tuebatur Hieronymus.) Proinde mediam quandā opinionem Origenes ingesserat, uidelicet corpora nostra defuncta, quia ex elementis constarent, in eadem rursus resolui, & in illis quidem principijs suis durare, in quæ fuerint resoluta, sed deinceps illorum coitu nec renasci nec reformari, quia tali corpore in statu glorię minime nobis foret opus: ut qui nec esuri essemus, nec bibituri, nec laboraturi, neq; nuptias peracturi, sed p̄ omnia futuri ut Angeli. Quare futurum docebat quod in nouissima tuba sua deus defunctorum animas alijs corporibus, nempe spiritualibus & æthereis excitatus esset, quę nec tactui subiacerent, nec oculis cernerentur,

nerentur, nec pondere suo prægrauarentur, sed pro locor in quibus futura essent uarietate mutarentur. Quam sententiã suam etiam Apostoli uerbis fucabat, Seminatur corpus in infirmitate, surget in uirtute: feminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Quod si tale corpus resurgeret quale hic gerimus, bibendum esse nobis & edendum, aiebat, in futuro sæculo, aliãque id genus agenda, quæ mortales egissemus.

Atq; hunc quidem in modum Origenes, cuius delirium seq; & tenere Ioannes episcopus uidebatur. Flagitat igitur Hieronymus, ut quoniã ipse cum ecclesia sentire se & docere diceret, tam uoce carnis quam uocabulo corporis in sua confessione uteretur, corporis enim uoce qua & Origenes utebatur nõ fiebat satis Hieronymo, nec satis ab erroris suspitione liberabat Ioannem, cum & Origenes corpus resurrecturum assereret, carnis interrim negaret, & alia simul corpora affingebat animabus excirandis quibus induerentur, diuersa ab illis in quibus aut bene aut male in hoc sæculo egissemus: quasi uero aliud corpus digne damnationi adiudicaretur, aut è diuerso gloria uitæ coronaretur, quã in quo peccatum esset, aut p cuius tolerantiam iugum Christi in hoc sæculo circumtulissemus. Quare post multa Hieronymus, Alia, inquit, carnis, alia corporis definitio est: Omnis caro est corpus, nõ omne corpus est caro. CARO

Carnis &
corporis dif-
ferentia.

est proprie, quæ sanguine, uenis, ossibus neruisq;

D. IOACHIMI VADIANI

constringitur. Corpus autem, quanquam & caro dicatur, tamē interdum æthereum uel aereum nominatur, quod tactui uisuiq; non subiacer: & plerunq; uisibile est atq; tangibile. Paries est corpus, sed non caro &c. Et paulò infra, Deniq; (inquit) Apostolus in epistola sua ad Colossenses, uolens corpus Christi carneum, & non spirituale, aereum, tenue, demonstrare, significanter locutus est, dicens: Et uos cum essetis aliquando alienati à Christo, & inimici sensus eius in operibus malis, reconciliauit in corpore carnis suę per mortem. Et iterum: In symbolo fidei & spei nostrę post confessionem trinitatis & unitatis ecclesię, omne Christiani dogmatis sacramentum, carnis resurrectione includitur &c. Et mox paulò, ad eundem Ioannem episcopum cōuersus: Hoc potius, inquit, adiunge, & dic, Quoniam spiritus carnem & ossa non habet, sicut me uidetis habere. Et proprie ad Thomam, Infer digitum tuum in manus meas, & manum tuam in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Sic & nos post resurrectionem, eadem habebimus membra quibus nunc utimur, easdem carnes, & sanguinē & ossa: quorum in scripturis sanctis opera non natura, damnantur. Demum uelut concludens narrationem de carnis ueritate habitam, Hęc, inquit, est uera resurrectionis confessio, quę sic gloriam carni tribuit, ut non auferat ueritatem. Hucusq; Hieronymus. Qui in eadem epistola aduersum illos, qui

qui Christum non uere, sed apparenter, corpus
 exhibuisse tangendum, præterea edisse & bibisse
 aiunt, quo ueritatem naturæ humanæ, sed transfi-
 guratæ ostēderet, inter alia sic inquit: Quale est au-
 tem iccirco dicere dominum post resurrectionem
 quadraginta diebus comedisse cum Apostolis
 ne phantasma putaretur, et hoc ipsum quod co-
 medit in carne & mēbris, uisus est in phantasma-
 te confirmare? Aut uerum est quod uidebatur, aut
 falsum. Si uerum est: ergo uere comedit & uere
 membra habuit: si autē falsum, quomodo res fal-
 sas ostendere uoluit, ut resurrectionem probaret?
 Nemo enim falso uerum probat. Et paulo infra,
 Quomodo inquit ueras manus & uerum osten-
 dit latus, ita uere comedit cum discipulis, uere am-
 bulauit cum Cleopha, uere lingua locutus est
 cum omnibus, uero accubitu discubuit in cœna,
 ueris manibus accepit panem, benedixit, fregit &
 porrigebat illis &c. Eodem in loco, Quod Chri-
 stus, inquit, ab oculis repente euanuit, non um-
 bræ aut phantasmatis, sed uirtutis dei fuit. Alioq;
 & ante resurrectionem cum pari modo euanuit,
 incorporeum fuisse dicere opus haberemus. Quod
 Magis (inquit aliquis) licet, dño non licet? Apol-
 lonius Thianæus scribitur, cum ante Domitia-
 num staret in cōsistorio, repente non cōparuisse.
 Noli (ait Hieronymus) potentiam domini Mago-
 rum præstigijs adæquare, ut uideatur fuisse quod
 non fuit, & putetur comedisse sine dentibus, am-

D. IOACHIMI VADIANI

bulasse sine pedibus, fregisse panem sine manibus, locutus esse sine lingua, & latus monstrasse sine costis &c. Porro quod clausis ingressus est ostijs, eiusdem uirtutis fuit, cuius ex oculis euanescere. Et paulo infra sic ait: Dic mihi acutissime disputator, quid est maius? tantam terram magnitudinem appendere super nihilum, & supra aquarum incerta librare? an deum transire per clausam portam, & creaturam cedere creatori? Quod maius est, tribuis: quod minus est, calumniaris. Idem Hieronymus in eadem epistola, uelut exerta manu terulum in Origenistarum phalangem uibrans, de catholica resurrectionis fide sic asserit: Ego libere dicam, & quanquam torqueatis labia, trahatis capillum, applaudatis pede, Iudaeorum lapides inquiraris, fidem ecclesiae apertissime confitebor. Resurrectionis ueritas catholicae, sine carne & ossibus, sine sanguine & membris, intelligi non potest: ubi caro & ossa, & sanguis & membra sunt, ibi necesse est ut sexus diuersitas sit: ubi sexus diuersitas est, ibi Ioannes Ioannes, Maria Maria &c.

Hæc ex Hieronymo, tanto uiro paulo fusius uolui referre, ut illi nostri non Origenistæ modo, sed plane Eutyichiani, cernerent, locabilemne carnem Christi & symetria corporali circumscriptam fecerit doctor ille catholicus, an minus? & an nos primi sic de ueritate carnis dominicæ glorificæ senserimus, an magis antiqui illi patres et sancti? præterea constare posse illius exemplo quomodo scripturas

scripturas de carnis Christi ueritate & euidencia intellexerint: quas illi tamen non cum Hieronymo, sed cum Martione, aut Eutyche, ad spectrum ascitium & friuolum fantasma referre pergunt, utcumq; dissimulant, & carnē prædicant in Christo nostræ carni communem. Idem autem quod à Hieronymo dicitur, uideo & Augustino place- re & Ambrosio, præterea & Gregorio, & his omnibus antiquiori Hilario, ex uetustissimis autem Irenæo & Tertulliano, ut Latinos modo solos non minem, eosq; in primis qui columnæ esse ecclesiæ existimantur. In totum autem non consequitur, illa de causâ naturæ proprietatem amittere uideri corpora, quæ Apostolus propter gloriam resurrectionis, spiritalia uocat. Si enim corpus omne substantia est corporea, sequitur ne spiritale quidem corpus ab illo genere eximi posse, quod de animali uiuo & spiritali glorificato prædicatur, ad utrumq; eodem modo se habens: nõ enim minus corpus est, excitatum à mortuis & indutum gloria, quàm quod terrestre, caducumq; & mortale existit.

Neq; ideo spiritalia dicuntur, uelut hoc quod Spirituale corpus quid uocet Paulus. fuit corpus, aliqua mutatione in spiritum uertatur et abeat: sed quia defecata mortalitatis cõditionibus, uirtute immortalitatem donãte subsistunt & permanent. Vnde diuus Augustinus lib. de Ciuita. Dei 13. Sicut, inquit, corpora ista quæ habent animam uiuentem, nondum spiritum uiuificant.

tem, animalia dicuntur corpora, nec tamen ani-
 mæ sunt, sed corpora: ita & illa spiritualia uocan-
 tur corpora. Absit tamen ut spiritus ea credamus
 futura, sed corpora carnis habitura subsistẽtiam,
 sed nullã tarditatem corruptionemq; carnalem,
 spiritu uiuificante passura: tunc iam non terre-
 nus sed cœlestis homo erit, nõ, quia corpus quod
 de terra factum est, non ipsum erit, sed quia do-
 no cœlesti iam tale erit, ut etiam cœlo incolendo,
 non amissa natura, sed mutata qualitate conue-
 niat. Hæc Augustinus. Manente ergo natura car-
 nis in Christo, necesse est & conditionem corpo-
 ris carnalis in membra & artus dislocati & forma
 ti, manere: quod & Hieronymus asserit, & cum
 eo significãter Hilarius, qui ea de causã locabile
 facit domini corpus in cœlestibus, quia per glori-
 ficationem de naturæ corporeæ substantia nihil
 prorsus amiserit. Contra uero diuina natura in
 Christo manente, necesse est dicere, dominum no-
 strum Iesum, nullius loci circumscriptione teneri,
 multisq; in locis simul esse, & in medio omnium
 credentium consistere, imò & in cordibus creden-
 tium per fidem habitare. Deus enim ut unus &
 idem ubiq; totus, nullis inclusus locis, nullis uin-
 culis alligatus, in nullas partes sectilis, ex nulla
 parte permutabilis, implens cœlum & terram præ-
 sente potentia, non absente natura. Quæ omnia
 cum clarissimis scripturis nitantur, ambigendum
 non

non est, quin etiã ante resurrectionẽ, sic in domini
 co corpore, siue ut rectius loquar in Christo, uer-
 bum fuit, ut interim & in patre esset, & cœli circu-
 lum clauderet, atq; omnibus, ut Hieronymus ait,
 infusus esset & circumfusus, hoc est, ut cuncta pe-
 netraret interior, & cõtineret exterior. Vt inde pa-
 lam sit, corporis paruitatem & habitum corporis
 humani, diuinæ uirtuti & maiestati neq; obfuisse
 in humilitate & ignominia, neq; nunc obesse in
 gloria: ubiq; enim deus potens & excelsus est, qui
 & in Christo est.

Pueriliter enim desipere mihi uidentur, qui cor-
 pus domini, ne non maiestati diuinitatis respon-
 deat, ceu araneq; telam quã latissime extendunt,
 ne scilicet ullo angusto loco coerceri diuinitas, aut
 arctius cõtineri uideatur. Non tenetur loco ullo
 deus qui in cœlis & in terra est, longe minus qui
 in Christo est, & est sui similis ubicumq; est, sem-
 per immensus, semper omnipotens, semper maie-
 statis incomprehensibilis: ut profecto apte dixe-
 rit Hieronymus, Stultum esse, illius potentiam
 unius corpusculi paruitate finire. Diuina quippe
 natura & dei sermo, inquit, in partes secari nõ po-
 test, nec locis diuidi, sed cum ubiq; sit, totus ubiq;
 est. Erat igitur uno eodemq; tempore Christus et
 cum apostolis 40. diebus, & cum Angelis, et cum
 patre, & in extremis maris finibus erat, in omni-
 bus locis uersabatur. Hæc Hieronymus, qui has
 condiciones in Christo ita distinguit, ut non per-

Corpus dor-
 mini clarifi-
 catum non
 extenditur
 per omnia,

D. IOACHIMI VADIANI

Nō ideo im-
minuitur
gloria Chri-
sti.

mittat corpori nisi alicubi esse, deo autem ubique
esse tribuat, nihil minus omni gloria, plenitudi-
ne, potētia, uirtute, maiestate, corporaliter in Chri-
sto manente. Enimuero si dominus Iesus in pas-
sione sua & morte, hoc est, in supremæ humilita-
tis & miseræ articulo, eam gloriam & maiesta-
tem suam nihil minus habuit in cœlo & in terra,
ut ipso in cruce contempto & deriso, animaq; es-
flante, terra contremuerit, petræ dissiluerint, ue-
lum templi scissum sit, sepulchra hiarint, multis re-
surgentibus, solq; ipse qui oculus est mundi,
deliquio fuerit obscuratus, corpusculo eius tunc
non in uno solum uerum etiam contemptibili et
infami loco in deiectissima hominis conditione,
pendente & affixo: quid ridiculi metuimus, ne, si
humanum illi iam transfigurato corpusculum
tribuimus, partē glorię eius imminuamus, & in-
super id doceamus, ne uidelicet uere, & etiam cor-
poraliter adesse credentium cœtibus possit.

Ne animam
quidē Chri-
sti ubiq; esse

Iam cum homo uiuus & uerus sit Christus, ex
anima rationali & corpore humano, ut supra
quoq; dictum est, cōpositus, uel hoc indicio con-
stare deberet, ubiq; corpus domini non esse, quo-
niam anima eius corporis ubiq; esse nequeat, etiā
si corpore soluta sit. Hoc enim de anima Christi,
à corpore soluta per mortem, palam scripturę lo-
quuntur, & ueterum confirmat autoritas. Ad in-
ferna autē à cruce & morte non nisi anima Chri-
sti diuinæ naturæ sociata, descendere, præterea &
in

in Paradiso esse cum latrone, potuit. Et est no-
 tum, substantiarum etiam spiritualium, ut Ange-
 lorum & animarum, in uniuersum eam esse na-
 turæ limitationem, ut licet loco excipi, & contine-
 ri superficie nequeant, quia indiuisibiles sunt, ta-
 men definitione locali uel hic uel illic esse dicantur,
 sicut reuera simul ubiq; esse nequeunt. Esse
 enim ubiq; sic proprium naturæ diuinæ est, ut nul-
 li prorsus creaturæ uel corporali uel spirituali
 communis existat. Quare & à Dionysio ita sepa-
 rari uidemus angelorū choros, ut superiores alios,
 alios inferiores statuatur. Quin & Angeli dicti
 sunt, quod mittantur, & ministrent, ac munere
 ceu legatorio fungantur, eadē causa ab Apostolo
 λειτουργικά πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀρροῦν-
 μένα, spiritus ministratorii, et qui ad ministerium
 emittuntur, Heb. 1. cap. dicti. Cuius rei exemplis
 sanè confertissimæ sunt scripturæ. Non dicimus
 autem tum in cælo fuisse Gabrielem, quum do-
 munculam uirginis ingressus salutationis man-
 datum est executus. Vnde & assumpta corporali
 specie sæpenumero apparuisse eos ex ipsdem scri-
 pturis discimus: nec dubitamus quin qui ad eum
 modum hominibus apparuerint, sic in illa specie
 fuerint contenti, ut interim alibi non essent. Sanè
 nec anima ulla humana, quanquam spiritalis &
 indiuisibilis atq; incorporeæ naturæ est, ita tamen
 in corpore est, uiuificans ipsum, ut extra ipsum si
 mul esse non possit, & si soluta à corpore euolet,

D. IOACHIMI VADIANI

pari ratione nec in corpore esse dici queat, quam ita in corpore tota est, ut in quolibet membro & articulo tota sit et integra. Quod si spiritalis illa & indiuisibilis substantia sic limitatur loci definitione, ut reipsa exigui corporis Symetria contineatur, & non nisi in corpore esse uiui hominis anima dicatur, nec sit ullo modo extra corpus: consequitur profecto (nisi data opera contentere & altercari pergamus) longe magis corporis naturam, quæ in sua proprietate quantitatis & superficie capax est, multis simul locis tribui, aut loco prorsus eximi, nequaquam posse. Nullum enim corpus dimensionis infinitæ est, ergo & locabile est omne corpus. At corpus Christi humanum, & distinctum artibus etiã in gloria, testante scriptura: ergo & locabile est, ut paulo supra ex catholicis doctoribus Hieronymo & Augustino ostendimus. Siquidem si supra omnes cælos exaltatum Christum quis dicat, ubi locus fortasse naturalis non est: tamen constat nihil minus corpus domini ob suæ naturæ proprietatē locabile esse, quod perinde est atq; si extra cælos loco ipso contineatur. Non enim nobis in præsentia mentio est, de loco modo continente aut circumscribente, sed de ueritate corporis Iesu, sua natura aut locati aut locabilis, differitur.

Spirituales
substantiæ in
loco.

Sed ne philosophari uidear, ad scripturas reu-
deo: quæ ut dixi etiam spiritalibus substantiis lo-
ca de-

ta designant. Animam enim Latronis in paradysum destinat in scripturis Christus. Et luget diuitis anima in inferno detenta, non modo quia ab anima Lazari magno hiatu seiuncta esset, sed etiã quod cum fratribus uiuis agere, & monere ipsos nequireret, Luc. 16. Cupit & Paulus dissolui, & animam suam de corpore egressam ibi esse, ubi Christus agit in gloria. Quam locorum definitionem tanta securitate ueteres asseruerunt, ut & Irenæus libri quinti sine, de mortuorum animas abdito quodam loco usq; ad diem resurrectionis contineri, docuerit: & Augustinus ipse de receptaculis animarum nõ uno in loco scripserit. Porro & de subterraneis locis, in quibus animæ crucientur, etiã Scholastici in Lombardum commentati, confirmant. Diximus aliam rationem esse naturæ in Christo diuinæ, quæ simul in Christo tota & simul ubiq; tota existat: per se quidem nec circumscriptione nec definitione locabilis. Cum enim ubiq; esse deum dicimus, non hoc sentimus aut inuimus uelut omni in loco sit, cum in loco esse, ut iam dictum est, nequeat, iuxta illud Esaiæ 66. Cælum mihi thronus &c. sed hoc significamus, quod quem sic ubiq; esse dicimus, nusquam non sit, quodq; omnia permeet & repleat. Desunt em̄ nobis uoces quibus incomprehensam illam maiestatem nec contentam usquam nec inclusam enunciemus. Vocabulum enim Vbiq; proprie ad locum respicit, quod tamen quia nulli substan

D. IOACHIMI VADIANI

tiæ creatæ cōuenit (nihil enim creatum simul ubique est) dei nostri immensitatem haud inepte exprimit.

Error corpus Christi per omnia extendentium

Ex his autem omnibus puto constare, quã parum apte loquantur, qui sic confundunt in Christo naturas, ut dicere audeant, corpus Christi glorificatum & exaltatum sic ad dexteram esse dei, ut ubicunq; sit potentia, uirtus & maiestas dei, omnia mouentis & dispensantis, ibi etiam sit Christus in corpore suo glorioso (sic enim dexteram exponunt ad quam Christus homo sedeat) quo modo loquendi non minus carni ueræ quàm ueræ diuinitati loci conditionem subducunt, uicuntque & scripturis & patribus repugnantibus. Iuxta quorum doctrinam sic potius loquendum foret, ut quocunq; in loco dominus Iesus secundum carnis suę & corporis naturam existat, in eodem etiam deus uerbum, seu deus ipse, ut in filio hominis, totus existat, omni plenitudine diuinitatis &c. ut supra est dictum. Vbi enim Christus est, ibi uere deus est, nec è diuerso dicimus carnem uel corpus Christi esse ubicunq; deus est: naturas enim cōfundunt nõ defendunt, qui hoc modo loquuntur, nec aliud agunt Eutychediani quã ut carnis per se, dominum nostrum humanis exuant, & naturæ nostræ necessitatem in Christo cōculcent. Nec sequitur, ideo nos & diuinam naturam loco affigere aut complecti, quod deum in corpore locabili Christi esse dicimus. Quanquam enim significandi

Vbi Christus ibi deus: sed non ubi deus ibi corpus Christi.

gnificandi gratia, hoc sermonis modo utimur, ut deum definitione loci exprimamus, hic aut illic esse eum dicentes: tamen scimus extra omnē controuersiam esse, quod nec definitione ita illi locus ullus determinatur, quin simul non in alio, dico, sed omni in loco, id est, ubiq; sit, ut paulò ante est dictum. Proinde in precatione dominica, qua in cœlis esse patrem dicimus, secundum scripturam factum est, cœlum nobis & cœlestem uitam apud patrem per filium promittentē: præterea cum omnis motus, uirtus, agitatio & illuminatio cœlis tribuitur, & ipsum uerbum de cœlo descendisse, & in mundum uenisse, scriptura prodit, recte in cœlis patrē qui ubiq; est quærimus & adoramus, tacito omnium sæculorum consensu id facientes. Quippe & Christum receptum illò, ut unum cum patre et spiritu sancto deum, nusquam alibi suspiciendum esse & Christus monuit, nullo in loco terrarum sese futurum ante aduentum suum testatus, & præcepit Apostolus. Eadē de causa factum est, ut deserere deus quosdā legatur, q̄sdam contra non deserere, ut Iosue 1. cap. dñs: Sicut fui cum Mose, ita ero tecum, nec dimittam nec derelinquā te. Et Iudith 13. Laudate dominum deum nostrum, qui nō deseruit sperantes in se &c. Quidem ideo dicitur, ut inquit Hieronymus, non quod naturæ eius terminus ponatur, sed eorum merita describuntur, apud quos esse uel non esse deus dignatur.

D. IOACHIMI VADIANI

Epilogus.

Vt igitur finem faciamus, admonendum duximus, ex his omnibus quæ satis longa serie explicauimus, non aliud magis in animo fuisse ut docerem, quàm ueritatem carnis Christi ueræ humanæ qualis è uirgine nata & in cruce passæ est, substantia naturæ inuiolata in Christo, non pie modo credi ex scripturis, sed necessariam etiam esse creditu, partim propter mysterium communicationis carnis nostræ cum carne Christi, in quo summa redemptionis continetur, partim etiam, quod ueritate humanæ naturæ in Christo concussa & eleuata, simul omnia ecclesiæ mysteria & sacramenta eleuari & subuerti contingeret. Vt in promptu causa sit, cur a deo Martionis uæsaniam carnis ueritatem in Christo negantem, maiores nostri traduxerint & cōfutarint. Vt taceam quod mediator secundum scripturas nō erit dominus, nisi eundem ut uerum deum ita & hominem uerum in cœlestibus agere confiteamur. Accedit his quod resurgentium, & in cœlos ascensuroꝝ corporum primitias esse Christum scripturæ confirmant. Quales autē primitiæ, si plenā naturam nostram Christus cœlis non intulit, aut quæ spes esse queat naturæ restaurandæ, si homini resurgenti de naturæ integritate subtrahitur?

Videor fortasse tibi Bullingere, more Andabatarum in tenebris uentilare gladium, nec habere Antagonistam quem feriam, aut quo cum pugnem, cum quod contendo & postulo nemo inficietur,

ficietur. Utinam ita esset, nec essent qui uetus illud agitatae humanitatis Christi incendium pergerēt infraurare: ut eū nihil dicam de Scholasticis, qui carnem Christi ueram speciei uisibili sacramenti naturaliter unientes, localem interim presentiam negant, & simul ubiq; hoc est, omnibus in ecclesijs tale corpus Christi consecrari & sumi, docent, nec aduertunt quantopere carnis ueritatem oppugnent, satis constat doctissimos Anabaptistarum & linguarum etiā peritos, non pauca dogmata ueterum hæresum mira confidentiā innotuisse, nec hodie deesse cum ingenio tum etiā doctrina præditos, qui ijsdem furijs agitati, nihilo mitiora meditantur prioribus. Pleriq; & contentio animos addidit, dum altercandi libidine nihil non audent, & undelibet conuerrunt de scripturis etiam tortis et iugulo attractis, quo uictoriam quocunq; furo parandam queant adipisci.

Boni autem consulimus horum suspensionem, qui cum uiderent nos cum Augustino & ueteribus corpus domini certo aliquo in loco esse asserere, ueriti ne quid præfractius circa Eucharistiam committeremus, uere adesse illi corpus domini & uere sumi in cætu docuerunt, & simul uacuum usum signorum damnarunt. Non enim aliud nostri senserunt, carnem uidelicet & sanguinem domini in cæna uere edi & potari, nec nudis signis mysterium perfici aut nudis symbolis fideles participare, etiā si alijs atq; alijs sermonum

D. IO. VAD. EPIST. OR T.

formulis uariauimus. Edimus quidem uere panem, & uinum uere bibimus, cæterum non hoc sine, ut tam æstimemus signorum euidentiã, quàm rerum ueritatem spectamus & sumimus. Harum enim graua symbola consecrata per uerbum, & à domino sanctificata, externo & uisibili usu rituq; in cœtu recipimus.

Hæc habui uir doctiss. quæ in præsentia dicerem, ut quoniam ceruor fieri cupiebas de conditionibus illis à Christo sumptis, quid sentire, non qua decuisset, sed qua dabatur diligentia, homo nimirum occupatissimus, ad te perscriberem, idq; hoc minus denegarem petenti, quo certius mihi persuadebam boni te uel errata consulturum, si quæ ut in opere festinato commissem, tui maxime gratia suscepta. Cui sanè ad gratificandum ita sum paratus, ut si quando uel parum assequor quod uolo & urgeo, tamẽ hoc ipso preium opere respondeat, si quod nõ daretur, saltem uoluisse me tuo nomine possem cõtestari. Vale. Sangalli

25. calendas Octobris. Anno domini

M. D. XXXVI.

D. VIGILII

MARTYRIS ET EPI- SCOPI TRIDENTINI LIBRI

V. contra Eutychen & alios hæreticos, non rectè
de naturarum proprietate & personæ
Christi unitate sentientes.

VITA D. VIGILII MARTY-
ris & episcopi Tridentini.

VIGILIVS patria Romanus illustribus
ortus parentibus, Athenis liberales artes
& sacras literas didicit, breuiq; tantum
sibi pietatis & eruditionis thesaurum
per dei gratiam comparavit, ut annos natus uiginti ab
Aquileiense episcopo, ad quem diuina delatus fuerat
prouidentia, pastor ordinaretur Tridentinorum, qui
bus mira fide & constantia euangelium Iesu Christi præ-
dicauit, & potentiam beneficentiamq; eius miraculis
in Christi nomine designatis comendauit. Cecis enim
uisum & surdis auditum reddidit, mutorum linguas
soluit, & demoniacos ac uarijs morbis uexatos sana-
uit. Præterea stilum in hæreses strinxit & hæreticos,

V I T A

ut sinceritatem doctrinae Apostolicae plenè assereret,
 & purgatam ecclesiae Christi contraderet. Extant ho-
 die quinq; eius libri scripti contra Eutychem: non ex-
 tant quorum in 5. lib. meminit. Ait enim se libros alia
 religiosa nouitate, contra Sabellium Fotinum & Ara-
 rium. Porrò cum diuinae bonitati iam uisum esset fra-
 delem seruum in gaudium domini sui introducere, pla-
 cuit ipsum prius martyrij quoq; corona decorare.
 Quemadmodum itaq; haereses constanter impugna-
 rat, ita idololatriam nephariam funditus extirpatam
 cupiebat. Prostabat autem in ualle illa quae flumen Sar-
 cham fundit, Saturni aereum simulachrum, quod in-
 cole homines feri & agrestes magna religione uenera-
 bantur. In hanc itaq; serendi euangelici seminis gra-
 tia profectus Vigilus, Randenam, fratribus germanis
 Claudiano & Maiorano, Iuliano item presbytero coa-
 mitibus, peruenit, ac protinus in ipsum idolum incidit.
 Zelo itaq; dei exaestuans spiritu letus & alacer, Sa-
 turnum aggreditur, ac spurcū idolum deiecit, frangit,
 & in praeterfluentem cōiecit, ut turpissimae rei uel me-
 moria apud posteros interiret, solius autem domini no-
 men sanctificaretur & regnaret. Mox uero in basim
 seu fulcrum deiecti idoli residens uir dei, uerbum do-
 mini illis qui eius facinoris spectatores fuerant praedi-
 care

care cœpit, testificans salutem ueram non aliunde uel
sperandam uel petendam esse, quàm à Iesu Christo
dei & hominis filio. Ceterum barbari & impij ido-
lolatræ deum & religionem suam contumelia affe-
ctam putantes, concurrunt & seruum Christi, ani-
mam suam patri commendantem, lapidibus sternunt,
obtegunt atq; collidunt, anno ætatis suæ quadragesi-
mo, episcopatus uigesimo. Floruisse uidetur sub Imp.
Anastasio, quo tempore & Gelasius antistes Roma-
nus, & Fulgentius Apher claruere, circi-
ter annum dominum 500.

ARGVMENTVM LIBRI PRI

mi D. Vigilij aduersus Eutychem.

Agit hęc libri Vigilij de diuina & humana natura in una inseparabili persona Christi citra conuersionem aut commixtionem remanente. Disputationem uero contra Eutychem diuersum tradentem inuicem subinde in ecclesiam nouę irrumpant hereses, ita ad dexteram & sinistram exorbitantes, ut ægre regia liceat ingredi uia, ac non potius in Scyllam incidas cupiens uitare Charibdim. Enumerat itaq; aliquot hereseon species, tandem utro aggreditur professos suos hostes Eutychianos, comiscens inter sese naturas Christi atq; adeo unam modo Christi naturam confitentem. Euincit ergo primo perperam unam modo asseri in Christo naturā. Deinde probat duas esse in Christo naturas, & utramq; suam retinere in unitate personę proprietatem. Cum autem metuerent quidam naturarum proprietate diuidi personam, id est, inseparabilitē nexum subsistentię Christi, docet propter naturarum proprietatem manentem, nequam diuidi Christum, idq; demonstratione euidenti petita à sacrosancę trinitatis arcano, & à conditione subsistentię hominis, similibus perquam appositis & elegantibus, facit. Vbi & illud ostendit, ideo non diuidi personam, quia Christus dicitur Deus & Homo, interposita particula Et. Post illa refutat eorum quoq; errorem, qui utramq; quidem naturam in Christo ad glorificationem usq; fatentur, à clarificatione uero Christum unius naturę, adeoq; & deificatum prædicant. Postremo cum Eutychianę hereseos fontem & finem perstrinxisset, adhortatur Lectores ueterum orthodoxorum malint sequi sententiā, quā hereticorum male sanātin nouationem: ubi & styli sui sterilitatem excusat.

40
DIVI VIGILII CON=

TRA EUTYCHEN,

Liber Primus.

MAGNUM ET GRAVE FI^{Periculum}
dei periculum, quod nec facile sen^{fidei.}
tiri, nec facile à plerisque ualeat eui-
tari, quoniã est pietatis specie ob-
umbratum, per multas orientis ec-
clesias domestica contentione grassari comperi-
mus, & eousq; peruinaci animorum obstinatio-
ne defendi, ut nec antiquorum patrum traditioni-
bus, nec religiosorum principum seueris sanctio-
nibus possit uel ponerit amputari. Præuentus em̄
falsæ opinionis errore humanus auditus, ad ueri-
tatem percipiendam durus & perdifficilis in-
uenitur, quantiscunq; testibus urgeatur. Mauult
enim prauis dogmatis sententiam, qua semel infe-
ctus est, peruersus uindicare, quàm hanc eandem
tantis diuinarum humanarumq; legum auctiori-
tatibus refutata salubrius immutare. Hæc ergo
pernitiosi discriminis lætalis & mortifera pestis
intra uenerandos ecclesiæ adytus, ita cuncta uelo-
cius popularur, ut eo plus noceat, quo minus no-
cere intelligitur. Sic enim teterrimi anguis edocta
magisterio, inuidiæ suarum ancipites laqueos
dextra leuacq; terendit, ut super angustum & ni-
mis arduum commeantibus itinervis callem reli-

D. VIGILII

querit. Si enim paululum in utramque partem nitentia uolueris inferre uestigia, illico capieris.

Nestorius
et Eutyches

Inter Nestorij ergo quondam ecclesie Constantinopolitanæ, non rectoris sed dissipatoris, non pastoris sed prædatoris sacrilegum dogma, & Eutycheis nefariam & detestabilem sectam, ita serpentinae grassationis sese calliditas temperauit, ut utrumque non sine utriusque periculo periclitari non possint, dum si quis Nestorij perfidiam damnat, Eutycheis putatur errori succumbere: rursus dum Eutycheianæ hæresis impietatem destruit, Nestorij arguitur dogma erigere. Sed has inanum accusationum nebulas illi offundunt, præcipue qui aut imperitiæ uitio aut contentio- nis morbo ægrotant, & dum penulantis animi supercilio eriguntur, antiquitus traditas à patribus fidei regulas ob hoc solum despiciunt, ut male conceptas mobilitatum suarum sententias ecclesie intromittant, ob id etiam nobis, tanquam dialecticæ artis magistri, non tanquam uere Christi discipuli, ancipitis responsionis inuitabilem syllogismum tendunt, arbitantes posse his propositionum laqueis animas uenari Christianas. Sed nihil nouum, nihil peregrinum ecclesie fortitudo experitur, talibus penè ab uniuersis hæreticis que- stionum turbinibus agitata, triumphum de contrarijs, & immobilitatem sortita est de aduersis.

Sabellius.

Nam dum se contra Sabellium armigero certamine aptaret, filij atque spiritus sancti personarum extantias

extantias uindicat, q̄d alius fit qui gignit, & alius qui gignitur, & alius fit procedens, alius de quo procedit, alius mittens, alius missus, alius deus uerbum qui de uirgine nascitur, alius pater qui permanet semper innatus, alius qui per dispensationem carnis cuncta nostræ fragilitatis officia explet, alius pater qui sine his omnibus manet. *Arrius.* Videas illico Arrium tanquam triumphalis uictorix suscepta materia latius insultare, & sub destabili perfidia colla subiugare fidelium. Cognoscite, inquit, potiore esse qui mittit eo qui mittitur, inferiore esse qui obsequitur, digniore cui munificentia exhibetur. *Manichæus* Manichæum iudem cum de ueritate domini corporis obtundo, quod non fallaci simulatione & quibusdam illusionum præfigijs fuerit susceptum, tumentem uirginis aluum allego, præstolati temporis moras cum diuinitas intra materni uteri hospitium usq; ad legitimum partus diem peregit, insinuo puerperæ cunas, uaginum infantis, etatis profectum, ad ultimum passionis ludibria, crucis patibulum, confixiones clauorum, aperti lateris cruorem, descensionem, sepulturam, resurrectionem, et quod ipse quoq; ait, Vultis me occidere hominem qui ueritatem loquutus sum uobis? Et Apostolus, Sicut per unum hominem mors, ita & per unum hominem resurrectio mortuorum. Et, Unus mediator dei & hominum homo Christus Iesus. Hęc me contra *Fotinus.* Manichæum perorantem Fotinus totum, uel ut præ

D. VIGILII

paret cibum audioribus perfidiæ faucibus nititur
transuorare: rursus cum me cōtra eum armis
uiuificę lectionis instruxero, & multa testimonio
rum iacula filium dei, deum uerum esse contestan
tia uibrauero, necesse habeo inter cætera etiam il
lud opponere, quod in similitudine hominum fa
ctus sit, & habitu inuentus ut homo. In quo me
loco Manichæus strangulat, & ad se recursum se
cisse cum tota ouantis animi exultatione uocife
rat, sed multum est & nimis operosum talium
sententiarum fraudulenta subreptio, libertatem
catholicę fidei nititur captiuare. Et quomodo con
tra has omnes hæreticorū pestes plenissime à no
stris maioribus disputatum est, quod etiam si in er
roris eorum destructionem nulli conderentur li
bri, hoc ipsum solum, quod hæretici sunt pronun
ciati, orthodoxorum securitati sufficeret.

Nunc istos uideamus, quorum mentē anguis
ille deterrimus à castitate fidei, quæ est in Christo
Iesu, ita corripit ut in apertum nefandæ prædica
tionis adulterium, frontem eorum impudentiæ
callo obductam armauerit, ut iure in eis propheta
ticum illud oraculum uideat redundare, *Facies
meretricis facta est tibi.* Nam si non ita est, quid si
bi ergo uult, quod nec tantis Conciliorum decre
tis, nec tam plurimis antiquorum patrum senten
tijs cedunt? Accusant, dum utriusq; naturæ Chri
stum fateremur, tanq̃ duos Christos, unum deum,
alterum hominem, iuxta infandum Nestorij erro
rem

Eutyches.

rem per dualitatem naturæ uideamur adserere. Sed nos unum deum eundemq; dei filium, & hominis filium, non duos profiteremur, et ita uerbum intra uirginei uteri secreta carnis sibi initia conseruisse, id est, incarnatum fuisse, ut tamen uerbi natura non mutaretur in carnem: item carnis naturam ita per suscipientis commixtionem in uerbi transisse personam, ut non tamen fuerit in uerbo consumpta, manet enim utraq; id est, uerbi carnisq; natura, & ex his duabus hodieq; manentibus unus est Christus unaq; persona.

Quis enim sacrilega opinione indutus eousq; Cōtra illos qui unā modo naturam in Christo defendunt, desipiat: quis in tam abruptum erroris baratæ semetipsum iniiciat, ut filium dei, sine sua propria carne, quam in sacræ uirginis utero ineffabili societatis permixtione ita sibimet adunauit, ut uerbum homo, & homo deus, idemq; unus, non mutatis naturarum generibus fieret, neget hodie sedere ad dexteram patris, uenturumq; iudicare uiuos & mortuos, cum ipsum deum dixisse non nesciat, Cum uenerit filius hominis in gloria patris sui: non (ut sæpe diximus) alius sit filius hominis, alius filius dei, sed usq; adeo ostendere uoluit nostri generis naturam per commixtionis indiuiduam unitatem nō fuisse cōsumptam, ut se etiam in cœlo positum filium hominis dicat, ut per uerū appellationem nominis ueritatem agnoscas naturæ manentis. Si ergo nunc usq; manet uerbi in temerata natura, manet etiam, quā idem sine sui

D. VIGILII

mutatione suscepit, humanitatis illibata natura,
 quomodo defenditur hodie una esse tantummo-
 do Christi natura? Si nunc est, profecto igitur ex
 duabus abolita est una. Quæ nam igitur? Si hu-
 mana? sola est ergo uerbi natura, & falsum erit,
 quia Christus Iesus sic ueniet quemadmodum ui-
 sus est ire in cœlum. Corporeus namq; per nostri
 generis speciẽ intuentium oculis idem dominus
 apparebat, sicut rursus in eadem corporis forma
 consurgentium oculis in consummatione tem-
 poris sese demonstrabit. Nam si harum duarum
 una extincta uel potius consummata, relicta est
 una, id consequens erit, ut dominus Iesus Chri-
 stus, aut deus tantummodo, non ut homo idem,
 aut homo tantummodo, non & deus idem im-
 pijsissime prædicetur. Non itaq; debemus per hanc
 stultæ prædicationis insaniam, dignationis digni-
 tatisq; cassare mysterium. Dignationis scilicet,
 quia deus dignatus est fieri homo. Dignatus est
 autem, quia uerbi natura in carnis adunatione im-
 mutabiliter permanente, per unius personę arca-
 num idem homo est deus. Et hic sensus catholi-
 cus naturarum inter sese coeuntium, unitatẽ non
 naturæ unionem admittit, dum duabus naturis
 ijsdemq; manentibus unus deus idemq; homo
 creditur Christus. Quia secundum istos qui unã
 tantummodo contendunt esse naturam, aut uer-
 bi mutata est in carnem ut fieret una, aut carnis
 in uerbo cõsumpta est, ut extantia sui per sui abo-
 litionem

litionem amittens omnino esse non possit, ut sola uerbi remaneat: quod quàm sit impium, quâq; sacrilegum, aptissime inibi cognoscere uideretur, quisquis apostolica dogmata, non humana commenta sectatur. Quia uero idem deus homo est, & idem homo deus est, ex utroq; subsistens, utroque non carens, apparet eum utriusq; esse naturæ, quia neutrum potest amittere.

Cur autem isti, uel quomodo in ambabus naturis Proprietatis nomen refugiunt, nescio, num eousq; perfidiæ uelamine obducuntur, ut non uideant, non intelligant in Christo aliud diuinitati, aliud humanitati eius congruere, licet simul utrumq; cõmune. Ait namq; discipulis suis, Si diligeretis me, gauderetis, quia uado ad patrẽ, quia pater maior me est. Et iterum: Expedit uobis ut ego eam. Si enim ego non abiero, paracletus ad uos non ueniet. Et certe uerbum dei, uirtus dei, sapientia dei, semper apud patrem & in patre fuit, etiam quando in nobis nobiscum fuit. Neq; em̄ cum terrena misericorditer incoluit de cœlesti habitatione recessit. Cum patre enim ubiq; est totus pari diuinitate, quem nullus continet locus. Plena sunt quippe omnia filio, nec est aliquis locus diuinitatis eius præsentia uacuus. Vnde ergo, & quo se iturum dicit, aut quomodo se ad patrem perreçturum adserat, à quo sine dubio nunquam recessit? Sed hoc erat ire ad patrẽ & recedere à nobis, auferre de hoc mundo naturam quam susce-

Proprietatis uocabulum & proprietates naturarum in Christo.

D. VIGILII

perat ex nobis. Vides ergo eidē naturæ proprium
 fuisse ut auferretur & abiret à nobis, quæ in fine
 temporum reddenda est nobis, secundum ante-
 stantium uocem angelorum, Hic Iesus qui rece-
 ptus est à uobis, sic ueniet, quemadmodum uidi-
 stis eum euntē in cœlum. Nam uide miraculum,
 uide utriusq; proprietatis mysterium, dei filius se-
 cundum humanitatem suam recessit à nobis, se-
 cundum diuinitatē suam ait nobis, Ecce ego uo-
 biscum sum omnibus diebus usq; ad consumma-
 tionem sæculi. Si nobiscum est, quomodo ait, Ve-
 nient dies quando desideretis diem unum filij ho-
 minis, & non uidebitis? Sed & nobiscum est, &
 non est nobiscum. Quia quos reliquit & à qui-
 bus discessit humanitate sua, non reliquit nec de-
 seruit diuinitate sua. Per formam enim serui quā
 abstulit à nobis in cœlum, absens est nobis: per
 formam dei quæ non recedit à nobis in terris, præ-
 sens est nobis, tamen & præsens & absens ipse
 unus idemq; est nobis. Audi & aliam utriusq; na-
 turæ proprietatem, Sepultum dei filium omnes
 legitimus, omnes credimus, omnes pariter prædi-
 camus, nec ullus audet ambigere Christianus.
 Iam hic si placet pacifica moderatione tractemus
 quid eius potuerit sepeliri, utrum uerbum an ani-
 ma, an corpus, an simul omnia? Sed perabsurdum
 est aut uerbum aut animam dicere linteis obuo-
 lutam: restat ergo ut solum corpus quod exani-
 me erat, quod etiam sepelientium manibus fere-
 batur,

batur, fuerit in sindone circumdatum, & in sepulchri gremio conlocatum. Iam hinc argumentari non opus est, ubi se ipsa ueritas prodit, uerbum dei excubiorum officio non eguit, anima sepeliri non potuit, sola igitur caro sepulturæ officium habuit: & tamen dominum Iesum Christum sepultum apostolica authoritas docuit. Cernis ergo aliquid proprium esse carnis quod uerbi esse non possit, sed ideo etiam uerbi esse, quia uerbi est illa caro cui possunt hæc omnia aptius cōuenire. Creuisse certe per ætatis curricula, & usq; ad robusta iuuenilis corporis membra peruenisse dominum Iesum Christum euangelia tradunt. O tu, qui nihil uis esse proprium carnis, putasne quod uerbum cum ea carne, qua ex uirgine natus est, per ætatum successiones & per incrementa membrorum pariter creuerit & in maiorem sui corporis molem solidatum sit? Noli, rogo te, cauillari, elige unum quod uelis, crescere istud & grandescere domini Iesu Christi usq; ad perfectam iuuenilis ætatē peruenire cuius est. uerbi an carnis? Scio quas angustias patiaris, quibus anheles æstibus. Si dicis proprium esse carnis, proprietatem naturæ fateris. Si dicis et carnis esse & uerbi (quod quidem uerum est per unitatē personæ, non per proprietatem naturæ) si inquam dicas uerbi esse hoc ætatis augmentum, mutabile introducis atq; conuertibile dei uerbum. Forte enim quædam portio eius uirginalem uterum oppleuerat, & ideo

D. VIGILII

hæc exigua portio cum corpore suo sensit aug-
 mentum, dum illa maior quæ restabat, & quæ ut
 rum uirginis non intrauerat paulatim sese por-
 tioni suæ, quã in homine habebat, per incremen-
 ta ipsius corporis admiscebat, ut isto modo secun-
 dum uos, non totus neq; perfectus, sed modicus
 natus est deus, & per ætatum congruentias factus
 est magnus. At si hoc impium ac detestabile est
 aut uerbi portionem dicere aut uerbum crede-
 re augmenti aliquid insita natura sentire, dum ta-
 men Iesum Christum clarum est ætatis profectum
 habuisse, quis non uideat hoc proprium carnis
 esse quod creuit, non dei, qui nostri generis car-
 nem assumpsit? Si in illa gloriosissima passione
 dominus Iesus Christus uel capite plecteretur
 aut quibuscunq; alijs membrorum abscisioni-
 bus multaretur, putamusne isti dicerent partem
 uerbi cum capite amputatam, & aliam partem cum
 manibus detruncatam? Et quia circumcisus est, ca-
 uendum est ne partem uerbi cum illa membri ex-
 poliatione opinentur pariter amputatam, quod
 nec hodie detruncatis hominibus uerum dicat,
 quisquis salubrius & rectius sapit. Neq; enim fas
 est opinari, quod cum hominis manus abscindi-
 tur, pariter animæ portio defecetur. Lumen quoq;
 istud uisibile per quaslibet oculorum passiones
 aufertur ab homine, nec tamen illud lumen aufer-
 tur ab anima, quo ualet inter iustitiam iniquita-
 temq; discernere. Vnum enim corporis, aliud ani-
 mæ est

mæ est proprium. Illud interea est præ cæteris animo cõueniendum, quod si natura dei eiusdem conditionis esset, ut per se atq; in se aliquibus passionum generibus subderetur, nulla esset profecto humanum corpus suscipiendi necessitas. Quid enim opus erat deum mortalium sibi naturam asciscere, si potuit natura eius mortis legibus subiacere? Quia uero mors quæ per transgressionis præuaricationem obreperat, morte perimenda erat, sicut ipse dominus prædixerat dicens, Ero mors tua o mors, necesse habuit dei filius altiore atq; profundo dispensationis suæ cõsilio, ut quia ipse naturæ est impassibilis, passibilis naturæ corpus susciperet, in quo iniurijs & passionibus eo usq; afficeretur, ut usq; ad mortis dispendium per mortis obnoxiam naturam perueniens mortem in suis sedibus perimeret, & cuncta inferni iura uictrici congressionis triumpho copulans ad suos peros repedaret. Vides ergo non ob aliud deum naturæ nostræ se permisisse ut moreretur, nisi quia eius natura mortalitatis conditione non teneretur, ac sic esse aliquid proprium Christo, quod diuinitati aliud, quod humanitati aliud conueniat, licet propter singularitatem personæ & mors ad diuinitatem, & immortalitas ad eiusdem dei referatur humanitatem.

Metuendum sanè est ne isti qui inanissimo metu utriusq; naturæ proprietatem idcirco nolunt accipere, ne uideantur duos Christos inducere, simi

Rom. 5.
Ose. 13.

Propter naturarum proprietatem, non diuini personam Christi

D. VIGILII

liter nobis & de trinitate quaestionem aliquam moueant, ut quia sunt quaedam propria patris quae nec ad filium nec ad spiritum sanctum pertineant, & sunt quaedam propria filij, quae nec ad patrem nec ad spiritum sanctum pertinent, & sunt etiam spiritus sancti nonnulla propria, quae nec ad patrem nec ad filium pertinere monstrantur, tres a se inuicem separatos criminetur catholicos colere deos. Sed ne forsitan inopinata quaestione turberis, audi per singula, Suscepti carnis dispensatio nec ad patrem nec ad spiritum sanctum, sed ad solum pertinet filium. Proprie enim filius non pater de uirgine natus est. Rursus illa quae saepe audita est uox, Hic est filius meus dilectus, nec ad filium nec ad spiritum sanctum, sed ad patrem pertinet solum. Item columbae species quae in Iordane apparuit, & ignearum linguarum multipertita distributio, proprie ad sancti spiritus personam pertinere monstratur. Sed ne adhuc de his proprietatibus dubites, audi manifestius, Proprium patris est genuisse, & proprium filij natum fuisse, proprium uero est spiritus sancti procedere, nec omnino recipi alteram personam, quod est unicuique personae specialiter proprium. Si ergo haec tres personae habentes singulae proprietates suas, quibus significandae distinguantur non quibus separentur, unus est deus, quomodo filius salua utriusque naturae proprietate, non unus est Christus? Nam et in homine, si subtilius disputare uelimus

Simile de
homine.

mus, pleraq; inuenies ita proprietate quadam sequestratus distincta, ut si & ibi calumniari uolueris, de uno homine multos homines facias. Hominem ergo per ordinatas corporalium membrorum distinctiones, quinque constare sensibus nemo est qui nesciat, qui sensus ita officij sui proprietatem naturaliter obtinent, ut nihil secum habere commune, nihil sibi de alterius ualeant uindicare. Et ut omnia specialiter commemorem, Visus ita ministerij sui proprium officium gerit, ut nec audire, nec odorare, nec gustare, nec correctare possit. Auditus ita naturæ suæ administrat officium, ut nec uideâdi, nec odorâdi, nec gustâdi, nec correctandi officium subeat. Odoratus quæ sic famulatus sui obsequio fungitur, ut nec uideat, nec audiat, nec gustet. Gustus etiâ nec uidet, nec odoratur, nec correctat. Tactus denique qui est ultimus sensus nec uisione fruitur, nec auditum percipit, nec odorem capit, nec gustum discernit. Et cum sint hæc omnes membrorum species tam diuersæ, tam discretæ, ita naturalibus proprietatibus subfiruræ, ut nihil communionis, nihil societatis ad se inuicem habeant, sed priuato quodam & solitario iure propriæ functionis ministerium impleant, unus tamē idemque est homo, qui quomodo quinque corporalibus sensibus, uaria proprietate à se inuicem differentibus, constat, ita quinque secundum istorum deliramenta personas habere debuerat, ut quantæ sunt proprietates sensuum,

D. VIGILII

tanta esset & numerositas personarum. Dehinc inedia affici, comedere, sitire & bibere, sedere & incedere, cubitum ire, & de somno surgere, algorem perpeti & æstibus uri, licet non sint animæ passionibus ut ea aut patiatur aut agat, tamen hæc carnis sunt propriæ. Item sapere, intelligere, obliuisci, in memoriã reducere, lætitia efferri, tristitia deijci, mansuescere lenitate, furore atq; ira immanescere, & quàm plura his similia quæ persequi longum est, licet non sine corpore agantur in anima, tamen animæ sunt propria, nec tamen quispiam ausus est uel audet dicere, hominẽ duas personas habere, in quo tantas proprietatum differentias cernit inesse.

Seductorum temeritas, quæ pro numero naturarum, diuersitatem ingerit personarum, apostolica est autoritate frangenda & penitus contemenda. Apostolus certè nouerat Christum utriusq; esse naturæ, dum eum & hominem & deum eundemq; prædicat unum. Hominem quidem dum dicit, Unus mediator dei & hominum homo Christus Iesus. Et iterum: Sicut per unum hominem mors, ita per unum hominem resurrectio mortuorum. Et de filio, inquit, suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. Et, Memor esto Iesum Christum resurrexisse à mortuis ex semine Dauid secundum carnem. Deum uero cum dicit, Ex quibus Christus, qui est super omnia deus benedictus in sæcula: & quàm plura his similia

similia quę commemorare longum est. Qui ergo hunc eundem & deum prædicabat & hominem, ut ex utrisq; naturis unum ostenderet Christum, miror quomodo non moueat istos egregios nostri temporis calumniatores, quod unam Christo personam adscriberet, dicens: Ego si quid donauit in persona Christi.

Illud etiam solita temeritatis audacia reprehendere solent cum audiunt catholicos dicere, Deus & homo, arbitantes huius syllabę Et interpositione duas posse significare personas, sed quàm inepte id opinentur ausculta. Quid enim est deus & homo, factus est quoq; non amittendo quod suum erat, sed suscipiendo qđ nostrum erat: cum enim præmittimus in confessione, deus, & subsequimur dicentes, & homo, non solum deum manentem, sed & hominem adserimus subsistētem, ut nec deitas à sese discedat, nec humanitas in deitatem dispereat. Videamus tamen ne forsitan auctoritate diuina hæc syllaba fuerit interposita, nam ita legimus, Et homo est & quis cognoscet illum? Et iterum Dauid, Mater Sion, dicit homo, & homo factus est in ea, & ipse fundauit eam altissimus. Cur igitur non simpliciter sine prælatione huius syllabę dixit, Homo factus est in ea, sed præposuit dicens, Et homo factus est in ea? Vel alia propheta Et cur præposuit? Debit enim secundum istos dicere, Homo est & quis cognoscet eum? nisi quia sensus talis est, ut qui deum confi-

Psal. 96.
Hierc. 17.

D. VIGILII

teris, & hominem quoque factum simili confessione non deneges.

Christus
glorificatus
non amisit na-
turam huma-
nam proprietas
tatem.

Dicuntur sane isti (si tamen uerum est) Christum usque ad resurrectionem eius ex duabus consisti naturis, post resurrectionem uero unius esse fatentur. Quod quam sit absurdum quamque ineptum ipsa rerum ueritate monstratur. Post resurrectionem enim ad demonstrandam sui corporis ueritatem & comedit & bibit, & contrectandum se discipulis obtulit, dicens, Palpate et uidete, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me uidetis habere. Sed forsitan adhuc in terra positus unius usque erat naturam, postea uero quam celos ascendit unius coepit esse diuinam. Et quid ergo ibi facit nomen filii hominis, si natura ibi non est humanitatis? quomodo rei extanti inane nomen adscribitur? quomodo nominis ueritas manet, si naturam proprietatem abest? Denique dicit: Cum uenerit filius hominis in gloria patris sui. Et iterum: Sicut fulgur exiet ab oriente & apparet usque ad occidentem, ita erit & aduentus filii hominis. Et iterum: Veniens filius hominis, putasne inueniet fidem in terra? Daniel quoque, Ecce, ait, in nubibus caeli filius hominis ueniebat. Si amissa est ergo humanitatis natura, cur eius est recensum uocabulum? an quia nomen opus erat, & res nominis tanquam non necessaria repudianda fuerat? Sic despiciant quos nihil erroris sui atque ineptie pudet. Ceterum dominus Iesus Christus ut ostendat nostri generis

Mat. 16.
Mat. 24.
Luc. 18.
Dan. 7.

neris naturam non fuisse consumptam, ueraciter se filium hominis dicit, secundum quã etiam patrem interpellat pro nobis, iuxta Ioannis apostoli uerba dicentis, Si peccauerimus, apud patrem aduocatum habemus Iesum, ipse interpellat pro peccatis nostris. Dicite ergo o Doctores egregij, cum patrem hodie filius interpellat, secundum deitatem suam, an secundum dispensationem humanitatis postulat? Sed quantum perfidiæ uestræ intentio monstrat (qui perimentes humanam naturam solam adseritis esse diuinam) secundum deitatem interpellat, secundum deitatem aduocati officio fungitur, secundum deitatem sacerdotis ministerium implet, secundum deitatem etiam in nouissimo patri subiectus erit, quando eidem filio omnia subiecta fuerint.

Olim opperiebamur, diutius præstolati sumus, unde erroris uestri riuulus originem trahat & quò discursum faciat, tandem reperimus Eutychianam amarissimam hæresim ex Apollinaris amarissimo fonte deriuatam, usq; ad cœnulætam Arrii uoraginem turbidis ferri meaubus, quibus in tantum perfidiæ copula iungitur, ut omnia ad diuinitatis contumeliam referat, quæ Christus secundum dispensationem carnis aut loquutus est, aut peregit, dum unam tantummodo diuinitatis contendunt esse naturam.

Vnde hortamur omnes homines nefandæ huius perfidiæ sectatores, dum uita manet, dum

Fons & finis erroris huius.

D. VIGILII

pœniteri licet, erroris sui uirare sententiam, & Gregorij potius atq; Basilij & Theophili quoq; & Ioannis ciuitatis Constantinopolitanæ opinatissimi antistitis nec non & Cyrilli Alexandrini episcopi, & aliorum quàm plurimorum qui antiquitus in ecclesia floruerunt, super utriusq; naturæ proprietate sectari doctrinam, quorum meas de hac sententias extrinsecus offerimus perlegendas. Quæso interea Lectorem utilitatē nostri sermonis non usq; quaq; despiciat, quia etsi fortassis elegantiori orationis genere fieri potuisset, nos ita stylum temperauimus ut rem potius quàm uerba legentibus cōmendaremus: & maxime hoc opus excogitato mentis eloquio inflari nō debuit, nec transferendi in Græcum necessitas aliqua adsit, quia difficilius integritas sensuum in aliam linguam pari potest sermonis ueritate seruari.

Libri primi finis.

ARGUMENTVM LIBRI SE-
cundi D. Vigiliij contra Eutychem.

Quemadmodum in fine primi libri de fonte Euty-
chianæ hæreseos dicere cœperat, ita nunc per inis-
tium libri secundi pie & docte indicat oriri er-
rores in uniuersum omnes, cum scriptura non secun-
dum qualitatem sui sensus perpenditur, sed in alias res pro te-
gentis arbitrio distrahitur. Hinc uarias inter sese hæreses con-
fert, ut inde ueritatem inferat, ipsas sese hæreses destruere, uer-
ritatem confirmare. Priusquam uero Nestorio committat Euty-
tychem, ostendit Christum duas habere formas, sed addit in
ambabus unam esse eandemq; personam. Mox copiosius
utriusq; naturæ mysterium & unius personæ arcanum expli-
cat atq; confirmat. Sub hæc inter se illos componit, qui in
hoc negotio non diuersitate sententiæ, sed uocis professione
scinduntur, & sese mutuo odioso hæretici nomine insectantur:
adhortans interim ut posito inani metu affectibusq; se-
cundum scripturas idem loquantur omnes. Ea uero parænesis
mirum quàm nostris quadret temporibus, quibus
nonnulli eundem propè contentionis
funem ducunt.

G

DIVI VIGILII CON

TRA EUTYCHEN

Liber Secundus.

ARIUS QUIDEM ET DI
uersus ex uno tamen fonte hæreticę
prauitatis error emerfit, cardo pessimi
mus & origo malorum, quæ ex sese
cunctarum impietatum occasiones

peperit, hæc est, dum cœlestium dictorum uirtus
uitio male intelligentium temerata, non secun-
dum sui qualitatem sensus perpenditur, sed in alias
res pro arbitrio & uoluntate legentis, secius quam
ueri ratio postulat, deriuatur. Sed hoc ex omnium
hæreticorum commentis cuiusque deprehendere per
facile est, & alia impietatis occasio, quam mirum
in modum minus cautis nimia pietas præstitit. Et
eo multo satisque dolendum exitialis perfidiæ ma-
lum inde impium fieri unde alius pius existit, in-
de miserabiles captiuitatis sortiri ærumnas unde
libertatis potestas acquiritur, ibi erroribus impli-
cari ubi omnis ignorantia absoluitur error, inde
perfidum fieri unde alius fidelis est, eodem lumi-
ne obæcari quo alius clarissime illustratur. Et ut
hoc ita esse documētis manifestioribus pateat, Sa-
bellij & Arrij, Manichæi & Fotini, Nestorij & Eu-
rychetis sententiarum dogmata conferamus, qui
bus ita eos sibi inuicem exitisse contrarios inue-
nimus

Nimia
pietas.

nimus, ut quod magis mirum sit eorum error ueritati testimonium dicat, & inconsonæ perfidioræ sententiæ in unum rectæ fidei modulum concinant, tropheumq; nostræ uictoriæ eorum cassa certamina gignant. Sabellij enim perfidia Arrii damnat errorem, rursus Arriani dogmatis error Sabellij impietatem excludit. Siquidem Sabellius unius naturæ probabili quidem confessione deceptus, trinitatis unam putauit esse personam, ut ex hoc quod trium una natura est, una intelligeretur esse persona. Contra Arrius tres substantias atque distinctas, sicuti ut uere sunt, personas accipiens, tres eorum dissimiles credidit esse naturas, & quod ad distinctionem pertinet, hoc iste ad disparilitatem earundem retulit personarum, quam obrem & meritis & gradibus longe ausus est definire. Huius igitur error ad confutationem Sabellianæ impietatis proficiat, audiatq; Sabellius in tantum patris & filij & spiritus sancti tres esse personas ut eos Arrius & potestate dissimiles & natura diuersos audeat profiteri. Audiatur rursus hic idem Arrius in tantum patrem & filium & spiritum sanctum unius potestatis unusq; esse naturæ, ut Sabellius unam eorum dicat esse personam. Malum ergo tuum o Arri de illius corrige malo, & malum suum de tuo corrige malo, ut bonum quod uterq; nobiscum tenetis commune sit uobis. Nam bonum est quod tu Arri tres dicis esse personas, sed malum est quod eas & gradi-

Committuntur Arrius et Sabellius

D. VIGILII

bus & naturis longius separas.

Item tu Sabelli, bonum est quod unam dicis esse naturam, sed malum est quod unius naturæ ueritas unam cogit fateri personam. Adfero disceptationi uestre compendium, imò nō ego sed Christus qui litium uestrarum controuersias, utpote æquissimus cognitor, una uerbi sententia censuit dirimendas, dicens, Ego et pater unum sumus. Dicēdo igitur Ego et pater, discreuit quod Sabellius male confundit. Addendo autē Vnum sumus, uniuert quod Arius male discernit, ut unum ad unitatem naturæ, sumus ad distinctionem proficiat personæ. Tale est illud, Baptisate gentes in nomine patris & filij & spiritus sancti, in uno, trium nomine, unam deitatis insinuans esse naturam. Ita iudex optimus inter noxias & letales Christianorum contentiones salutiferam iudicis sententiam tulit, ut proprio peccat uitio, qui iudicis sententiam retractauerit.

Committuntur Manichæus & Fotinus,

Item Manichæus dum tantarum uirtutum miracula respicit, quæ dei filius operatus est, non uult eum hominem confiteri. Fotinus dum in eo in naturam nostri corporis attendit, deum non iudicat. Ille ut seminet uirtutes, iste ut infirmitates repleat. Ille deitatis præconia, iste humanitatis allegat. Illum maiestas tanti nominis ab humanitatis professione reuocat, istum humilitas iniuriarum quas deo cernit indignas in hominis tantum confessione retractat. Illum miracula auocāt, istum passiones

passiones retardant. Ille deitate fallitur, iste humanitate offenditur. Ille dicit deus est, iste dicit homo est. Grande miraculum, ut expugnatione sui ueritas confirmetur, ut uerum uterq; dicat, dum uterq; mētiatur. Audi ergo Manichæe, quod deus sit, uerum dicis, qd & homo non sit, falleris. Audi Fotine, uere homo est ut adseris, licet nō sicut adseris, sed idē & deus est, quod impie refugis, in tantum deus ut Manichæus hominē neget, in tantum homo ut tu deum esse non credas. Cum igitur ambo uobis contrarij sitis, ambo nobiscum fateamini, longe separati estis, in medio est uia, quā reliquistis, unus hinc, alius inde huc ad nos uenite, & uos inuicem conuenite, transeat unus in alterius sententiam, ita ut non relinquat suam, sit uobis commune quod priuatum habetis, fateatur ille hominem, confitere tu deum, & pro ueritate à proprio tandem errore discedite.

Veniamus nunc & ad Nestorium atq; Eutyche, qui nisi solent per uniuersum orientem serenitatem catholicæ fidei atris perfidię nebulis obumbrare: & licet scelerata doctrina cum suis fuerit authoribus refutata, eius tamen sectatores nefandi, amplam temporis occasionem nacti eousque perniciosā et leralia sęui dogmatis uenena diffundunt, ut quod authorum grassario perpetrare nō uoluit, horum pestiferæ adsertionis late sæuiens morbus totam penē ecclesiam sauciarit. Quibus quoniam competenter uno iam respondi libello,

D. VIGILII

nunc strictim, breuiterq; cassas eorum sollicitudines & inanes tumores ostendam. Certum est dominum Iesum Christum secundum catholicam fidem & præconia scripturarum duas habere natiuitates, unam de patre sine tempore, alteram de matre sine semine, & harum duarum naturarum utramque gerens naturam, dei scilicet qua de patre natus est, & hominis qua est de matre progenitus, unus idemq; deus & homo est Christus. Gemina enim natiuitas, geminam uno Christo dedidit naturam, dum qui deus est de patre, idem & homo est de matre. Has itaq; naturas, quas ex utroq; habet parente, Apostolus duas nominat formas, dicēs de ipso, Qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. De quibus formis, siue quam ex deo patre habet, siue quam ex homine matre accepit, prophæta uaticinio clarius constat expressum Esaias de seruili forma eius, quæ passionis uilitate quodammodo indecora apparuit, ita loquente, In glorius, inquit, erit inter uiros aspectus eius, & forma eius inter filios hominum. Et iterum, Vidimus (inquit) eum, & non erat in eo species neq; decor, sed forma eius despecta & deficiens super filios hominum. Et hæc quidem de seruili forma, in qua uniuersas passiones, iniurias ptulit, Esaias loquutus est. De diuinitatis autem forma, quæ de corem suum per sui impassibilitatem retinens, li-

Duæ nature
& formæ in
Christo.

cet passionis pulsata iniurijs, sc̄dari non potuit,
 Daud euidentijs cecinit, dicens, Speciosus for-
 ma præ filijs hominum. Cernis in una Christi
 persona, utriusq; formæ, id est, utriusq; naturæ
 mysterium contineri, forma serui indecora & de-
 specta, forma dei speciosa in eo & pulcherrima
 prædicatur. Hæc alius quomodolibet accipiat, in-
 terim prophætico atq; apostolico præconio do-
 cuimus Christum duas formas habere. Nunc do-
 ceamus in ambabus unam eandemq; esse perso-
 nam. Dicit Apost. Et ego quod donauit in perso-
 na Christi. Claruit igitur Christum ex duabus
 manentibus naturis in unione persistere perso-
 næ. Nunc uideamus quo fuerint Nestorius &
 Eutyches errore decepti. Nestorius duas inducen-
 do naturas, duas putauit esse personas, & ob
 hoc arbitratus est sacrilego dogmate duos Chri-
 stos inducere. Eutyches respiciens unam perso-
 nam, unam censuit esse naturam, & ob hoc huma-
 nam ausus est denegare. Et quia est in Christo &
 naturarum proprietates & personæ unio, Nesto-
 rius proprietatem attendendo naturarum, à per-
 sonæ excidit * unione, & duos putauit Christos,
 unum passibilem, alterum impassibilem esse. Et
 Eutyches unam intuendo personam à naturarum
 proprietate desciuit, et ipsam diuinitatem adseruit
 passam. In tantum ergo nō sunt duo Christi, nec
 duæ personæ, ut Eutyches unam dicat esse natu-
 ram. Rursus in tantum non est una natura sed

Vna et eadē
 in ambabus
 persona.

Commitun-
 tur Nesto-
 rius & Euy-
 tyches.

Forte unitas
 te legi debet

D. VIGILII

dug, ut Nestori⁹ duos Christos, duasq; psonas di-
 cat esse. Itaq; Nestorius ut impietate sui dogmatis
 m uniat, quo altere in passione uult intelligi Chri-
 stum, illo utitur Apostoli testimonio ad Heb. ita
 scribentis, Nam paulò minus quàm angelos mi-
 noratum uidimus Iesum gloria & honore coro-
 natum, ut sine deo pro omnibus gustaret mortē.
 Rursus Eutyches, ut deitate subijciat passioni, te-
 stem nihilominus producit Apostolum dicentem
 de principibus sæculi, qui sapientiam dei non co-
 gnouerunt, Si enim cognouissent, nunquam do-
 minum gloriæ crucifixissent. Vides quanti pericu-
 li res sit, aut unam in Christo non credere perso-
 nam, aut duas nolle profiteri naturas. Magni ex
 utroq; latere insidiarum laquei prætenduntur,
 quos prophético spiritu Salomon cautius præce-
 pit euitandos, merito dicens, Quia in medio la-
 queorum ambulans. Hinc enim Eutyches, inde
 Nestorius armati perfidiæ mucronibus adstant,
 dum unam contra Nestorium Christi defendo
 personam existimor secundum Eutychem huma-
 nam negare naturã. Dum contra Eutychem duas
 adsero naturas, existimor secundum Nestorium
 duas profiteri personas, quia ille duabus naturis
 duos Christos, duasq; personas credidit adscri-
 bendas.

Sed ut horum impios & detestabiles catholico
 sensu refutemus errores, utriusq; naturæ proprie-
 tatis mysterium, & unius personæ tractemus ar-
 canum

canum, Vnus est Christus, idem deus idemq; homo, habens in uerbis & gestis, unum quod humanitatis, aliud quod propriæ diuinitatis eius naturæ conueniat, licet utrumq; simul ad unam eius personam uel substātiā pertineat quod dictum est, In principio erat uerbum, & uerbum erat apud deum, & deus erat uerbum, hoc erat in principio apud deum. Et quod ipse ait, Ante Abraham ego sum, non potest ad humanitatis eius referri naturam, quæ initium sumpsit ex uirgine. Rursum quod de eo dicitur, Puer autē crescebat & confortabatur, repletus sapientia, & gratia dei super eum, & cum esset annorum 12, ascendit cum parentibus Hierosolymis. Et quod infertur, Iesus autem proficiebat ætate & sapientia, & gratia apud deum & homines, non potest deitatis eius naturæ congruere. Quia deitas nec ætatis profectum accipit, nec aliquod sentit augmentum, nec curriculo subiicitur temporum, nec numero calculatur annorum, & ut omnia breuiter dicam, non est unius naturæ, licet sit unius personæ. Patrem sibi æqualem dicere, & patre se minorem adserere, initium non habere, & ex initio subsistere, hæc est naturæ proprietates, ex quibus unus dei filius, idemq; hominis filius subsistens unam gerit personam, ergo hic unus atq; idem & æqualis patri secundum deitatem, & inferior est patre secundum humanitatis naturā, atq; ita nec initium habet, quia deus est, & habet initium, quia idem deus homo

D. VIGILII

est. Si ergo me interrogas, utrum Christus habeat initium an nō habeat. Respondebo tibi, Et habet & non habet: habet secundum humanitatē suam, non habet secundum diuinitatem suam. Cum dico, Habet uel non habet, ad personę pertinet unio- nem: cum dico, Secundum diuinitatem & secundum humanitatem, ad naturarum pertinet proprietatem. Qui sensus ut apertioribus clareat documentis, adhuc manifestiora ponamus.

Verbum dei credimus descendisse de cœlo, sine carne, sine hominis appellatione, sic tamen ut non desereret cœlos. Hoc uerbum uirginali utero incarnatum, non in carnē mutatum, hominis filium factum & appellatum. Si quis aliter credit, sine dubio anathema est. Si quis dicit hominem, id est carnē, de cœlo descendisse, profecto anathema est. Quid sibi ergo uult quod idem dominus ait, Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit, filius hominis qui est in cœlo? Et iterum: Si uideritis filium hominis ascendentē illuc ubi prius fuerat. Ecce filius hominis legitur descendisse de cœlo, cum constat solum uerbum, id est, nudum sine carne, sine hominis appellatione descendisse de cœlo. Ecce caro, id est filius hominis, legitur tunc fuisse in cœlo, quæ nunquam inde descendit, & quæ illuc necdum ascenderat, sed hoc est unius personæ mysterium, hoc unius Christi ex utroque subsistentis sacramento, hoc utrarumque natura-
rum

tum proprietatis arcanum. Quia enim uerbum cum carne ita est inexplicabili modo unitum, ut ipsum uerbum caro dicatur, licet deus non fit caro, quia non est in carnem mutatum, ut caro dicatur deus, licet non sit in deitatis naturam mutata, sed uerbum propter carnem suam homo fit, & caro propter uerbum deus fit, & quicquid est proprium uerbi fit commune cum carne, & quicquid est proprium carnis commune cum uerbo fit, quomodo uerbum & caro unus est Christus & una persona. Iccirco propter hanc communionem, quam, salua naturarum proprietate, personæ unio præstat, & uerbum cum carne, id est, filius hominis legitur descēdisse de cælo, cum solum uerbum sine carne descenderit, & deus legitur sepultus & in monumento tribus iacuisse diebus, cum sola caro sepulta est. Ergo secundum proprietatem naturæ sola caro mortem sensit, sola caro sepulturæ officium habuit. Secundum unionem autem personæ deus mortuus est, & sepultus, quia persona uerbi in carne est, quæ mortis dispendium sensit, ergo secundum proprietatem naturæ uerbum descendit de cælo non caro, secundum proprietatem naturæ caro mortua est, non uerbum: item secundum unionem personæ & caro descēdit de cælo, & uerbum est mortuum atq; sepultum. Cum ergo dicimus, dominum patrum & mortuum, nō expauescat Nestorius, quia secundum unionē personæ dicimus. Rursus cum

D. VIGILII

dicimus, dominum nec passum nec mortuum, quia est omnino impassibilis, non formidet Euryches, quia secundum naturæ proprietatem dicimus, magisq; nec nos dicimus, sed scripturæ loquuntur. Nam dominum passum symboli tenet autoritas & Apostolus tradidit dicens, Si enim cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent. Rursum non deum passum, apostolica nihilominus autoritate docetur, Paulo ita ad Hebræos loquente, Nam paulò minus minoratum uidimus IESVM, paulò minus quàm angelos, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum, ut sine deo pro omnibus gustaret mortem. Quid est igitur sine deo gustare mortem? nisi quia uerbum immortale est, & passio secundum carnem est. Vnde & Petrus apostolus ait, Christo itaq; passo carne: passio ergo proprie ad carnem pertinet secundum naturam, ad uerbum autem secundum personam, quia & uerbi & carnis una est eademq; persona, ac per hoc deus & passus est & nō est passus, passus secundum unionem personæ, impassibilis secundum proprietatem naturæ.

Et ut hoc ipsum adhuc manifestius clareat, euidentiorebus testimonijs adprobamus. Constat dominum nostrum Iesum Christum sexta feria crucifixum, & ipsa die ad infernum descendisse, ipsa die in sepulchris iacuisse, ipsa die latroni dixisse, Hodie mecum eris in paradyso. Caro igitur

ro igitur ipso die non fuit in paradyso nec in inferno, sed exanimis iacuit in sepulchro, anima per illud triduum in inferno, non in sepulchro: & iure tamen dicimus dominum Iesum Christum in sepulchro iacuisse, sed in sola carne, dominum Iesum Christum non derelictum in inferno, sed in sola anima. Et cum in his omnibus Christus, & in his singulis Christus sit, unus tamen est Christus, qui sic aliud fuit in sepulchro, aliud in inferno, ut tamē ipse unus atq; totus ubique fuerit, cum separatim per loca seipsum dispensauerit, ergo dicimus dominum iacuisse in sepulchro, sed in sola carne, & dominum descendisse in infernum, sed in sola anima. Sicuti dicimus hominem audisse uocem, sed solis auribus, & uidisse lumen, sed solis oculis: sic dicimus dominum passum, sed in sola carne, & dominum non passum, sed in sola diuinitate, ac per hoc, quia & deus unus est Christus, & passus est, secundum id quod homo est, & impassibilis mansit, secundum id quod deus: quod breui sermone concludam, Passus est deus in unione personæ, non est passus in proprietate naturæ. Siquidem passionis iniurias etiam diuinitas pertulit, sed passionem sola eius caro persensit. Sicuti solis radium, uel flammæ corpulentiam recte dicimus posse quidem gladio secari, non posse tamen dirimi: ita uerbum dei iure dicimus passionis iniurias pertulisse, non tamen passionem sensisse. Dicam adhuc manife-

D. VIGILII

Alias indi-
uisibilis.

stius, Cōfixa est diuinitas clauis, sed ipsa penetra-
ri non potuit, si quidem uulneri locum caro pate-
facta apperuit, nam deus inuisibilis atq; impene-
trabilis manfit. Ita ergo suscipiendo passiones, &
earum nō cedendo effectibus, apparet deum uer-
bum impassibiliter passum, sed quia caro eius nō
solum pertulit, sed & sensit & cessit, merito ac iu-
re dicimus dominum his omnibus passionum
conditionibus sensibiliter affectum in carne sua
sine sensu uel mutatione diuinitatis suæ, ergo per-
ferre passionem naturæ est utriusq; sed cedere pas-
sioni non est utriusq; naturæ cum sit unius deniq;
personæ.

Componun-
tur dissenti-
entes in hac
re uerbis nō
sensu.

Hæc multi orthodoxorum minus attenden-
tes, aut attendere nolentes, uel discernere non ua-
lentes, in duas sese partes, non diuersitate senten-
tiæ, sed uocis professione diuiserunt, ut id quod
eodem modo pronunciare formident, inuiti pro-
fecto atq; superfluo timore, ut iure illud prophe-
ticum eis possit aptari, Illic trepidauerunt ubi non
erat timor. Nam pleriq; orthodoxorū sensum utra-
rumq; naturæ cum catholice exponāt, catholice
retineāt, ideo tñ duas nolunt dicere naturas, ne se-
cundum Nestorium duas putentur fateri psonas,
à cōfessione utriusq; naturæ non corde, sed uoce
tantummodo recedentes. Quodam enim circui-
tu expositionis utuntur, ut duas se credere osten-
dant, sed duas nudo sermone non pronunciant.
Nam cum credant atq; fateantur non hominem
sed

sed uerbum descendisse de cœlo, eundemq; sic in uirginis utero incarnatum, id est sic carnē assumptū ut non mutaretur in carnem, sic uerbum hominem factum, ut deus uerus maneret, sic nostrā adsumpsisse naturam ut non mutaret, nec abijceret & suam, sic deum hominē, & hominem deum factum, ut non fuerit tamen utrumq; consumptum, quis non uideat hoc sensu duas aperte adstrui atq; demonstrari naturas? Quod ergo uera fidei expositione colligitur atq; animi sententia retinetur, cur superfluo timore uocis professione tacetur? Rursus alij timentes ne Apollinaris & Eutychetis dogma incurrant, nolunt dicere deum passum & mortuum, cum unam eius credant esse personam, & hunc eundemq; ac deum fateantur & hominem. Si ergo unus est, sicuti & est, cur eum formidas dicere passum, quem nō formidas credere unum? nec audes dicere alterum secundum Nestorij impium sensum? Ecce sunt timores inanissimi & sollicitudines uanæ, quæ ferunt orthodoxos hæreticorum sibi nomina impingere, dum uoce depromi palpatur, quod expressius corde clamatur. Qui enim uolunt duas ore fateri naturas, quas fidei expositione defendunt Eutychianistæ reputantur, cum non sint. Item qui duas unius Christi naturas publice profitentur Nestoriani putantur esse, cum non sint. Et uideas eos luctuosos quibusdam & omni lamentatione dignis insultationibus hæreticorum

D. VIGILII LIB. II.

Gal. 5. nomine se inuicē accusare. Tu, inquit, Eutychianus es, & tu Nestorianus es, apostolicæ sententiæ in totum oblitus, dicentis: Videte ne cum inuicem accusatis, ab inuicem consumamini.

Athanasius Rogo uos cum sensu incolumes sitis, cur uocibus insanitis? cur peruerso uocis timore erratis, qui recta fidei stabilitate mentis professione consistitis? Cur metuis duas dicere naturas, cum Apostolus non formidauerit duas dicere formas? Vnam qua deus est, alteram qua idem deus homo est. Cur formidas duas dicere naturas, quod Athanasius, omnium ecclesiasticorum uirorum iudicio probatissimus dixit. In qua fidei professione cuncti Græcæ linguæ tractatores, quod superiore libello commemorauit, & omnes Latini sermonis apostolici uiri, id est, Hilarius, Eusebius, Ambrosius, Augustinus & Hieronymus, cœlestibus imbuti doctrinis simul pariterq; cōsentiant. Et tu quare times dicere deum passum, cum hoc ubiq; apostolica præconia contestentur. Perpendite & libelli huius expositionem, & nolite metuere confiteri, quod non durum est corde sentire. Quia nihil corde prodest credere ad iustitiam, nisi & ore confessio fiat ad salutem: unde Propheta ait, Iustitiam tuam nō abscondi in corde meo, ueritatem tuam & salutare tuum dixi. Fatemini igitur ore quod corde teneis, ut diuina humanitas & humana diuinitas propicietur uobis.

Libri Secundi finis.

ARGUMENTVM LIBRI

Tertij D. Vigilij contra Eus-
tychen.

Quia Eutyches non tantum unam credebatur esse uer-
bi & carnis naturam, sed præterea cum Valentino
& Martione carnem Christi negabat assumptam
esse de utero uirginis immaculatæ: nam de cælo
eum aqua transit per cannam arbitrabatur delapsam, Vigilij
per incitium tertij libri eum quoq; errorem confutat, asserens
dominum Iesum nostram carnem, id est, uere humanam assu-
mpsisse de intemerata uirgine Maria. Idq; facit primo manife-
stis & apertis scripturæ locis, deinde figuris scripturæ pro-
pheticis: quibus item contra Fortunum utriusq; naturæ myste-
rium asserit, ostendens nequaquam sufficere ut unam confitea-
mur naturam sine altera. Sed libet ipsius authoris epilogum
ex calce libri huc transcribere. Tertio hoc libro, inquit, irre-
futabili, quantum opinor, diuinæ scripturæ autoritate do-
cuimus, filium dei sicut de patre eandem diuinitatis, ita etiam
de matre humanitatis habere naturam: & quod ros cæli &
germen uel fructus terræ propter utraq; naturas fuerit appel-
latus, inuicta nihilominus & perspicua assertionem
monstrauimus. His totius libri summam
breuiter complexus est.

H

DIVI VIGILII CON- TRA EUTYCHEN,

Liber Tertius.

QUONIAM EUTYCHIANA
na hæresis in id impietatis prolapsa
est errore, ut nõ solum uerbi & car-
nis unam credat esse naturam, ue-
rum etiam hanc eandem carnem
non de sacro Mariæ uirginis corpore adsumptã,
sed de cœlo dicat (iuxta infandum Valentini &
Martionis errorem) fuisse deductam, ita pertinaci-
ter uerbum carnem adserens factum, ut per uirgi-
nem ac si aqua per fistulam transisse uideatur, nõ
tamen ut de uirgine aliquid quod nostri sit gene-
ris adsumpsisse credatur, optimum duxi etiã hanc
impietatis partem ueritatis assertionem destruere, et
omnem terri dogmatis nebulosam caliginem pe-
nitus dissipare, maxime qđ multum ad utriusque
naturæ confessionis ueritatem proficiat, diuinis
approbare testimonijs, filium dei humanum cor-
pus de uirginis carne sumpsisse.

Quod nos
stram carnẽ
ex uirgine
assumpserit
Christus.

Ergo quia isti secundum rectiorem catholicæ
fidei tramitem & Niceni auctoritatem concilij
fatentur filium dei, non extrinsecus, non ex nihilo,
sed ex patre genitum, eiusdem cuius pater est
esse naturæ, ut ueritas generationis in eo præci-
pue cognoscatur, si in filio paternæ naturæ pro-
prietas

prietas nō negatur, admonendi secundum hanc
 cōfessionis regulam, hunc eundem filium de uir-
 gine natum eiusdem profecto uirginis, carnis ha-
 buisse naturam. Nec hinc eos Ariana hæresis in-
 solubili quæstionis laqueo retineat obligatos, ta-
 li obiectionis syllogismo utens, Si filius dei na-
 tus ex homine matre, nihil ex ea habuit quod hu-
 manæ esset naturæ, sine dubio, natus ex patre, ni-
 hil ex eo habuit quod eiusdem possit esse naturæ.
 Quia si uere, inquit, adseritis filium natum de uir-
 gine naturam materni corporis nō habuisse, con-
 cedite & mihi pari conditione fatenti eundem fi-
 lium natum de patre, naturam patris habere non
 posse. Quid igitur, ô Eurychianistæ, submittitis
 cum ualidis obiectionibus perfidiæ colla, & de-
 mendacio transitis ad mendacium, ut fateamini fi-
 lium ex patre genitum, paternę diuinitatis exortē
 esse naturæ, sicut fatemini eundē filium de matre
 genitum, materni, id est, humani corporis naturā
 non habuisse, cur non magis si aliquid sapientiæ
 geritis, de ueritate mendacium destruitis, ut, sicut
 creditis & uere creditis filium ex patre sine tempo-
 re natum, patris habere naturam, ita credatis eun-
 dem ex matre sine semine natum, humani corpo-
 ris habere naturam? Quid enim angelus ad Ma-
 riā loquutus est, Spiritus sanctus, inquit, superue-
 niet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideo
 quod nascetur ex te, ut quasi nudum quen-
 dam uerbi transitum per uirginem indicaret? sed

D. VIGILII

quod nasceretur, inquit, ex te, ut ueritatem corporis
sumendā ex uirgine manifestius declararet. Nam
quæ fuit causa dei uerbo per uterum uirginis tran
situm facere, si nihil inde quærebat adsumere: aut
quomodo ex semine Dauid natus, uel factus cre
ditur esse? Deniq; Paulus apostolus sic ait, De fi
lio suo qui factus est ei ex semine Dauid secun
dum carnem. Et iterum ad Galatas, Misit, inquit,
deus filium suum factum ex muliere: quomodo
is qui erat factus est, cum fieri, eius soleat pro
prium esse qui nunq̄ ante subsisterat: nisi quia fa
ctus q̄d non erat, id est, homo non aliunde carnē
adsumpsit, nisi ex hoīm genere, ex quo factus est
quod nō fuit. Vnde & ipse filius formatum se ex
utero per Esaiā loquitur, dicēs, Et nunc, dicit dñs,
formans me ex utero seruum sibi. Quid itaq; ex
utero formatum accipitis, uerbum, an carnem? Si
uerbum, ergo aut informe fuit, aut penitus non
existēs, aut formatio ei aut essentia dederat ut sub
sisteret, aut ex subsistente informitate materia in
melioris status qualitātē prouexerit, ut pfectus &
integer appareret: q̄d opinari cum sit impium &
sacrilegum, illud sine dubio restat, ut caro ex cor
pore formata sit uteri uirginalis, eaq; secundum
naturæ suæ ueritatem diuinitati in eandem perso
nam unita est, propter quam unionem personæ,
cum sit deus, seruus factus est patris, unde ad eum
dicit in Psal. O domine, ego seruus tuus & filius
ancillę tuæ. Et iterum, De uentre matris meę deus
meus

meus es tu. Qui si de uentre matris ancillæ nihil acciperet, non eum intra famuli appellationem seruilis naturæ conditio detineret.

Sed iam uideamus quibus prophetia figuris Idem ostenditur figuris prophetis. utatur, ut ostendat eum ex materni corporis ueritate ueram carnis adsumpsisse naturam. Dicit ergo Esaias, Egredietur uirga de radice Iesse, & germen de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus domini. Quis dubitet germen de natura eiusdem uirgulti, unde prorumpit, subsistentiæ suæ formam accipere? aut quis neget cuiusque ligni uirgam naturæ suæ germina propagare? Non enim aliud ex alio, sed sui generis speciem unumquodque lignum producere, et usitata rerum exempla testantur, & diuinarum literarum auctoritas docet: quæ ita in Genesi loquitur, Et dixit deus, germinet terra herbam uirentem, & facientem semen, & lignum pomiferæ, faciens fructum iuxta genus suum, & cuius semen in semetipso sit super terram, et factum est ita. Si ergo generis sui naturæ germina, & fructum propriæ qualitatis ex sese ligna producunt, non dubium est, Iesseicæ radicis uirgam beatam uidelicet Mariam naturæ suæ germen, id est dominum Iesum, ex suæ carnis materia protulisse. In cuius indyri sacramenti mysterium sacerdotis Aaron uirga, absque opere et subsidio terreni cultus, absque consuetis & legitimis ruralis ministerij alimētis, in tabernaculo fœderis posita germinauit, manifesto satis & aper-

D. VIGILII

to designans indicio, Mariam uirginem absq̄ ter-
reni, id est humani seminis officio, Christum do-
minum parituram. Quod & in Daniele certo fu-
turi mysterij præfagio demonstratur, dum sine ma-
nibus excidi lapis de monte uideretur, id est Chri-
stus sine humani coitus opere, de uirginis corpo-
re nasciturus ostenditur. Quis tam stolidæ argu-
mentis erit alienæ, ut lapidem credat de monte si-
ne manibus excisum, & non credat Christum de
corpore uirginis sine semine natum? cum magis
illud tantummodo uisum, hoc autem ueracissime
fuerit factum: qui ut crederetur quod mirabiliter
futurum erat in Christo, mirabilis eiusdem facti
præcessit imago, ut sicut lapis sine manibus exci-
di de monte, & sicut uirga germinare potuit sine
cespite, ita Christus de uirgine nasci potuerit sine
semine. Quod etiam Iacob in suis benedictioni-
bus declarat, dum sub persona Iudæ prophetiam
appellat, & dirigit in Christum, dicens, Ex germi-
ne filii mi ascendisti. Non ait ex semine, sed ex ger-
mine, illius sine dubio uirgæ, quæ de Iesse orta ra-
dice, nouo miraculi genere, Christum dominum
germinauit.

Videamus autem & cæteras similitudines, qui-
bus ostenditur Christus ex hominum genere car-
nis adsumpsisse naturam. Vitulum ergo uel bo-
uem, agnum & hędum, eundem dominum ap-
pellatum, nec ipsi audent hæretici denegare. Le-
gent itaq; & inuenient, in principio Leuitici, ubi
in

In mysterio futuræ passionis uitulus ad ostium ta-
 bernaculi testimoniij immolari præcipitur, non
 simpliciter uitulum, sed uitulum ex bobus appel-
 lari, in quo utiq; Christum, non ut hæreticis pla-
 cet, corpus de cælo deduxisse, sed ex hominum ge-
 nere carnem adsumpsisse propheta demonstrat.
 Nam suffecerat dicere uitulum, quid necesse fuit
 addere ex bobus? quis enim nesciret ex bobus ui-
 tulum nasci? nisi ut ostenderet Christum carnem
 ex hominibus habiturum? Abraham etiam huius
 non inscius sacramenti, uitulum de armento ele-
 gisse describitur, quem in typo dominicæ passio-
 nis occidisse dinoscitur. Sed et agnum de ouibus,
 & hædum de capris synagoga offerre, per quod
 utiq; sanctus spiritus perfidiæ occasiones adime-
 re uolens, apertius & expressius Christi carnem
 ex hominibus adsumendam his uerborum adie-
 ctionibus declarauit, quam tamen sicut ex homi-
 num genere futurã ostendere uolens ait, Agnum
 ex ouibus, ita eandem sine humano semine susci-
 piendam demonstrans, per Esaiam loquutus est,
 dicens, Emitte agnum dominatorem terræ de pe-
 tra deserti ad montem filia Syon, ut in hoc quod
 iste agnus ex ouibus adsumi præcipitur, humanę
 naturæ ueritas cognoscatur, in eo autē quo idem
 de petra emitti agnus iuberetur, humani coitus ac
 seminis suspicio depellatur. Ita ergo ait agnum
 ex ouibus, & hædum de capris, & uitulum ex bo-
 bus, ac si diceret hominem ex hominibus Quod

D. VIGILII

quidem alio in loco Moyses apertius dixit, Prophetam de gente tua & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi dominus deus tuus, ipsum audies in omnibus quæ loquutus fuerit. Et iterum, Orietur stella ex Jacob, & exurget homo ex Israel. Et Apostolus, Manifestum est, inquit, quod ex Iuda ortus est dominus noster. Et ipse in propheta, Væ illis, quoniã caro mea ex ipsis est. Manipulus quoque primitiarum ex segetibus offerri domino & consecrari iubetur: quis autem dubitet hunc manipulum primitiæ dominum esse Iesum Christum? De quo lex ait, Omne primitiuum quod aperit uuluum, sanctum domino uocabitur. Unde angelus ad Mariam, Propterea, inquit, quod nasceretur ex te, sanctum uocabitur, filius dei. Hic itaq; manipulus ex segete gentis Iudæorum adsumptus, deo patri est per passionem mortis oblatus. De quo Apost. Primitiæ, inquit, dormientium Christus. Et iterum, Initium Christus, deinde hi qui sunt Christi. Cuius oblati manipuli resurrectionis initium Ioseph etiam in sua uisione designat, dicens, Videbam ligare nos manipulos in cæpo, & surrexisse manipulum meum, uestrosq; manipulos adorare manipulum meum: quod in euangelio manifestissime cernimus adimpletum, cum resurgens à mortuis dominus, à discipulis suis legitur adoratus, sicut & in consummatione sæculi, quod illius campi significat messis, ab omnibus in forma serui, cuius manipulus gessit imaginem,

imaginem, adorandus sit, & uideendus. Sunt adhuc multa in figuris & similitudinibus aptata, quæ Christum indicent ex hominibus carnis habuisse naturam.

Sed ne hinc Fotinus, & ei similes, occasionem nutriendæ perfidiæ conentur arripere, quod his testimonijs, unam tantummodo carnis Christi uideatur declarari naturam, consequens & fidei necessarium duco, illa etiam replicare ac proferre testimonia, quæ utramq; id est, diuinam & humanam in uno Christo docent esse naturam. Dicit ergo Apostolus, quod omnes benedictionum promissiones, quæ prophetia & lege continentur, ad Christi pertinent sacramentum. Nam ita ait, Quot quot enim promissiones sunt, in ipso sunt. Videamus itaq; quomodo omnes sponsonum benedictiones mysticis in Christo figuris aptentur, & ibi reperiemus utriusq; sacramenta naturæ luce clarius emicare. Quia rata & firma benedictionis promissio esse non poterat, nisi perfectæ fidei, qua Christus deus & homo futurus adnunciabatur, contineret arcanum. Benedicens itaq; Isaac patriarcha Iacob & Esau filios suos, ad Iacob quidem sic loquutus est, dicens, Ecce odor filij mei sicut odor agri cui benedixit deus. Det tibi dominus de rore cœli, & pinguedine terræ abundantiam frumenti uini & olei. Ad Esau uero, In pinguedine (inquit) terræ & in rore cœli erit benedictio tua. Quid apertius, quid lucidius de utraq;

Ex prophetis figuris ostenditur utraque in Christo natura.

D. VIGILII

Christi natura poterit proferrī? Siquidem in rore
 cœli, uerbum, in terræ autē pinguedine caro eius
 significari monstratur. Iacob autem & Esau po-
 puli gentium & Iudæorum generis figuram, nul-
 lum opinor ambigere Christianum. Primus er-
 go populus gentium, cuius Iacob præformabat
 imaginem, à rore cœli, & à pinguedine terræ, id
 est Christo, qui est deus & homo, benedictionis
 sortitus gratiam, frumētī, & uini, & olei est abun-
 dantia cumulatus, id est, corporis & sanguinis
 Christi & chrismatī eius mysterio consecratus.
 Cuius trinque benedictionis multiplicem gratiam,
 Dauid etiam sacro cōmemorat carmine, dicens,
 A tempore frumenti, uini & olei sui multiplicati
 sunt. Esau autē qui prior secundum carnē fuerat
 natus, typum Iudæici populi aperissime gestans,
 dum in agro legis diutius immoratur, uagis et fu-
 gacibus carnalium sensuum insistēs uenatib. uel
 transitorijs legis umbris & imaginibus obsecun-
 dans, ferus uenit ad gratiam. Ipse est ille euangeli-
 cus senior filius, qui dum ruris, id est, legis exerci-
 tio occupatur, alacriore iunioris industria præue-
 nitur, & saginati uituli carnibus defraudatur, cas-
 so igitur & inani semetipsum labore conterens,
 audit à patre, Frustra in his omnibus exerceris, &
 ultra temporum conditionem legalium decreto-
 rum dogmatibus auocaris, arbitrans te ex lege be-
 nedictionis gratiam consequi posse, cum & tem-
 pus carnalis obseruandæ legis emensum sit, &
 pro

pro impossibilitate perficiendi, quæ lege iubetur, non tam benedictionem quam maledictum præuaricatores legis eiusdē sortiantur. Quia scriptum est, Maledictus omnis qui non permanferit in omnibus quæ scripta sunt in lege. Ideo scire debes, qd in pinguedine terræ, & in rore cœli, id est in Christo, futura sit benedictio tua. Iacob etiã benedicens Ioseph filium suum, ab huius sacramenti mysterio non recessit, dicens, Benedicet te benedictionibus cœli de super, & benedictionibus terræ habentis omnia. Quæ est benedictio cœli? nisi uerbum quod de cœlo descendit: & quæ est benedictio terræ habentis omnia? nisi Christi caro, quæ de terra, id est, de terreno uirginis corpore sumpta est, in qua omnium spiritualium gratiarum redundat ueritas & totius benedictionis fructus exuberat: in quo fructu, qui proculdubio Christus est, cunctorū fidelium benedictio cōsumatur, ut Dauid ait, Terra dedit fructum suum, benedicat nos deus deus noster, benedicat nos deus. Quæ est terra quæ fructum benedictionis dedit? nisi Maria, cui dicitur, Benedicta tu, & benedictus fructus uētris tui. Et in Gen. Benedictiōes, inquit, uberum & uulvæ. Et in Psal. Filij merces fructus uentris. Et, De fructu uentris tui ponam super sedem meam. De quo fructu, hic idem sacri carminis author in alio Psalmo concinit, Veritas de terra orta est, & iustitia de cœlo prospexit, etem̄ dominus dabit benignitatem, & terra nostra da-

D. VIGILII

bit fructum suum. In quo euidenter utriusque naturæ confessionem prædicans, perfidiorum ora obtundit, dum ueritatem de terra ortam, & iustitiam de cælo adserit prospexisse. Quia Christus ex utraque substantia habens, de cælo scilicet, quia de patre genitus, de terra autem, quia & de matre natus est, utriusque parentis habet geritque naturam. A summo enim cæli egressio eius, summum cæli pater est, & processio eius tanquam sponsi de thalamo uteri uirginalis. Quod mysterium utriusque naturæ etiam Esaias iisdem significationibus pandens cæli & terræ sic loquutus est, dicens, Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra & germinet saluatorem. Vide quam consonis ueritas muniatur prophetica autoritate sententijs. Quod enim Dauid ait, Iustitia de cælo prospexit: hoc Esaias dixit, Nubes pluant iustum. Et quod ille subiunxit, Et terra nostra dabit fructum suum: hoc iste addidit, Aperiatur terra, & germinet saluatorem, perspicuo satis & aperto, imò proprio filij dei nomine usus, ut fructum & germen terræ sæpius in prophetia nominatum, natiuitatem Christi ex Maria esse nullus audeat dubitare. De quo germine uel fructu idem adhuc Esaias loquitur, dicens, In die illa erit germē domini in magnificētia & in gloria & fructus terræ sublimis. Relictusne est ullus ambigendi locus, quin clare & germinis & fructus Christum apertissime significari, qui in tanta gloria & magnificētia sublimatus

marus est, ut in nomine eius omne genu flectatur, cœlestium terrestrium & inferiorum, & omnis lingua confiteatur, quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris? Vnde quod ait Apostolus, Propter quod & deus illum exaltauit. Et nunc propheta, Et erit fructus terræ sublimis, manifestissime id, quod de terra, id est, ex Maria sumptum est, exaltatum & sublimatum intelligi uoluit. Cæterum id quod de patre est, semper sublime fuit: sed nec de rore cœli, quod in uerbi dei figura sit positum, ulla dubietatis patet occasio, cum ipse dixerit Esaias, Et nubes pluant iustum. Et alibi satis apertius imberi cœlesti uerbum suum patrem comparasse descripserit. Nam ita ex persona eius dicit, Quomodo si descendat imber aut nix de cœlo, & illuc non reuertatur, sed inebriat terram, & facit eam germinare: sic erit uerbum quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me uacuum, sed faciet quemcumque uolui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. Quis tam aperta & absolutissima diuinæ prædicationis claritate lumen non aspiciat ueritatis? Ecce uerbum dei sicut imber in terram, id est, in gremio sinus Mariæ influere dicitur, quam sancti spiritus ebrietate fecundatâ, in germine dominici hortus prorumpere faciat, & eurgentis alui preciosissimum edere fructum. Quod uerbum quia incarnatum, quod est carne indutum, homo esse uoluit, nudum & uacuum ad patrem, a quo fuerat missus, reuerti non potuit. Sed in co-

D. VIGILII

Nō satis est
alteram sine
altera profici-
eri naturā.

dem, quo indutus est corpore cœlestia penetra-
uit. Et ideo cum pater uacuum ad se dicit nō posse
se reuerti, quia nefas est, ex quo in uirginis terrā
descēdit, nudum eum & hominem uacuum con-
fiteri, id est, absq; humani corporis natura, solam
eius adserere deitatem. Aequalis enim & eiusdem
periculi res est, aut diuinam eius tantummodo,
aut humanam fateri naturam. Quia unum sine
alio non proficit ad salutem. Quod & ipse domi-
nus in euangelio sub tali similitudinis compara-
tione aperissime docet. Iterum (inquit) Simile est
regnum cœlorum thesauro abscondito in agro,
quem qui inuenerit, abscondit, & præ gaudio
abiit, & uēdidit omnia sua, & emit agrum illum.
Non, quasi tibi uideretur, huius inuentor thesauri,
non satis prudenter egisse. Quid enim necessita-
tis uel impeditenti fuerat, ut inuentum thesau-
rum nō statim auferret de agro, cum utiq; ipso il-
lo ocio temporis & secreto, quo repererat aufer-
re potuerit, etiam facili compendio, sine propria-
rum dispendio facultatum emendi agri necessita-
tem uitare? Sed cognouit utiq; prudentissimus ho-
mo inefficacem & inutilem imō periculosam
esse thesauri huius sine agro possessionem. Nam
uide, quia sicut absconditum inuenerat, ita & ipse
abscondit, ne agrum nudare ac uacuare thesauro
ausus, omnia sua uendere festinauit, ut iure legi-
timo, & thesauro potiretur & agro. Igitur thesau-
rus in agro absconditus deus est, latens in carne
sua.

sua. Audi Apostolum dicentē de Christo. In ipso, inquit, sunt omnes thesauri sapientiæ & scienciæ absconditi, & ideo omnis est prorsus inutilis & impia confessio quæ dominum Iesum Christum, aut deum tantummodo non & hominē, aut hominem solum, non & deum faretur. Agrum autē carnem Christi figuraliter nominari & præfens indicat locus, & superius illata testimonia docēt. De hoc enim agro maxime Isaac in suis benedictionibus prophetauit, Ecce, dicens, odor filij mei sicut odor agri, cui benedixit deus. Corpus enim dominicum, magnis diuersarum uirtutum flagrat odoribus, & sui bene olētia diuersa pigmenta, infirmos quosq; uiuificat. Vnde Apostolus Christi (inquit) bonus odor sumus, de uita in uitam, his qui salui fiunt. Huius tam præcipui & saluifici odoris suauitate illecta in Cantico canticorum ad eam dicit ecclesia, Post te in odorem unguentorum tuorum curremus. De huius agri pulchritudine & ipse loquitur in Psalmo quadragesimo nono, Et species agri mecum est. Per huius agri gloriam ecclesia in prædicto Salomonis libro sodales adiurat, dicens, Adiuro uos in gloria & uirtutibus agri. Agrum illum fortis & sapiens in prouerbij Salomonis mulier, id est ecclesia, introducit comparasse. Sic enim de ea dicitur, Agrum uidit & emit illum. Preciosa est huius agri possessio, quæ Christi intra se absconditam retinet deitatem. Duplicis enim naturæ est Christus,

D. VIGILII

& ideo, ut dixi, nec thesaurum sine agro, nec ager sine thesauro iure potest ab aliquo possideri. Nam Manichæus & Eutyches, qui uolunt thesaurum sine agro possidere, id est solam diuinitatem, sine carne fateri, utriusque in Christo naturæ confessionem refugiens, procul abiectus & exclusus ab hac possessione extorris habetur. Forinus quoque & ei similes, qui agrum solummodo, non & thesaurum eius possidere, id est humanitatem Christi non & diuinitatem fateri uoluerunt, hac possessione priuari sunt. Unde merito sola illa, in pro uerbijs, mulier beatitudinis præconio digna habetur, quæ hunc agrum comparans, duplicia pallia uiro suo fecisse describitur. In pallijs enim confessionis honor accipitur, naturæ scilicet utriusque. Quia nec dignaretur uir eius unum ab ea confessionis pallium accipere, aut diuinitatis tantummodo, aut solum humanitatis suæ, id enim non honoris, sed contumeliæ est maximæ, unum horum sine alio offerre. Unde alia repudians munita, quæ, utriusque naturæ confessione, non sint genera pariter & distincta, atque pro tempore & sacramento diuisa, dicitur ad Caim, Si recte offeras, recte autem non diuidas, peccasti. Quia ille solus recte diuidit, qui non ignorat secundum quid filius æqualis est patri, & secundum quid eodem minor est patre, secundum quid passus & mortuus est, & secundum quid immortalis pariter & impassibilis mansit. Quia non solum confundere, sed &

non

non recte diuidere reus est criminis. In uno enim Eurychetis, in alio Nestorij damnatur impietas, dum quod ille male confundit, pessime iste discernit.

De quorum diuersitate dogmatum, sibi inuicem aduersantium, quantum ex illis nostri ingenij facultate ualimus, duobus superioribus expressimus libris, & quomodo isto etiam tertio irrefutabili (quantum opinor) diuinæ scripturæ auctoritate docuimus, filium dei, sicut de patre, eandem diuinitatis, ita etiam de matre humanitatis habere naturam: & quod ros cæli & germen uel fructus terræ, propter utraq; naturas fuerit appellatus, inuicta nihilominus & perspicua adserione monstrauius. Nunc ad defensionem Leonis epistolæ & Concilij Calcedonensis stili nostri conuertamus officium, & quod Catholicus in eis atque Apostolicus refulgeat sensus, cassatis hæreticorum obiectionibus doceamus.

Epitogus.

Libri Tertij finis.

I

ARGVMENTVM LIBRI

Quarti Diui Vigilij contra
Eutychen.

NEQ; aliud agit in libro quarto quàm quod egit in
tribus superioribus. In hoc tamen copiosius perfer-
quitur omnia & diuersa propè ratione. Profert em̄
uerba ac argumenta quæ aduersarius quidam Euty-
chianus contra S. Leonis Romani episcopi epistolam effu-
derat. Deinde responderet ad singula eius argumenta, ubiq; as-
serens naturarum in Christo proprietatem & personæ nihilo-
minus unitatem, atq; ita defendit catholicam & orthodoxam
Leonis sententiam, Eutychiani subuertit. Liber est do-
ctus & utilis, ac superiorum ueluti Com-
mentarius, faciens quod su-
perioribus deesse uis-
deri poterat.

Diui

DIVI VIGILII CON

TRA EPTYCHEN

Liber Quartus.

VIDAM PERVERSAE MENTIS homines & inanis gloriae cupidi, nescientes (ut dicit Apostolus) neque quae loquuntur, neque de quibus adfirmant, habentes formam pietatis, uirtutem autem eius abnegantes, indignati ueritatis dogmatibus & ecclesiasticas fidei regulas non ferentes, beatissimi Leonis Epistolae iuxta sensum euangelicae traditionis conscriptae, & decreto synodi Calcedonensis, prauis contradictionibus obuiandum putauerunt, nefanda commenta horribilibus uerborum nauseamentis euomentes. Quae, quoniam simplicioribus quibusque non nullum uidentur dubietatis scrupulum excitare, idcirco cohortatione fratrum in auditorio domini dei nostri, considerata & refutanda suscepi. Illa primitus uno diluens uolumine, quae Leonis obijciuntur Epistolae, cuius hoc sibi primo capitulum iste, nescio quis, proposuit fidelium. Vniuersitas profitemur credere se in deum patrem omnipotentem, & in Iesum Christum filium eius dominum nostrum. Huic capitulo ob id iste calumniatur, cur non dixerit, in unum deum patrem, et in unum Iesum Christum filium eius, iuxta Ni

D. VIGILII

egni decretum Concilij. Sed Romæ & antequam
 Nicæna synodus conveniret à temporibus Apo-
 stolorum, usq; ad nunc, & sub beatæ memoriæ
 Cælestino, cui iste recte fidei testimonium reddit,
 ita fidelibus symbolum traditur, nec præiudicant
 verba, ubi sensus incolumis permanet, magis enī
 cum domini Iesu Christi sententia hæc fidei pro-
 fessio facit, dicētis, Creditis in dominum, & in me
 credite, nec dixit in unum deum patrē et in unum
 meipsum. Quis enim nesciat unum esse deum pa-
 trem, & unum Iesum Christum filium eius? Mi-
 ror tamen quō hunc locum iste notavit, & illum
 prætermisit, ubi unici filij cōmemorationē, idem
 beatus Leo facit, dicēs, Idē vero sempiterni genito-
 ris unigenitus sempiternus. Natus de spiritu san-
 cto, ex Maria uirgine. Sed & hoc q̄q; mirandum
 est, cur nō simili dementia reprehendit, quod ait,
 Qui natus est de spiritu sancto ex Maria uirgine,
 quando hoc uerbum Nicæna synodus non po-
 suit, et ut illi placet, hoc solum profiteri debemus,
 quod ibi scriptum inuenerimus.

Impie autem calumniatur Leonem, quod in
 unum quidē authorem & uerum filium dei uer-
 bum, & in alium recogitatum & cōglorificatum
 ex Maria hominem crediderit, hoc ita eum sensis-
 se uel docuisse probari non potest. Magis enim
 unum eundemq; confessus est dei & hominis fi-
 lium dominum Christum, dicens, Vnus enim
 idemq; dei & hominis filius. Et iterum, Vnus atq;
 idem

idem mediator dei & hominum homo Christus Iesus. Hoc etiam capitulum mira impudentia, reprehensione dignum putauit in quo ait, Verbo scilicet & operãte quod uerbi est, & carne ex consequente quod carnis est, unum horum coruscat miraculis, aliud succumbit iniurijs. Et primo quidem intendendum est, quod non dixerit, ut tu imperite calumniaris, Vnus horum coruscat miraculis & alius succumbit iniurijs, per quod sine ulla ambiguitate, duos uideretur quoscunq; separatos, uel duas significasse personas, sed ait, Vnum horum & aliud horum, quia in unum, id est, hoc & illud nõ personarũ diuersitas, sed generis distinctio demonstratur, uerbi scilicet & carnis.

Item dixit Leo, Qui enim uerus est deus, idem uerus est homo, & nullum potest esse in hac unitate mendacium, dum inuicem sunt & humilitas hominis & altitudo deitatis: quod tu solita malignitate in aliud detorsisti, dicens, Eum duos quosdam separatos induxisse, uicissim quæ sibi sint propria operantes, cum ille altitudinem & humilitatem, id est utramq; naturam, uelut duo quædam, non duos quosdam, in uno Christo manentes uoluerit demonstrare. Miror autem quomodo non hac existimatione apostolum quoq; accusaueris Paulum, quia & ipse duo quædam esse dixit in uno homine, uicissim quæ sua sunt propria operantes, & contra se inuicem nitentes, spiritum uidelicet & carnem. Hæc, inquit, sibi inui-

Duo quædam
in Christo:
nõ duo Christi
sunt.

D. VIGILII.

cem aduersantur. Sicut ergo unus est homo, in quo sunt duo quædam in se inuicem permanentia, & sua quæq; propria operantia, nec potest alius dici, dum secundum carnem sapit et facit, & alius, dum secundum spiritum uiuit, sed idem ipse est, in utroq; habens in se utrunq;. Ita & Christus, dum unum in se habet, in quo succumbit infirmitatibus, & aliud in quo radiat micatq; uirtutibus, id est caro & uerbum, quæ duo Apostolus in eo distinguens, ait, Nam & si crucifixus est ex infirmitate nostra, sed uiuit ex uirtute dei, non bipertitus, & alius atq; alius, sed idē ipse unus, atq; idem aperitissime demonstratur. Verum tu, dum per uerbius naturæ professionem humanam Christo conaris auferre naturam, uideris tamen confiteri quod negas. Dixisti enim, Ipse est deus qui in carne natus est, qui est uerbum dei patris, qui factus est in conuertibiliter perfectus homo, permanēs deus, filius unigenitus, & deo similis in uirtute, & nobis similis in infirmitate. Si deo similis est in uirtute, et nobis in infirmitate, similitudo autē deitatis in uirtute proprietas est diuinæ naturæ, proculdubio similitudo humanitatis in infirmitate proprietas est humanæ naturæ. Non prudētis est in re simili dissimilia cōfiteri. Sed & cum dicis, Qui factus est in conuertibiliter perfectus homo, permanēs deus, nostrā imō catholicam, aduersus quā niteris, fidem confirmas. Si enim non est conuersus in carnem, & factus est homo permanens deus, hoc ipsum quod factus

factus est homo, quia immutatio dici non potest, adsumptio dicatur necesse est, ac sic geminum quiddam erit id quod erat, & mutatum non est, & id quod nō erat & factum est uel adsumptum: quia id quod erat non est mutatum in carnem, & tamen habet carnem, sicut ipse ait, Caro mea uera est. Cuius & Petrus meminit, Neq; caro eius uidit corruptionem. Quia ergo non est id ipsum haberi & habere, uerbum quippe habet, habetur autem caro, perspicue & liquido cōprobatur Christum utriusq; esse nature, unius uero personæ. Unde quicquid copiosius & latius persequi uoluisti, ut unum ostenderes Christum, noueris te superfluis immoratum laboribus. In hoc sanè subtiliter & impie fidei Christianæ illudēs, ut quia Christus unus est, quod negari non potest, unionem personæ ad præiudicium inflecteres utriusq; naturæ, dum utraq; natura uno semp nomine nuncupetur. Nam cum Iesus Christus non uerbi, sed carnis proprium sit nomen, & deus proprium uerbi, non carnis constet esse uocabulum, tamen & uerbum, propter carnem suam, homo Iesus Christus, & caro propter uerbum, deus uerbum est. Christi enim nomē ex eo illi est, quod ad eum Propheta dicit, Vnxit te deus deus tuus oleo exultationis præ consortibus tuis. Non enim uerbi natura uncta est, quæ consortes secundum se habere nō potuit: unde apparet ad id quod homo factus est pertinere unctiois, id est Christi, uocabulum.

D. VIGILII

Ideo Apostolus ait, Hoc sentire in uobis, quod & in Christo Iesu, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem deo, sed se metipsum exinaniuit, formã serui accipiens: cum profecto antequam ab illo forma serui esset accepta, nondum fuerit Christus, sed tantummodo uerbum, id est, antequam esset homo, nondum erat homo, sed tantummodo deus, nondum erat Christus, antequam nostri habitus similitudine homo esset inuentus, & tamen Christus est in forma dei, Christus in forma serui, Christus æqualis patri, Christus inferior patre, idem deus, idem homo: unde constat & diuinitatem humanitatis habere uocabulum, id est, uerbum dici carnem, & carnem dici uerbum, non quia in se utrunque mutatum sit, sed quia utrunque una persona, id est unus Christus sit: & ideo rectè credimus & prædicamus cum apostolo deum crucifixum & mortuum in humana natura, quæ ex uniti uerbi consortio deitatis poscit & nomen. Ipse igitur unus idemq; dei filius dominus Iesus Christus, & mortuus est secundum formam serui, & non est mortuus secundum formam dei. Idem patri æqualis in forma dei, idem patre minor in forma serui.

Quæ cum ita sint, quicquid de utraq; forma secundum tui sensus prauitatem disputare uolueris, noueris ita expositione cassari, qua sanè imperitia, uel potius dementia, euangelicum uolueris immutare

Immutare sermonem, scias non esse ignotum. Quod enim ibi legitur de Christo, quando inter duos latrones crucifixus est, ex Prophetæ testimonio, dicens, Et inter iniquos deputatus est: tu dixisti, Et inter mortuos deputatus est. Denique ista tua sunt uerba, Virg(inquis) datorem & amatorē hominis deum, qui inter mortuos deputatus est, & corruptione & morte nunquam uictus est, quin in infernum, ut obnoxius descendit nature, sine peccato. Vides quantum sacrilegij habeat unius tantum confessio nature. Vides in quæ uos impietatis abrupta precipitet nouitas ista doctrinæ. Quia enim sic uultis uidere deum incarnatum, ut nihil habeat humanæ nature, sed totum quod est deitatis natura sit, dei enim naturam (quæ immortalis est) scientes mori non posse, nec ei penitus mortis nomen congruere, elegistis à fide apostolica exorbitare, dicendo, deum inter mortuos deputatum, quæ eum fateri secundum hominem mortuum, ut Apostolus docet, dicens ad Roman. Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per obedientiam unius hominis iusti constituentur multi. Hanc autem mortis esse, quam pro nobis in nostræ nature ueritate suscepit, ipse nihilominus docet Apostolus dicens de Christo, Factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Et iterum, Reconciliati sumus deo per mortem filij eius. Et ad Corinthios, Tradidi, inquit, uobis, quod & accepi, quia do-

D. VIGILII

minus Iesus Christus mortuus est, secundum scripturas. Quo ergo metu formidaueris, deum dicere mortuum, non est nobis ignotum. Noueris tamen te contra tuam professionem uenire, dum dicis de Christo, qui in infernum descendit, ut obnoxius nostræ naturæ sine peccato. Si ergo nostræ naturæ obnoxius fuit, nostram profecto naturam habuit: aut si non habuit, ostende unde obnoxius fuit? Nemo enim debet aliquid ei, à quo nihil accepit. Sed & cum dicis in sequentibus de Christo exponens Hieremiæ testimonium, Et cum hominibus conuersatus est secundum humanam formam, ex Adam seruo suo, tuis nihilominus professionibus aduersaris. Apertissime enim declarasti secundum humanæ naturæ adsumptionem deum inter homines conuersatum. Sicut enim dei forma, in qua est filius æqualis patri, nihil est aliud, quàm dei natura: ita serui forma nihil est aliud quàm humana natura, in qua est inferior patre. Attende igitur uim dicti tui, & tibi magis ipsi quàm nobis credito. Dixisti enim ex Adam formam serui habuisse, licet nolueris dicere accepisse, quod Apostolus ait, Semetipsum ex inaniuit, formam serui accipiens. Sed quid ad nos, si uerbum refugeris, cuius sensum uitare non potuisti. Quod ergo ex altero est illi, non erat ipse, prius quàm id acciperet. Nemo enim ab altero mutatur, quod in seipso habere dinoscitur. Vnde apparet dei uerbum sic incarnatum ut ex nobis, quæ nostra

nostra sunt, acciperet, nō ut suam naturam in carnem mutaret. Ac sic in eo duplex erit natura, uerbis scilicet, quæ mutata non est, & carnis, quæ ex Adam seruo eius accepta est.

Sed iam cætera tua, quibus catholicam fidem reprehendis, qualia sunt, uideamus. Loquens enim ad Leonem, & ad omne cōcilium, ita eorum uerba interponis. Dixistis enim (inquis) addētes etiam hæc, Unus atq; idem est uere filius dei, & uere hominis filius. Quam sententiã talibus incufas uerbis, & perulantibus niteris attenuare cōuicijs. Auscultate obsecro (dicens) uenenatæ linguæ dolum, quomodo duos introducentes filios, præposuistis, unus atq; idem est filius, qui inconuerubilitè factus est homo. Hoc dixerunt. Sed tu, aut non intelligis, aut quod magis uerum est, impie calumniaris. Nã cum dixisti tu, Factus est homo: hoc illi dixerunt, Idem est filius hominis: sed si tibi filij hominis displicet nomen, dele euangelium, ipsum filium male de se pronunciaſſe contende. Nam ipse utiq; hanc fidei regulam dedit, ipse sibi utrumque nomen imposuit. Cæco enim, à se illuminato sic ait, Tu credis in filium dei? Sed quod hic filius dei ipse sit & filius hominis, alibi ait, Cum uenerit filius hominis puras inueniet fidem in terra: et alia quamplurima. Num ergo & ipse Christus se ipsum diuississe credendus est, qui se & filium dei, & filium hominis confiteri dignatus est?

Item calumniaris Leonem, quod quasi homi-

D. VIGILII

nem quēdam ex Maria dixerit natum, in quo uerbum inhabitauerit, ex illo eius testimonio, quod ait, Cooperatur enim utriq; naturæ cum communiōne alterius, quod proprium est: hominē quēdam nunquam dixisse demonstras. Quod autem uerbum in carne sua, id est in homine, quod ipse factus est, habitauerit, Ioannem audi, dicentem, Et uerbum caro factum est, & habitauit in nobis, id est, in nostræ naturæ carne. Nam posset dicere, habitauit nobiscum, si præsentiam eius ad homines, & non habitationem in sua propria carne, quæ ex nobis est, uoluisset ostendere. Sed quia nostræ naturæ homo factus, nostræ naturæ corpus incoluit, dictus est habitasse in nobis. Et hinc iam in cœlo esse, & ad dexterā patris sedere, nos Apostolus docet, in ipso, qui nostræ naturæ uerum corpus adsumpsit. Ait enim, Et simul suscitauit, & simul sedere fecit in cœlestibus, in Christo. Unde ergo ibi sedemus, si naturam nostram in Christo non ibi habeamus? Quod autem Christus non tanquam alius in alio inhabitat, dum id quod ipse est proprium, id est in carne sua inhabitat. Apostolum audi, dicentem de ipso, In quo inhabitat (inquit) omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Et iterum, Deus erat in Christo mundum recōcilians sibi. Et iterum, Soluēs inimicitias in carne sua. De proprietate operationis utriusq; naturæ, iam superius disputauimus, quā & tu pari adfensione conuinceris profiteri. Ais enim, Confitemur

mur filium hominis ex semine Abraham & Dauid, & infantem, & puerum, & Bethlemitem, & ex Nazareth, & si quod aliud uoluntariæ paupertatis est proprium. Quæ est enim eius paupertas, nisi naturæ infirmitas? quia id quod ait Apostolus, Qui cum diues esset, pauper factus est, quid est aliud, nisi cum deus esset, homo factus est, ac per hoc salua utriusque naturæ operis proprietate, unus atque idem est Christus. Quod & ipse fateris, dicens, Diuinas operationes, & carnis passiones confitemur & credimus: dum enim passiones specialiter carni adscripsisti, proprietatem humanæ naturæ apertissime demonstraisti.

Videamus & alia, quæ reprehendis, Quid, inquis Leoni, secundum hoc & hoc in deum & hominem unum dominum Iesum Christum filium diuidis, dicendo deum secundum hoc quod omnia per ipsum facta sunt, homo autem secundum hoc quod factus est ex muliere? Si non licet dicere in Christo, secundum hoc inest, aut secundum diuinitatem, aut secundum carnem, quomodo de ipso dicit Apostolus, Qui factus est ex semine Dauid secundum carnem? Aut tu quomodo in subiectis aisti, In nullo diuiditur Christus, neque secundum incarnationem, neque secundum coæternam naturam, neque secundum uoluntarias passiones, neque secundum ineffabilem gloriã, si secundum hoc & hoc, diuisio tibi sonat? Ecce tu in quatuor partitiones Christum diuidisti, quem tamen, sicut

D. VIGILII

est, indisum dixisti. Quod ergo simili modo præsumere ausus es, in alio reprehendere non debes. Stultitia enim est, id uelle refutare, quod pariter conuinceris non negare. Quomodo autem & hoc uolueris reprehendere non intelligo, quod idem beatus Leo adserit, dicens, Natiuitas carnis manifestatio est humanæ naturæ, partus uirginis diuinæ est uirtutis iudicium, infantia paruuli ostenditur humilitate cunarum, magnitudo altissimi declaratur uocibus angelorum, similis est rudimentis hominum quem Herodes impie molitur occidere, sed dominus est omnium quem Magi gaudent suppliciter adorare. Adseueras enim secundum prauitatem sensus tui, quod his uerbis Leo duos uoluerit ostendere Christos, quum ipsum, quem dixit infantem, ob manifestationem humanæ naturæ inuolutum humilitate cunarum, eundem ob indicium nihilominus diuinæ naturæ adseruit declaratum uocibus angelorum. Si enim diceret, Alius iacebat in pannis, alius prædicabatur ab angelis, alium Herodes quærebat occidere, alium Magi gestiebant suppliciter adorare, rectius argueretur male sensisse. Cum uero eundem dicat cunis inuolutum, quem milia prædicant angelorum, eundem Herodis insidijs appetitum, quem callens astris quæsiuit cura Magorum, quæ uno Christo ad demonstrationem dicta sunt utriusque naturæ? Quid ea reprehendis quæ ipse fa
teri

teri conuinceris? Nam ita culpabiliter Leonem affaris. Cur, inquis, non confiteris deum uerbum infantem natum propter nos, & permanentem similiter deum, & inuolumenta carnis suscepisse nostræ naturæ propter nos? Sic enim nobis similis factus est per omnia sine peccato. Ecce quod ubiq; arguis, quod ubiq; exprobras, qd impium et sacrilegum putas, oppressus ueritatis molibus, cogere profiteri. Si enim inuolumenta nostræ naturæ suscepit, profecto nostræ naturæ ueritatem habuit. Neq; enim pannorum inuolumentis, & matris lactis alimento in deo nutriri potuit, nisi quod in illo nostræ naturæ proprium fuit, nec in aliquo nobis poterat similari, si non id, quod ipsi sumus, in seipso dignaretur accipere.

Adhuc autem quæ nostra sunt, imò quæ ueritatis sunt, inuitus fateris, dicens, Gloriatur nostra natura honorificata, uidēs eum qui est unius substantiæ cum patre secundum diuinitatem, & nobiscum unius substantiæ secundum inenarrabilem ex uirgine incarnationem, sedentem in dextera magnificentiae sui patris. Eius enim caro, naturalis & super omnem gloriæ splendorem, infabuli lumine refulgens, gloriatur nostræ naturæ infirmitas. Cōfessus es diuinitatis eius, in firmitatem nostræ glorificatam esse naturæ, cuius glorificationis eius hanc esse adseris causam, qd hæc natura per unitatem uerbi gloriatur sedere ad dexteram dei. Hæc si simpliciter sentiantur, recte

D. VIGILII

& catholice dicuntur. Dixisti etiam, Quod sicut
 unius substantiæ est filius cum patre secundum
 diuinitatem: ita unius substantiæ est nobiscum se-
 cundum incarnationem. Qua professione, ut te-
 cum simpliciter agam, duplicem in Christo fate-
 ris esse naturam. Quia, si secundum diuinitatem
 unius cum patre substantiæ, & rursus unius est
 nobiscum secundum incarnationem naturæ, ge-
 minæ est profecto naturæ. Si uero te rectius exa-
 gitem, & quæ sentis pressius uentilem, quanta se-
 quantur absurda perspicias. Dixisti Christum si-
 cut cum patre, ita & nobiscum unitatem habere
 substantiæ, unam tamen uis eum habere naturā,
 una ergo & dei & nostra est natura, & quid hæc
 professione magis impium erit? Deinde & pa-
 trum nostrorum auctoritate, communi omnium
 sapientum iudicio, nō est unius sed duorum com-
 munionem eiusdem habere substantiæ. Ac sic tu
 duos nobis quosdā Christos inducis, unum qui
 cum patre unius sit secundum diuinitatem sub-
 stantiæ, alium qui nobiscum secundum carnem
 unitatem habeat naturæ, quomodo ut dixi nostra
 & patris non est una substantia, tu autem in Chri-
 sto noluisti duplicem esse naturam, necesse ergo
 erit, secundum quod profiteris, alium esse Chri-
 stum, qui cum patre habeat unitatem substantiæ,
 alium qui nobiscum. Quia si non unus, utraq;
 habet, cum duæ sint, tu autem utraq; habere dixi-
 sti, duo sint necesse est, qui singulas habeant, &
 per

per id uos potius quaternitatem ecclesiæ introdu-
 citis, qui in uno Christo utramq; naturam paternā
 non uultis. Repetam adhuc, si ualeo, plenius, Pa-
 tres in Nicæno Concilio profitētes patrem & fi-
 lium unius esse substantiæ, duas utiq; personas in
 unitate naturæ intelligendas religiosissime tradi-
 derunt. Igitur uos cum dicitis, uerbum & carnem
 unius esse substantiæ, duas nobis Christi perso-
 nas, duosq; Christos inducitis. Quia sicut autho-
 ritate patrum nostrorum, qua nō nisi inter duas
 personas unitatem substantiæ accipi uel dici san-
 ctum est, id ratio flagitat, ut si iuxta impiam ue-
 stram sententiam, unius substantiæ sunt, uerbum
 & caro, duæ sint profecto personæ, uerbi & car-
 nis, cōmunionem unius habentes naturæ. Dein-
 de necesse erit, ut & caro, sicut & uerbum, si unius
 cum eo est naturæ increata sit, & inuisibilis, atq;
 incontractabilis, & initio carens, aliter enim cum
 uerbo unitatem non potest habere naturæ. Sed
 quia carnem his conditionibus subiacere impos-
 sibile est, unius autem ut dicitis cum uerbo natu-
 ræ est. Verbum em̄ erit, secundum Arrianos crea-
 bile & contractabile atq; uisibile & ex initio sub-
 sistens, quia aliter cum carne nō poterit unitatem
 habere naturæ. Deinde si uerbi & carnis una na-
 tura est, quomodo cum uerbum ubiq; sit nō ubi-
 que inueniatur & caro, namq; quando in cælo
 fuit non erat utiq; in cælo: & nunc quia in cælo
 est, non est utiq; in terra, & in tantum non est, ut

Caro Chris-
 ti non est
 ubiq;

D. VIGILII

secundum ipsam Christum spectemus uenturum
 de cœlo, quem secundum uerbum nobiscum esse
 credimus in terra. Igitur secundum uos, aut uer-
 bum cum carne sua loco cōtinetur, aut caro cum
 uerbo ubiq; est, quando una natura contrarium
 quid & diuersum non recipit in seipsa. Diuersum
 est autem & longe dissimile circumscribi loco, &
 ubiq; esse, & q̄a uerbum ubiq; est, caro autē eius
 ubiq; nō est, apparet unum eundemq; Christum
 utriusq; esse naturæ, & esse quidem ubiq; secun-
 dum naturam diuinitatis suæ, & loco continerise
 cundum naturam humanitatis suæ: creatum esse,
 & initium non habere: morti subiacere, & mori
 nō posse: quod unum illi est ex natura uerbi, qua
 deus est, aliud ex natura carnis, qua idem deus ho-
 mo est. Igitur unus dei filius, idemq; hominis fa-
 ctus filius, habet initium ex natura carnis suæ, &
 non habet initium ex natura diuinitatis suæ: crea-
 tus est per naturā carnis suæ, & nō est creatus per
 naturā diuinitatis suę, circumscribitur loco per na-
 turam carnis suæ, & loco non capitur per naturā
 diuinitatis suę: minor est etiam angelis per natu-
 ram carnis suæ, & æqualis est patri secundum na-
 turā diuinitatis suę: mortuus est natura carnis suę,
 & nō est mortuus natura diuinitatis suę. Hęc est fi-
 des et cōfessio catholica, quā apostoli tradiderunt,
 martyres roborauerunt, & fideles nunc usq; custo-
 diunt. Vnde impijssime et Eurychianę hereseos ue-
 neno infectus, Leonē audes reprehēdere, dum ex
 diuersitate gestorū unius dñi Christi ueritatē edo-
 ccat

ceat utriusq; eius naturæ, ut qd ille ad demonstra-
tionem utrarumq; protulit naturarum, professio-
nem calumniæ duarum esse personarum.

Deniq; eius ista sunt uerba, Natiuitas carnis
manifestatio est humanæ naturæ, partus uirginis
diuinæ est uirtutis indicium. Et iterum, Agit enim
utraq; natura, cum communione alterius, quod
proprium est, uerbo scilicet operante quod uerbi
est, & carne exequente quod carnis est. Et iterum,
Quamuis in domino Iesu Christo dei & homi-
nis una persona sit, aliud tamen est, unde commu-
nis iniuria est, aliud unde communis est gloria.
Que uerba tu iniquis interpretationibus hoc mo-
do reprehendis, Quis audiat (inquis) duobus pro-
positis articulis, & significationibus in duobus
quibusdam nominibus unum deo, & aliud ho-
mini in unam posse cõuenisse personam. In una
enim persona aliud & aliud cõmuniter nunquã
dicitur, unde manifeste alium deum uerbum, a-
lium iniuriam passum hominem memorasti, di-
cens, Aliud est unde communis est iniuria, aliud
unde communis est gloria. Nemo enim in uno
homine communionem patientis carnis accipit,
cum sit caro secundum naturam homo, quomo-
do aliud uerbum glorificatum, alium hominem
iniuriam passum dixisse uel sensisse credendus est,
qui in subiectis ait, Quem, ut hominem, diaboli
tentat astutia, eidem, sicut deo, angelica famulan-
tur officia. Nunquid dixit, alium diaboli tentat
astutia, & alio sicut deo angelica famulantur offi-

D. VIGILII

cia. Et iterum, Impassibilis deus non dedignatus est homo esse passibilis. Et iterum, Qui enim uerus est deus, idem uerus est homo. Nunquid dixit alius est deus impassibilis, & alius est homo passibilis: alius est uerus deus, & alius est uerus homo: sed q̄ uerus est deus, idē, inquit, uerus est homo. Quæ cum ita sint inhonesto uteris officio, religio sis dictis callide insidiaris, ut superiora demendo, ac sequentia nō addendo, ita media eligas, ut uerba sententijs exuens, de eorum nuditate pro arbitrio ludas. Redde igitur suis omnia locis, & propria sententijs indumenta restituas, & noli insidiosis fraudibus calumnias innectere, ut quod ad demonstrationem utrarumq; dictum est naturarum, ad dualitatem referas personarum.

*Diuersa
sunt opera
uerbi & car
nis in Chris
to.*

Verum quia dixit in uno Christo aliud esse uerbi, aliud carnis proprium, sic tamen ut sit utrumq; commune, id est, ut & mors, quod est proprium carnis, pertineat ad uerbum, & uita, quod est proprium uerbi, pertineat ad carnem: quia ex utrisq; Christus subsistens unus est in utroq;: uisum est tibi obijcere quod in una persona aliud & aliud, & communiter dici non possit. Quia nemo, inquis, in uno homine communionem patientis carnis accipit cum sit caro, secundum naturam homino. Requiramus quis in hoc apostolicis cōgruet sensibus, utrum tu an Leo, qui sicut fidei regulā, ita & uerba sequitur apostolica. Dicit ergo Apostolus ad Romanos. Sicut in uno corpore multa sunt membra, omnia autem membra non ean-

dem habent operationem. Quod ad Corinthios
 latius explicans dicit, Nā & corpus non est unum
 membrum, sed multa. Si dixerit pes, quoniam nō
 sum manus, non sum de corpore, non ideo non
 est de corpore? Si dixerit auris, non sum oculus,
 non sum de corpore, non ideo non est de cor-
 pore? Si totum corpus oculus, ubi est auditus?
 Si totum auditus, ubi est odoratus? Et infra, Non
 potest dicere oculus manui, opera tua non in-
 digeo, aut iterum caput pedibus, non estis mihi
 necessarij. Ecce Apostolus in uno homine, in una
 persona, alia atq; alia inesse dicit opera, multū-
 que à se inuicē diuersa, sed ita uniuscuiusq; mem-
 bri separata & propria, ut tamen cum alio mem-
 bro habeantur communia. Neq; enim quia di-
 uersum est oculis audire & auribus uidere, ideo
 nō est unius hominis utrunq; aut quia diuersum
 est capiti & pedibus ambulare, ideo non est opus
 commune. Sicut ergo diuersa habent opera ca-
 put & pedes in homine uno, & tamen unus est
 homo, nec alius est in capite, alius in pedibus: sic
 diuersa sunt opera uerbi & carnis in Christo, nec
 tamē alius est in uerbo, alius in carne, sed ex utro-
 que, & in utroq; idem est Christus. Mori certe &
 non mori longe diuersum est, & tamen nos ipsi
 sumus qui morimur, & nos ipsi sumus qui mori
 non possumus. Ait enim saluator discipulis suis,
 Tunc tradent uos in tribulationem & occident
 uos. Sed uide quid iterum alibi dicit, Nolite time-

D. VIGILII

re eos qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere. Ostendens in uno quoque nostrum unum esse mortalem & alium immortalem. Caro quippe in nobis moritur, unde & in symbolo, carnis resurrectionem, non animæ confitemur, quā esse immortalem credere iubemur. Quia ergo saluator in uno homine duo ista diuisit, quibus & proprietatem qualitatis adsignauit, ideo putandus est, unum hominem in duos homines diuisisse. Si ergo unus est homo qui moritur ex uno, & non moritur ex altero, certe unus est Christus, qui mortuus est ex carne, & non est mortuus ex uerbo. Quia secundum naturam, quæ in eo mortalis fuit, mori potuit: secundum illam autem, quæ in eo mori non potuit, semper immortalis permansit. Igitur uos qui cum unā tantummodo naturā habuisset, uel habere fatemini, ostendite nobis quomodo idem potuerit mori. Non enim potest una natura eadem mori & eadem non mori, qui si immortalis est, hoc ipso quo est immortalis non moritur, & si mortalis est, eadem mortis conditione moritur, non potest in una natura esse utraq; & quia Christus habuit utramque, utriusque profecto erat naturæ, ex quibus in eo inuenitur utrumque, aut si non habuit utrumque, id est, & uitam & mortem in seipso, sed aut uitam aut mortem tantummodo, quia alia est natura mortis, alia natura uitæ. Vos autem dicitis Christum unius esse naturæ, dicitis euidentius, quæ ex his duabus naturis una in eo fuerit natura, si uitæ, id

est uerbi. Quia uerbum est uita: ergo uerbum, id est uita, mortua est in seipsa? Sed quia uerbum, id est uita, mori nō potest, Christus autem mortuus est, nihil aliud restat secundum uos, nisi ut Christus aut omnino non fuerit mortuus, unam tantum uerbi, id est uitæ habens naturam, quæ mori non potuit: aut si uere mortuus est, quod negari non potest, mortis tantum, id est, carnis habuerit naturam, quæ mori potuerit. Agnoscite igitur, o miseri, quantæ perfidie, quantæ impietatis sit, unā in Christo fateri naturam, per quā eum aut mortuum credere conuincimini, aut falsum ideo non ibi eum cōfiteātes mori potuisse, ubi potuit mori.

An forte ista nescio qua uestra natura ita ex uerbo & carne concreta est atq; compacta, ut ex utroque subsistēs, utruq; amitteret, in utraq; esse quæ neutrum ex utroq; id est, ut nec uerbum retinuerit naturam suam, commixtione carnis humanæ, nec caro proprietatem naturæ, commixtione naturæ diuinæ, atq; ita nec homo nec deus sit Christus, utroq; in utrumq; fraudatus. Quod quanto sacrilegio cogitetur quæso reminiscimini. Hoc enim unius naturæ professio cogit intelligi. Sed si secundum quod & ipsi fatemini, ita est uerbum caro factum, ut non fuerit tamen in carnē mutatum atq; conuersum, retinens & non amittens proprietatem naturæ suæ, in qua unione carnis suæ, quam miro & ineffabili modo operatus est in utero matris suæ: & rursus, Caro eius non ami-

Sacrilegiū
cōmixtio
nis natu
rarum.

D. VIGILII

sit, nec perdidit proprietatem naturæ atq; generis
 sui in communione uerbi diuini, quis nõ uideat
 istam unionem uerbi & carnis non auolutionem
 singularis profecisse personæ? Nam cum & uos
 dicatis, sicuti & uere dicendum est, eundem perfe-
 ctum deum, perfectum hominẽ, eundem uerum
 deum, uerum hominem, unde erit perfectus ue-
 rus in utroq; , nisi per ueritatem & proprietatem
 utriusq; naturæ? Sed ne putemur calumniari uo-
 bis, dicendo uos ita credere, sicut fortasse non cre-
 ditis, uerba uestra ponamus, quibus si pudoris ali-
 quid geritis, resistere non debetis. Ita enim in eo li-
 bro, quem contra Calcedonense Concilium cas-
 so labore confecistis, habetur expressum, Sic enim
 qui ex Maria natus est saluator, inconuertibiliter
 incarnatus, cum esset deus, factus est homo, & di-
 ctus est filius hominis, qui est ante sæcula deus
 uerbum, immutabilis permanens in natura dei.
 Vnde & unus filius dei, in una persona digne
 pieq; est confitendus. Sine enim deo uerbo segre-
 gata carnis natura non subsistit in uirgine, & ita
 inenarrabiliter unitum est carni deus uerbum, ut
 incarnatum, & caro immutabiliter factum, uere
 & incõfuse perfectus fieret homo, unde cum ho-
 minem simul & deum cõfitemur, hominem qui-
 dem propter quod ex nobis est uera incarnatio,
 deum autẽ eundem propter immutabilem eius,
 etiam post incarnationem, ex deo patre naturam.
 Ecce dicitis uerbum incõuertibiliter incarnatum
 &

& hominem factum, dicitis uerbum carni unitum, dicitis inconfuse hominem factum, dicitis eundem hominem simul & deum, hominem quidem, propter quod ex nobis est uera incarnatio, deum autē eundem, propter quod & post incarnationem immutabilis permansit eius ex deo patre natura. Quis ita stolidus & exigui sensus, contra sua unquam militat uerba? Quis eousq; insipientia labitur, ut fidem suam ex ipsa defensione, qua uindicat, arguat? Dicitis in Christo unā esse naturam, & ecce id ipsum quantis destruitis uerbis? Fateri enim uerbum inconuerbilibiter hominem factum, atq; eum carne inconfuse unitum, professionem unius naturæ apertissime destruit, cum & uniri duorum soleat esse, & hac ipsa unione non mutari, neq; confundi integritatē, & proprietatem indicet utriusq; naturæ. Item cum dicitis eundem hominē, simul & deum, quid aliud, nisi in uno duo quædam ostenditis? Nemo enim de qualibet re singulari recte dixerit, simul.

Item cum dicitis ob hoc uerbum hominē propter eius ex nobis ueram incarnationem. Et ob hoc, rursus, uerum deum, propter immutationem diuinæ ex patre naturæ, etiā post incarnationem geminas profecto, integras, immutatas, inconfusas uerbi & carnis fatemini esse naturas. Quia si uerbi natura non est mutata, neq; confusa in carne. Et rursus, carnis natura non est mutata nec confusa in uerbo, sed tenet utraq; integram

D. VIGILII

& incorruptam ueritatis suæ proprietatem, non possunt utraq; dici una. Si autem dicatur, sequitur illico ut corruptionem sui pertulerint, & mutaræ sint in id, quod ita unum sit, ut utrunq; esse non possit. Quod cum merito fugiatis, quia est impium, & detestabile, cur uno uerbo in id inciditis, quod multis detestamini uerbis? cur pium et catholicum sensum, quem de uerbi immutatione, & carnis eius ueritate tenetis, hac una infanda professione destruitis? Credite igitur uobisipsis, & cum orthodoxis pari confessione fatemini, deum uerbum in utero uirginali, carni suæ unitum, quod est caro factum, ut ipse unus sit in utroque, habens in seipso utrunq;, & naturam uerbi, qua deus est, et naturam carnis, qua idem deus homo est. Aliter enim stare non poterit, quod nobiscum creditis, ita eum factum fuisse, quod nõ erat, ut non amitteret quod erat. Quod erat autem, & quod non erat, non est unius naturæ, ac per hoc dei filius naturæ est utriusq;, nõ amittendo utrãq;. Quia sicut dei filius dici non potest, nisi ex ueritate naturæ uerbi, quæ illi est ex deo patre: ita idem, filius hominis dici non potest, nisi ex ueritate naturæ, quæ illi est ex homine matre.

Quid sibi autem uelit tanta professionis uestræ uarietas, ut quod una manu ædificatis, alia iterum destruatis, non intelligo, nisi quia ueritatem religionis mendaciorum fucis eluditis, aliud ore, aliud corde gestâtes. Nam qui paulò ante dei uerbum

bum inconuertibile facti fueratis, rursus id, nescio qua conuersione mutatum adserere uultis. Ita enim de ipso dixistis, Volens dei uerbum liberare hominum genus, utpote creator sui figmenti semetipsum replasmauit, incarnatus de nostra substantia. Quis tam nefandæ opinionis latentem non aspiciat dolum, imò magis apertum? Ergone dei uerbum seipsum replasmauit, & non carnem sibi in utero matris creauit? cui se ineffabili modo uniuuit, iuxta Salomonis uerba, dicentis, Sapientia ædificauit sibi domum, quæ posset morte destrui, sicut ipse in euāgelio ait, Destruite templum hoc, & in tribus diebus suscitabo illud. Hoc, inquit, dicebat de templo corporis sui. Si ita, qui seipsum replasmauit, plasmatus ergo ante, non genitus fuit. Nos autem filium dei ante sæcula de patre non plasmarum, sed genitum cōfitemur: qui si, ut uos adseritis, nouissimis temporibus seipsum in utero uirginis replasmauit, plasmatus ergo, ut dixi, id est, factus uel creatus, non genitus fuit. Ac sic obtinuit Arrianum dogma, secundum istum impium sensum, facturā adserens filium dei. Deinde si seipsum replasmauit, destruxit ergo semetipsum, id est, id quod prius fuit, & replasmauit se in id, quod ante non fuit. Replasmatio enim sine destructione prioris formæ non potest intelligi. Et audi Hieremiam, Dixit (inquit) dominus ad me, descende in domum figuli, & ibi audies uerba mea: & descendi in domum figuli, & ecce ipse

D. VIGILII

faciebat opus suum super rotam, & exterminatum est uas, quod faciebat in manibus eius, & conuersus replasmauit id in aliud, sicut placuerat oculis eius. Vides ergo replasimationem nouissimi operis interitum demonstrare prioris. Ita ergo & uerbum dei sine auolutione & interitu status sui prioris, replasmare seipsum non potuit in utero matris. Sed ut concedamus, quod huius sententiae conditio non finit, sine sui auolutione seipsum replasmauit, nihil iam inuenitur sumpsisse de uirgine, & quid querebat ibi se replasmare, unde potuit nihil accipere? sed si accepit, quia Apostolus ait, Formam serui accipiens, illud sine dubio, quod non erat, ueniendo sibi plasmauit. Sicut & patet ad eum per Esaiam loquitur, dicens, Plasmaui te, & dedi te in testamentum gentium. Et ipse in eodem propheta pari uoce testatur. Et nunc, dicit dominus, formans me ex utero seruum sibi. Vnde mira impudentia, & detestabili prauitatis errore uerbum dei replasmatum audetis adferere, cum hoc diuinis conscriptum literis, nusquam potestis ostendere.

Et quia longum est istum uestrum impium sensum subtilioribus coartare questionibus, & ostendere quanta eum nefanda, quanta sequantur absurda, nunc illud uideamus, quod uos Arriano sensu dixisse manifestum est, non posse in Christo aliquid maius & minus intelligi, cupientes ei solita calliditatis argumentatione, humanam inferre

ferre naturam, per quam possit inferior inueniri. Deniq; ista uestra sunt uerba, Quomodo autem in Christo nihil magnum, nihil minimum intelligi possit, etiam si nostris cōdescendit mensuris, p̄ suam uoluntatem, manifestat etiam diuina recen- torum decem & octo patrum deliberatio, conti- nens in unum dominum Iesum Christum fi- lium dei credere, quem & incarnatum, & unius substantiæ cum patre cognoscunt, non diuiden- tes minorem in Christo humanitatem, & æqua- lem patri iterum deitatem. Vtinam solos uos in hoc errare sciretis. Et non etiam patres temeritate sacrilega in simili erroris crimine notaretis. Ni- cæna enim synodus dominum Iesum Christum, secundum id quod ante sæcula de deo patre geni- tus est, unius cum eo dixit esse substantiæ, quia Ar- riani secundum hoc eum fateri nolunt, unius esse naturæ. De qua enim uobis uidentur natura di- xisse uel dicere, Erat quando nō erat, & anteq̄ na- sceretur nō erat? p̄culdubio de natura uerbi. De ipsa igitur respōsum acceperunt, q̄d semp̄ esset, & initium non haberet, ex nihilo nō esset. Neq; em̄ Arriani naturā carnis Christi ex nihilo factā asse- rebant, quam ex uirgine procreatā, non utiq; ne- sciebant. Deniq; posteaquam sufficienter de hac diuina filij dei natura disputauerunt religiosissi- mi patres, in sequētibus etiam naturæ carnis eius cōmemorationem fecerunt, dicentes eum descen- disse, & incarnatum esse. Non ergo, sicut tu eos

D. VIGILII

accusare uoluisti, præpostero ordine posuerunt, ut prius diceret incarnatum, & postea unius cum patre substantiæ, sed prius unius substantiæ uocabulum posuerunt, quod pertinet ad illam uerbi naturam, de qua quæstio uertebatur & postea in carnatum dixerunt, quod pertinet ad carnis eius naturam, de qua nihil fuerat mutilatum. Qui ergo & tempus & ordinem & distinctionem inter *ὄνσια* & incarnationem seruauerunt, *ὄνσια* dicentes coæternam patri, incarnationem autem ex tempore factam, euidenter in uno eodemque dei filio duas confessi sunt esse naturas. Vnam qua est de patre ante tempora genitus, & aliã, qua est ex muliere in fine temporum factus. Vnam in qua est patri coæternus, aliam in qua est tempore posterior inuentus. Vnam qua eum ostendit patri æqualem, aliam qua docet patri esse minorem. Quæ cum ita sint, qua autoritate audetis adserere, non posse inueniri in Christo aliquid maius aut minus: cum ipse dicat, Pater maior me est. Et, Ego & pater unum sumus, & Lucas euangelista de ipso referat, Puer autem crescebat, & confortabatur. Quæ uos uidetis professione unius nature contraria esse. Quia nõ potest una natura, & maxime diuina, detrimentum augmentumque recipere & maior uel minor pariter appellari, elegistis aperta impudentia, contra fidẽ scripturarum, de Christo mentiri, quã duas eum habere naturas catholice confiteri, per quas, idem magnus idem minor, non potest denegari.

Illud

Illud etiam libet pertractare capitulum, in quo
 rota effrenati furoris uestri erupit insania, id inten-
 dentes adserere, quod uerbum dei per naturam
 diuinitatis, non per naturam incarnationis suæ,
 palpabilem seipsum & uisibilem dignatus est de-
 monstrare. Hæc enim sunt uerba uestra, Quod is,
 qui in principio erat deus uerbum, qui per pro-
 phetas nunciatus, caro factus est, super terram ui-
 sus, & cum hominibus conuersatus, uisibilis &
 palpabilis factus, uita æterna & natura deus sit,
 adtestatus beatus Ioannes, dicens, Quod erat ab
 initio, quod audiuius, quod uidimus oculis no-
 stris, quod aspeximus, & manus nostræ tractaue-
 runt, de uerbo uitæ. Quantum ego in his uerbis
 intelligere potui, hoc mihi uideamini uelle astrue-
 re, quod trinitatis natura, quoniam ipse est uerbi
 natura, quæ inuisibilis semper & intractabi-
 lis permanet, in ipsa se uerbum dei uisibile & pal-
 pabile præbuerit, non in natura carnis, quam sibi
 in utero matris uniuir. Quod si ita est, quid hac
 professione impium, quid sacrilegum erat, unde
 nos tantæ perfidiæ & temeritatis detestantes, erro-
 rem Ioannis apostoli, uerba quæ isti ad patrocini-
 um prauitatis suæ pessime abutuntur, non alio-
 quam eiusdem apostoli sensu tractemus, constrin-
 gentes prius, coartantes istorum imperitiam, ut re-
 spondeant, quomodo, si in natura diuinitatis suæ
 uisus & palpatus est dei filius, quare eum soli
 apostoli uidisse & palpasse credendi sunt, cum

Per naturam
 incarnationis
 se se palpabilem de-
 monstrauit
 Christus.

D. VIGILII

pari uisione & palpatu milites quoq; , qui eum
 crucifixerunt, contrectauerint & uiderint, & per
 hoc patrem quoq; uidere potuerunt. Quia ipse
 ait, Qui me uidit, uidit & patrem. Quid hac pro-
 fessione impium erit? Deinde quid necesse fuit
 Apostolo dicere, Quod uidimus nunciamus uo-
 bis? Cum omnes illi qui tunc aderant, & in eum
 crediderant, similiter uiderint eum. Quod cum ita
 sentire absurdum & uanitate plenum sit, spirita-
 lia Apostoli uerba spiritualiter aduertamus, quibus
 se non oculis & manibus corporeis, sed interior
 ris hominis membris uidisse & palpasse uerbum
 dei testatur. Quia quibus naribus odor eius hau-
 ritur, & quo ore suauitas eius gustatur, ipsis ocu-
 lis & auribus & manibus contrectatur. Deniq; di-
 cit ad eum ecclesia, Unguentum effusum nomen
 tuum, & post te in odorem unguentorum uo-
 rum curremus. Et Paulus inquit, Christi bonus
 odor sumus. Et Dauid, Gustate & uidere quonia
 suauis est dominus. Credere ergo in filium dei,
 hoc est uidere, hoc est audire, hoc est odorare, hoc
 est gustare, hoc est contrectare eum. In tactu au-
 tem firmitas credulitatis insinuatur, cui sensui pre-
 caeteris sensibus maior fides habeatur. Nam &
 oculi phantasmate, & aures mendacio saepe fal-
 luntur. Hoc ergo sensu Apostolus ita eum tetige-
 rat, id est, ita in eum fundatissime crediderat, ut
 nunquam de eo posset aliquando dubitare. Et ideo
 ait, Quod oculis nostris uidimus, & manus nos-
 tra

stræ palpauerunt. Nam uiderunt utiq; & contrectauerunt etiã increduli filium dei, per nuturam carnis eius, sed soli Apostoli agnouerunt & naturam diuinitatis eius. Quod, ut noueris apostolum Ioannem tactum uel uisionem pro mentis credulitate posuisse, audi quid in sequentibus dicat, Filioli, nec dum apparuit quid erimus, cum autem apparuerit similes ei erimus, quia uidebimus eum sicuti est. Certe palpauerat, certe uidebat eum. Quid se igitur pro magno beatitudinis munere uisurum præoptat, & ibi totam sui laboris mercedem constituat, si eum uideat? Non enim ait, uidimus, sed uidebimus eum sicuti est. Nec ait, Apparuit, sed apperebit, nisi quia filius non apparuit sicuti est, sed sicuti factus est, uidentus in futuro sicuti est. Credendo ergo, non uidendo, ait Apostolus, uidisse se id, quod ab initio est: uidit per fidei speculum in ænigmate, uisurus manifestius relecto uelamine. De qua uisionis manifestatione, quæ solis fidelib. reseruat, ipse dominus in euangelio dicebat, Qui diligit me, diligetur à patre meo, & ego ostendam ei me ipsum. Si uidebant eum Apostoli, quomodo ob dilectionis meritum ostensurum se eis in futuro pollicetur, nisi quia uidebant & non uidebant eum? Uidebant eum sicuti factus est, & nõ uidebant eum sicuti est. Credebant tamẽ in eum sicuti est, & ideo uidebant eum sicuti est. Merces enim credulitatis manifestatio est uisionis. Si autẽ huic expositioni

D. VIGILII LIB. IIII.

obstinatissime resistere uultis, adserentes uerbum in sua natura Apostolorum manibus contrectatum, date nobis huius intelligentiæ integram uerborum cõsequentiam. Non enim ait Apostolus, Et manus nostræ tractauerunt uerbum uitæ, sed tractauerunt, inquit, de uerbo uitæ. Non ergo ipsum, sed de ipso tractauerunt, qd non ad contrectationem uisibilis tractus, sed ad tractum mentis inuenitur manifestissime pertinere. Deinde nunquid Apostoli in hoc totius fidei autoritatē constituiebant, ut crederemus dei uerbum uisibilibus manibus contrectasse, unde correptus est dubius ille discipulus, qui tali uoluit experimēto dominum pertemptare: aut quomodo cum eis huius gratiæ societatem habere possumus, non ualentes palpare Christum, sicut illi palpauerunt. Quod, inquit, uidimus & audiuimus, adnunciamus uobis, ut et uos societate habeatis nobiscum. Societas autem cum eis, hinc erit nobis, si credamus sicut & illi in filium dei, quem secundum diuinitatē fide cordis intellexerunt, & quem secundum humanitatem corporeis oculis aspexerunt.

Et quoniam omnibus obiectis à te contra Leonis epistolam capitulis, cõpetenti (ut arbitror) responsione occurrimus, & inanium quæstionum nebulas, fulgido ueritatis lumine effugauimus: nunc & illa uideamus, quæ cõtra Concilium Calcedonense connumeliosis uocibus antlastis, quorum refutationem alio ordiemur initio.

Libri Quarti finis.

ARGUMENTVM LIBRI

Quinti D. Vigilij contra Eutychem.

Superiore libro egregie confutauit que Eutychiani contra Leonis protulerant epistolam, ultimo libro defendit Calcedonen. Synodi decreta, & diligenter responderet ad aduersariorum calumnias. Et initio seueriter castigat ipsorum ingratitude & rebellionem quod sanctis patrum sanctionibus impie audeant obstrepere. Hinc quia Synodus receperat quosdam olim synodo exclusos, quod istis factum dolebat, Vigilij ostendit non receptos esse præter scripturæ exemplum. Obijciebant præterea constituta esse in synodo de fide capita noua quorum nulla mentio facta fuisset in Nicæna synodo, unde respuenda putabant. At Vigilij docet religiose nonnunquam innouari & sæpius propter hæreticorum artes noua quædam inducta esse, ut ueritati catholicæ interim nihil decedat. Addebant isti nusquam apud ueteres uel tam naturarum Christi factam esse mentionem. Vigilij uero pollicetur se diuersum demonstraturum. Et mox solide & copiose euincit Christum creatum esse secundum ueritatem humanæ naturæ, aduersarijs ineptum esse putantibus in Christo aliquid esse creatum factumque confiteri. Postea repetit multa que dixerat etiam in superioribus libris. Similibus item docet quod Christi utrunque proprium est quod habet, sed aliud sit ex natura uerbi & aliud ex natura carnis. Ad hæc congerit quamplurima scripturæ testimonia ac argumenta solida quibus demonstrat quam impium quam denique sacrilegum sit uel confandere naturas, uel diuidere personam Christi, iam ut promiserat ita ueterum ponit sententias utramque in Christo naturam consistentes. Postremo cum confusores naturarum maxime niterentur Cyrilli scriptis, componit inter se Vigilij Calcedonen. synodi & S. Cyrilli uerba, ut etiã sic eluceat naturarum Christi proprietates remanens & personæ unitas indiuisa. Ergo sub finē hortatur aduersarios deo gloriam dent, & ab erroribus ad ueritatem transeant orthodoxam.

DIVI VIGILII CON-
TRA EUTYCHEN,

Liber Quintus.

SCIENS BEATVS APO-
stolus Paulus profana & noxia le-
talis doctrinę instituta posse ueri spe-
cie obumbrari, & latentibus intrin-
secus dolis, arguta uerborum super-
ficie, serpentinx grassationis uirus obduci, nec fa-
cile ueneniferum poculum, mellis dulcedine obli-
tum siue permixtum, in ipso primo libantis gu-
stu sentiri atq; discerni, magnum nobis & singu-
lare indagandę fraudis indicium dedit, ut ex cu-
iusq; doctoris morum qualitate doctrinę synce-
ritas exploretur. Namq; ut facili & prompta saga-
citis attentione sceleratę doctrinę præstigia de-
prehendere ualeamus, ipsorum nobis authorum
uicia probrosis & indignis uoluptatum moribus
perpetranda depinxit, dicens, In nouissimis tem-
poribus instabunt tempora periculosa, & erunt
homines seipsos amātes, cupidi, superbi, blasphe-
mi, parentibus nō obedientes, ingrati, scelesti, per-
fidi, sine fide, sine affectu, criminatores, pacem nō
custodientes, & cætera. Non est ergo ambiguum
ex impietate hæreticę prauitatis descendere, pa-
rentibus non obedire, eosdemq; falsis criminatio-
num

num iaculis appetere, hinc enim tales perfidos & sine fide, apostolicus sermo notauit, quod parentibus non solum inobedientes, uerum etiam acerrimi eorum criminatores existant. Quæ cum ita sint, nulli erit profecto ambiguum, istos hæreticos esse, qui sancti, ac uenerabilis Concilij Calcedonensis decreta respuunt atq; contemnunt, tantorumq; patrum religiosis constitutionibus audaci temeritate resistunt, à fide eos catholica declinat se ore sacrilego criminantes.

Et primo quidem eos de personis nunc de concilio eiectis, iterumq; post temporum interualla receptis accusant, quasi uero non sit Christianum & Apostolicum, eum, qui fortassis ob contentio- nis uicium de concilio fuerat eiectus, debere iterum, ob pacis & concordie gratiam recipi. Hac enim ratione poterunt & Paulum apostolum accusare, quod dum Ioannem, qui cognominatus est Marcus, de suo comitatu abiecisset, ita, ut nec roganti Barnabæ acquiesceret, pari eum societate in ministerio uerbi asciscere. Quamobrem inter tantos, & tam egregios uiros talis contentio orta est, ut discederent abinuicem. Rursus autem Paulus eundem Marcum, quem dudum abiecerat, recepit, scribens Timotheo, Marcum adsume, & ad ductecum, est enim mihi utilis in ministerium. Ita ergo & illi patres, quos dudum fortassis de Concilio ob aliquam noxam eiecerant. (Quoniam Sa-

Eiectos post
temporū in-
terualla nō
impie recipi

D. VIGILII

Iomon ait, Eijce cōtentiosum de concilio, & cum eo uadit contentio eius) iterum eos emendatiores factos in pacis gratia receperunt. Si tamen ira est, uel uerum est, ut isti petulanti supercilio intendunt.

De additiō
nibus nouis

Deinde alia noua, q̄ que Concilio Nicæno statuta fuerant, Calcedonesem synodum decreuisse criminantur. Nescientes regulā & consuetudinē concilioꝝ catholicorū, sic noua posterioribus concilijs, prout necessitas emergentium hæreticorum exegerit, sancire decreta, ut tamē inuicta maneat quæ dudum antiquioribus Concilijs contra ueteres hæreticos fuerant promulgata. Nam si post Nicæni concilij statuta nihil amplius licet recipere, qua autoritate spiritum sanctum unius cum patre substantiæ audeamus adserere, quod ibi constat omnino tacitum fuisse. Et quanquam de conciliorum diuersis sanctionibus & nominum religiose additis nouitatibus, plenissime in eis libris quos aduersus Sabellium, Fotinum & Arrium, sub nomine Athanasij, tanquam si præsentibus agerent, ubi etiam cognitoris persona uidetur inducta, conscripsimus, à nobis fuerit expressum, tamen & nunc perpauca studio breuitatis inferimus: ex quibus istos clareat nimium imperitos & temerarios esse, qui nesciant multos fidei constitutiones, post Nicenam synodum, contra nouorum hæreticorum insanas eruptiones, diuersis

uerfis in locis congregatos episcopos edidisse.

Et primo quidem apud Alexandriam Athanasius, Eusebius, Lucifer per legatum, & aliquanti qui nuper de exilio fuerant reducti, conuenientes quanquam essent numero pauci, sed meritis magni, plenissimam contra Macedonium, de sancti spiritus deitate confessionis regulam conscripserunt, Eiusdē eum, cuius pater est & filius, substantiæ demonstrantes. Contra quos ille, sicut & isti faciunt Nicæni concilij autoritate nitentur, adserens eos à patrum sententijs declinasse, noua, & ut ipse dicebat, impia de spiritu sancto decernendo, quæ ibi constat tradita non fuisse. Quæ impietatis præscriptione Apollinaris quoque de incarnati uerbi pessima interpretatione contra ecclesiam utitur. Deinde aduersus sacrilegam impiæ professionis unitatem, quæ per Osum, Valentem, Ursatium, & Germinium cæterosque similibus prauitatis apud Syrmium fuerant conscripta, uniuersi orientales episcopi conuenientes, alias, id est, duodecim sententiarum definitiones ædiderunt, quæ Nicæno concilio non continentur. Item apud Sardicam omnium prouinciarum episcopi congregati, id est, ex urbe Roma, Hispanijs, Gallijs, Italia, Campania, Calabria, Aphrica, Sardinia, Pannonia, Mysia, Dacia, Dardania, altera Dacia, Macedonia, Theffalia, Achaia, Epiris, Thracia, Rhodope, Asia, Caria, Bithynia, Helleponto,

D. VIGILII

Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto, Cilicia, al-
 tera Phrygia, Pamphylia, Lydia, insulis Cycladi-
 bus, Aegypto, Thebaide, Libya, Galatia, Pale-
 stina, et Arabia, Hęc (inquiunt) exposuimus fidē:
 in qua reperiuntur septem definitionum capitula
 Nicænæ expositioni addidisse, quæ illi nega-
 bant, contra quos concilium fuerat cōgregatum,
 Illius uero catholici concilij apud Syrmium con-
 tra Fotinum ex toto Oriente congregati, quis suf-
 ficiat multiples fidei sanctiones comprehende-
 re, quæ apud Nicænam synodum, quia talis rei
 necessitas fuerat, nulla non sunt omnino sancita,
 quæ nullus fidelium audet respuere, aut cuncta-
 tur recipere, si non uult cum Fotino anathematis
 eorum sententiæ subiacere?

Veteres me
 minisse utris
 usq; naturæ
 in Christo.

Sed iam illud uideamus, quid isti de duabus
 naturis adferant quæstionis, quarum nusquam
 ab antiquis ecclesiæ tractatoribus factā adferunt
 mentionem, sed à Diodoro & Theodoro & Leo-
 ne episcopis uelut nouum dogma fuisse inuen-
 tum, per quod Iudaismi simul & gentilitatis er-
 ror fuerit introductus, dum in Christo aliquid
 esse creatum factumq; suadet confiteri. O imperi-
 ti, & omni ueritatis sacramento ignari. Ergone
 nusquam antiqui patres duarum in Christo natu-
 rarum faciunt mentionem? Legite ô miseri, quid
 Athanasius, Hilarius, Ioannes, & Ambrosius con-
 fessores, quid Theophilus, Gregorius, Basilus,
 Cyrillus

Cyrrillus & Augustinus, de duabus naturis edisserant, & tandem ab Apollinaris & Eutyctetis desinente errore, sequentes egregios & clarissimos, & in fide catholica totius mundi iudicio probatissimos uiros, quorum sententias necesse nos erit, ubi opportunum uiderimus, adnectere.

Nunc illud est diuinis edocendum testimonijs, & creatum esse Christum secundum ueritatem humanæ eius naturæ, & eundem esse in factum secundum proprietatem nihilominus diuinæ eius naturæ, secundum quod isti dissententur propter nos ostendere. Petrus ergo in Actibus Apostolorum ita dicit, Certissime sciat omnis domus Israel; quia & dominum illum & Christum deus fecit hunc Iesum quem uos crucifixistis. Item Paulus ad Roma. De filio, inquit, suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. Item ad Galatas, Cum autem uenit plenitudo temporum, misit deus filium suum factum ex muliere. Item ad Hebræos, Considerate Apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum, qui fidelis est ei, qui fecit illum. Item ibi, Tanto, inquit, melior angelis factus, quanto excellentius præ illis nomen accepit. Et ipse per Esaiam filius, Et nunc, inquit, dicit dominus, formans me ex utero seruum sibi. Per Salomonem etiam creatum se hoc modo testatur, Dominus creauit me initio uiarum suarum. Quod secundum humanitatis naturam, quam in temporis ple-

Creatum esse
Christum.

D. VIGILII

nitudine suscepturus erat, anticipans præloquutus est. Cum ergo clareat Christum creatum uel factum esse secundum id quod homo dignatus est fieri, aut concedite hoc humanæ eius naturæ, aut si concedere non uultis naturam diuinitatis creatam esse adfirmabitis, ac sic uos cum Arrianis uel cum gentilibus conuincimini creaturam uenerari & colere. Item ad destruendam utriusque naturæ professionem isto quasi inuitabili gloriantur syllogismo, adserentes non esse naturam, quæ non propriam habeat personam: neque rursus personam, quæ non propriam habeat naturam. Hoc ideo intendunt, ut quia duas Christum profiteamur habere naturas, una autem quæque natura propriam secundum ipsos constet habere personam, necesse sit, iuxta duarum professionem naturarum, duas Christum habere personas. Nec tamē exemplis aliquibus, ipsi isti docere curauerunt, unam quæque naturam propriam habere personam, sed tantummodo quæstiones intendentes transferunt ad hoc ut & ueritati nebulas offunderent, & periculum disputationis silentio præterirent. Sed uideate obsecro, quomodo dum laqueos innectunt inextricabiles, ipsi quæstionum nodos incurrunt. Respondeant igitur Arrianis, quomodo (si una quæque natura propriam habet personam, & una quæque persona propriam habet naturam) non tres sint in trinitate naturæ, sicut & tres demonstrantur

tur esse personæ, ac si tres sunt personæ & una natura, falsum est quod dicunt, Vnamquaque personam propriam habere naturam. Nam usque adeo falsum, ut cum homine alia sit natura animæ, alia cum corporis, una tamē sit hominis eademque persona. Vnde necessarium iudico hic paulo latius propagare sermonem, nec constricta uti penitus breuitate, ut res necessariè aperiendas nequaquam ipsa breuitatis angustia inuoluamus.

Superioribus libris sufficienter, quantum opinor, de duabus Christi naturis disputantes ostendimus quemadmodum rectis catholicæ professionis lineis Nestorius & Eutyches ad impietatem sui dogmatis abutentes, densissimas erroris caligines uniuerso obduxerint orienti. At quia in domino Iesu Christo uerbi & carnis una persona est duarumque naturarum per ea quæ negari non possunt, negandi introducere moliti sunt. Nestorius enim occasione professionis duarum naturarum, duas nihil in Christo personas ostendere. Eutyches autem unius personæ patrocinio fulcitus, unam eandemque uerbi & carnis delirauit esse naturam, & ita uterque ueritatem religiosæ professionis ad impietatem sui traxit erroris: qui si diuino uerentur magisterio, & præuios in suis doctrinis sequerentur Apostolos, agnoscerent utique & duas in una persona, & unam in duabus naturis posse esse personam. Siquidem negari non potest, ut su

D. VIGILII

perius dixi, hominem ex duabus constare natura-
ris, animę scilicet & carnis. Nemo tamē insipiens
& totius rationis expertus recte hominem dixerit
duas habere personas, aut quia rursus una est ho-
minis persona, recte opinatus sit unam esse car-
nis animęq; naturam. Non esse autem unius na-
turę corpus & animam saluator in euangelio
docuit, dicens, Nolite timere eos qui occidunt cor-
pus, animam autem non possunt occidere. Quid
ergo inauditum, quid à scripturis canonicis alie-
num & peregrinum, ut sicut credimus & experi-
mur unum esse hominem animam rationabilem
et carnē: ita credamus unum esse Christum deum
& hominē, sicut Apostoli docuerunt, & sicut no-
bis uiri apostolici tradiderunt.

Diluuntur
obiecta alia
aduersario-
rum Calces-
don. Syn.

Et quia nunc nobis intentio contra eos est ma-
xime, qui errorem unius naturę sectantes, decre-
to Concilij Calcedonensis pertinaci obstinatione
resistunt, commodum puto ad eorum inanes con-
tradiciunculas, uitreasq; sententias, ueritatis mal-
leo obterendas, de humana filij dei natura, quam
in eo modis omnibus negant, pauca reperere, &
quàm non sint Christiani, & à spe salutis æternę
penitus alieni, demonstrare. Regula est fidei Ca-
tholicę, unum eundemq; dominum Iesum Chri-
stum sicut uerum deum, ita uerum hominem con-
fiteri, unum esse ex utroq; , non duos in utrunq;
ipsum sine tempore natum de patre, ipsum ex
tempore

tempore natum de uirgine, ita ut utraq; natiuitas sic unum teneat Christum, ut in nullo sui pertulerit detrimētum, retinens in se quod est sui generis proprium, id est, ut & uerbi natura non mutaretur in carne, & carnis natura non fuisset in uerbo consumpta. Hinc dominus Iesus Christus idem uerus est deus, idem uerus est homo, ex duabus ineffabiliter uirginali aluo unitis in una naturis existens, quæ naturæ, quomodo in illa mirabili coniunctione non sunt in eo abolitæ, ad demonstrandam utrarumq; proprietatis extantiam, in uno se ipso utriusq;. Res locutus est atq; egit, non uoces diuidens, non effectus partiens, non gesta secernens, sed ipse unus in seipso, quæ sibi ex utraq; & in utrunq; conueniens, & proprium fuerat loquens & peragens, & ut quod dicimus planum fiat, aliquo utamur exemplo, uerbi gratia. Ego ipse sum, qui oculis corporeis album colorem nigrumue discerno, & ego ipse sum rursus qui malum iniquitatis & iustitiæ bonum mentis obtutu dijudico, nec tamē alius atq; alius ero, quia utrunque mihi est ex diuerso. Non enim ipsis oculis uideo uariari colores, quibus uideo uariari sermones, & tamen ego sum ipse qui ex utraq; agitur, utrumq; meum est, non uidere iustitiam nisi oculis mentis, & meum est non uocem oculis audire, & meum est non uidere lumen auribus, meum est non discernere naribus gustum, & meum est

D. VIGILII

palato non percipere odoratum, & cum totum meum sit in meipso, id est, uidere, audire, odorari, gustare, & tamen aliud est mihi unde uideo, aliud unde audio, aliud unde gustum odoresq; discerno, & cum sit in me totum quodā priuato iure diuersum atq; diuisum, ego tamen ipse diuidi & separari nō possum. Ita ergo & Christus ipse unus atq; idem est & creatus & non creatus, habens initium, & initio carens, ætate atq; intellectu proficiens, & intelligentia ætatisq; augmenta non recipiens, mortem perpetuens, & mortis legibus non subiacens, honores ob meritum accipiens & nullo honore indigens: & cum hæc omnia diuersa sint in seipso, ipsius tamen sunt propria, & ideo uoces, affectus, & gesta utriq; rei congruentia in seipso non diuidi.

Et quia ipse est utrunq; qd habet, sed unum illi est ex natura uerbi, quam deus permanens nō amisit, & aliud illi est ex natura carnis, quam homo factus accepit, adhuc dicamus manifestius propter eos qui per imperitiā sensus naturarum proprietatē & cōmunionem quemadmodum dicatur in Christo nō intelligentes abutuntur & refugiunt hæc nomina. Diuersum est atq; alienum, initium non habere, & ex initio subsistere: mori, & mori nō posse, & tamen sicut ipsi Christo proprium est utrunq;, ita nō ipsi sed in ipso est utrunque cōmune. Si enim dicamus, quia ipse est cōmune,

mune, necesse est ut exigatur à nobis dare et ostendere alium, cum quo ei sit hoc ipsum commune, quæ professionis necessitas in Nestorij uergit impium dogma. Melius igitur & catholice dicimus, In ipso & non ipsi esse commune. Et melius ipsi, & non in ipso dicimus proprium esse. Ergo proprium est illi mori, propter naturam carnis, quæ mortalis est, & proprium est illi non mori, propter naturam uerbi, quæ mori non potest. Item propter ineffabile mysterium unionis utrarumque naturarum, communis in ipso fuit mortalitas carnis uerbi naturæ, quæ mori non potuit, & communis in ipso est immortalitas uerbi naturæ carnis, quæ morti succubuit. Ergo sicut illi mori & non mori ex utrisque naturis est proprium, ita commune est in ipso utrisque naturis, quod illarum est proprium, & ut exëpli gratia dixerim, Proprium mihi est notam liuoris cuiusque uerberis gestare in corpore meo per naturam carnis meæ, & proprium mihi est hanc eandem notam non gestare in spiritu meo, per naturam animæ meæ. Itē proprium mihi est plagam uerbi, id est, sermonem durum gestare in mente mea per naturam animæ meæ, & proprium mihi est eandem plagam non portare in corpore meo per naturam carnis meæ, & cum sit mihi utrunque proprium & corpori & animæ meæ, utrunque alienum, quia nec durum corpus lætūm ue sermonem intelligit, nec

anima flagelli uulnere liuescit utrunq; tamẽ commune est in meipso, & animæ & corpori meo, quia nec anima extra corpus sit, ad quod ei sentire proprium fuerat sensit, nec corpus extra animæ cõsortium plagarum inditia gestauit, quod ergo proprium mihi est in singulis, & alienum est singulis, id commune in meipso singulis, quod proprium est singulis. Et tamen ego ipse unus sum in singulis mihi metipso proprijs.

Demonstratio quàm sit impium uel confundere aut negare naturas, uel diuidere per sonã Christi

Quæ cum ita sint, series nobis diuinarum percurrentia est literarum, & plurima testimonia congerenda, quibus demonstretur, quàm sit impium & sacrilegum ea quæ sunt propria carnis Christi ad naturæ uerbi proprietatem referre, & quæ sunt propria uerbi proprietati naturæ carnis adscribere: & quàm sit homini impium, ea quæ sunt propria carnis, per exceptionem proprietatis alienare à uerbo, & quæ sunt propria uerbi, eadem exceptionis lege alienare à carne, cum sit eis utrunq; in Christo commune, & Christus sit utrunq;. Et quoniam unius naturæ professores hac sibi confessione blandiuntur, dicentes, Quid impossibile aut inconueniens dignationi filij dei, ut in natura diuinitatis suæ, ob nostræ salutis redemptionẽ, quæ uellet indigna & humilia sustinere, per quem magis ampliorem nobis ad se diligendum charitatis excitaret affectum, ea pro nobis in natura sua perpetuens, quæ ei probatur esse indigna, exigendum

gendum ab eis est, cur is qui morte sua perempturus erat mortem, sicut & propheta prædixerat, dicens, Ero mors tua ô mors, si hoc ei possibile fuit, id est in natura sua mori, quid ei opus erat de uirgine nasci? Sed utiq; hoc est admiranda eius benignitas in hoc, magnus ergo in nos pietatis eius demonstratur affectus, ut quia mors eius nobis fuerat necessaria, ipse autem in natura sua mori non poterat, dignatus est naturã nostram adsumere, in qua pro nobis mori potuisset, quod fuerat necesse. Sed concedamus eis contra totius scripturæ fidem et catholicam ueritatem, ut in natura sua pro nobis mori dignatus sit, quod est omnino impossibile, & omnes humanæ fragilitatis pertulerit passiones, nunquid & honoribus sublimari, & dignitatis profectibus augeri natura eius indigebat, ut humilitatis & obedientiæ ac mortis merito sublimium meritorum tenere fastigium, & potestatem cœli ac terræ mereretur accipere, tanquã qui antea non habuit? An forte negabunt domino Iesu Christo ob meritum passionis & mortis hæc omnia fuisse collata? Legant Apostolum dicentem de ipso, Humiliauit seipsum factus obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & deus illum exaltauit, & donauit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et Dauid, De torrente (in-

D. VIGILII

quit) in uia biber, propterea exaltabit caput. De
 torrente in uia, id est, de fluuio mortis humanae
 biber, propterea exaltauit caput, quia mortem gu-
 stauit Et ipse in Euangelio, Propterea (inquit) dili-
 git me pater meus, quoniam animam meam po-
 no pro ouibus meis. Quid igitur uobis uideatur?
 Natura uerbi uel uacua magnitudinis & gloriae
 honoribus fuit, aut imperfectae aut exiguae dile-
 ctionis apud patrem in aeternitate manebat, & id
 circo talia subire quaesuit, per quae acceptior &
 honorabilior esset, atque excellentioris mentis emi-
 neret. Exaltauit, inquit, eum, & donauit illi nome-
 quod est super omne nomen. Ergone uerbum
 ad illud usque tempus non habuit nomen quod est
 super omne nome, sed meruit operibus quod na-
 tura non habuit. Item ad Hebraeos, Tanto, inquit,
 melior angelis factus, quanto excellentius no-
 men praeter illis accepit. Quis in tantam impietatis
 uoraginem proruar? Quis eousque amentiae nube
 cecatus in id decidat, ut opinetur Christum secun-
 dum diuinitatis naturam meliorem angelis fa-
 ctum? Neque enim angelis diuina potest eius con-
 ferri aut comparari natura, quorum quasi colla-
 tione reperitur excellentior atque melior, cum sit
 omnibus naturis incomparabiliter praestantior.
 Sed & quod ait, Melior angelis factus, posterius
 uult intelligi, id quod melius praecedentium rela-
 tione factum est: quod quid aliud erit nisi huma-
 na eius

na eius natura? Nomen quoque eum melius accepisse describit: quod omnino diuinam eius non potest referre naturam. Quis enim naturæ trinitatis superior & melior potuit inueniri, qui ei melius angelis nomen & daret & imposeret? quoniam meliorum est inferioribus nomina impertire. Quis ergo non uideat hæc in dei filio naturæ carnis eius congruere, secundum quam & exaltatus est, & honoratus, & coronatus, & melioris nominis dignitatē adeptus est, is qui secundum naturam uerbi horum nihil eguit aliquando?

Persequamur ergo omnes adhuc beatitudinis eius munera passionis eius merito acquisita, quibus luce clarius apparebit nō posse ei secundum quod natura deus est, sed secundum quod natura homo factus est conuenire. Dicit ergo Esaias propheta, Si posuerit pro peccato animam suam, uidebit semen perlongæuum, & uoluntas domini in manu eius dirigetur, pro eo quod laborauit anima eius. Videbit & saturabitur: in scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meos multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Propterea ipse possidebit multos, & fortium ipse diuidet spolia, pro eo quod tradidit in morte animam suam, & cum sceleratis deputatus est, & peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit. Vide quanta eum ob meritum passionis adepturum propheticus sermo describit. Videbit, inquit, semen longæ-

D. VIGILII

uum, uidebit lucem & saturabitur scientia, possi-
 debit multos, & fortium diuidet spolia. Quæ om-
 nia ei secundum naturam uerbi non conuenire
 puto, quod superfluum sit demonstrare, cum se
 ipsa rerum euidencia manifestet. Item quod pote-
 statem cœli & terræ, & hæreditatem gentium, &
 subiectionem uniuersorum ex tempore acceper-
 rit, & ipse de ipso in euangelijs, & prophætæ lo-
 quuntur. Nunquid ergo potestatem & domi-
 nium creaturæ suæ, utpote omnium conditor,
 non habebat, ut temporibus nouissimis hæc om-
 nia muneris gratia potiretur? Dicit ergo post re-
 surrectionem suam, Data est mihi omnis pote-
 stas in cœlo & in terra: quam potestatem olim pa-
 ter promiserat, dicens, Postula à me, & dabo tibi
 gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam
 terminos terræ. Quam petitionem filij, & largi-
 tionem patris, tempore passionis expletam fuisse
 propheta Esaias testatur ex persona patris nun-
 ciantis sic dicēs, In tempore placito exaudiui te, &
 in die salutis auxiliatus sum tibi, & plasmaui te,
 & dedi te in testamentum gentium, ut constituer-
 res terras, & possideres hæreditates desertas, dice-
 resq; his, qui in uinculis sunt, exite, & qui in tene-
 bris, reuelamini. Item ipse filius in eodem pro-
 pheta, Et nunc dicit dominus formans me ex utero
 seruum sibi, ut reducam Iacob ad eum, & glo-
 rificatus sum in oculis domini, & deus factus est
 fortitudo

fortitudo mea. Et dixit, Parum est ut sis mihi ser-
 uus ad suscitandas tribus Iacob, & dispersiones
 Israel congreges, ecce posui te in lucem gentium,
 ut sis salus usq; ad extremum terræ. Quis ita stoli-
 dus & mentis erit alienus, ut non uideat, non in-
 telligat formari ex utero, et mereri seruum fieri, et
 tempore opportuno exaudiri atq; auxilium spe-
 ctare paternum, & confortari in domino, & pos-
 sessionem terrarum ex tempore accipere, ad na-
 turam carnis Christi proprie pertinere. Adhuc au-
 tem si otiosum non est pauca proferimus, quæ
 penitus ad diuinitatis eius non possunt referri na-
 turam. Sic igitur de eo pater per Esaiam loquitur,
 Ecce seruus meus, suscipiã eum, & electus meus,
 complacuit sibi in illo anima mea, dedi spiritum
 meum super eum iudicium gentibus proferri.
 Ipse quoq; de seipso similiter, Spiritus, inquit, do-
 mini super me, propter quod unxit me, euangeli-
 zare pauperibus misit me. Et Dauid eidem, Pro-
 pterea, inquit, unxit te deus deus tuus oleo exul-
 tationis præ consortibus tuis. Et ex persona pa-
 tris, Posui adiutorium super potentem, & exalta-
 ui electum de populo meo. Et Petrus de ipso, La-
 pidem, inquit, ab hominibus reprobatum, à deo
 autem electum & preciosum. Nunquid dei fi-
 lius ex ea natura qua deus est, & non ex illa po-
 tius qua homo factus est, electus poterit appella-
 ri, ut inde natura diuinitatis eligeretur, quæ una

D. VIGILII

est, & quæ in pluribus non potest deputari? Dicit enim ecclesia in Cantico Canticorum, Fratruelis meus electus de pluribus. Et pater, Exaltavi electum de populo meo. Dicite igitur ô uos unius naturæ professores, cum una sit dei natura, quomodo uel unde dicatur electa? Quis illa superior potuit eam de pluribus eligere? An forte ipsa de medio populi sese elegit? Et quanquam nemo seipsum eligat, cum aperte huius electio à deo facta esse dicatur, tamen si seipsa nouissimis temporibus elegit, in omni illo superiori tempore incerta fuit & incognita, populi & sociorum confusione permixta, de quorum consortio eligi, & sancto spiritu ungi meruit. Quia David ait, Unxit te præ consortibus tuis. Eligitur ergo, & ungitur, & super se habet spiritum sanctum diuina natura? Dedi, inquit, spiritum meum super eum. Et ipse filius, Spiritus, inquit, domini super me, propter quod unxit me. Et quomodo æqualis est filio spiritus sanctus, cum super eum esse describatur? Dicit autem de ipso Esaias, Et requiescet super eum spiritus domini, & implebit eum spiritus sapientiæ. Et Lucas in euangelio, Puer autem crescebat & confortabatur & implebatur sapientia. Vnde manifestum est filium dei non secundum naturam uerbi eligi de pluribus, aut confortari, aut impleri sapientia. Non enim natura uerbi est confortari, cum ipsa sit uirtus:
nec

nec crescendi augmenta suscipere, cum perfecta sit in seipsa: nec sapientia impleri, cum ipsa impleat omnia: nec eius eligi, cum ipsa magis eligat, & unde eligatur non habeat. Quia ergo uerbi naturæ ista non conueniunt in Christo, carnæ eius congruant necesse est, secundum quam iure dicitur seruus electus, iure confortatus, iure sapientia impletus, iure creuisse, iure spiritum sanctum super se habere.

Quod ut adhuc euidentius clareat pauca subnectemus. Dicit de ipso Esaias, Priusquam sciat puer respicere malum, & eligere bonum: antequam cognoscat puer uocare patrem aut matrem, accipiet uirtutem Damasci, & spolia Samariæ. Nunquid naturam uerbi tantæ audemus ignorantia subijcere? cui nec præterita, nec futura habentur occulta. Et iterum Lucas, Iesus autem proficiebat ætate, & sapientia, & gratia apud deum & homines. Si uerbi in eo proficiebat natura, ergo mutabilis facta est per profectum.

Quod enim proficit, mutatur in melius. De potestate quoque & gloria regni, & iudicij auctoritate quam ex tempore ob meritum passionis, secundum naturam carnis accepit, breuiter aliqua dicamus. Gabriel in euangelio ita de ipso dicit, Et dabit illi dominus deus sedem David patris sui, & regnabit in domo Iacob, & regni eius non erit finis. Ad David quoque ista sunt uerba patris

D. VIGILII

de ipso, De fructu uentris tui ponam super sedem tuam. Item, Et ponam in sæculum sæculi sedem eius, & thronum eius sicut dies cœli, & primogenitum ponam illum excelsum præ regibus terræ. Item, Manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confortabit eum. Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius, & dominabitur à mari usq; ad mare, & à flumine usq; ad terminos orbis terræ. Et David de ipso ad patrem, Gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Item, Posuisti super caput eius coronam de lapide preciosum. Vitam petijt, & dedisti ei longitudinem dierum in sæculum sæculi. Iuxta illud Esaïæ, Si tradiderit in mortem animam suam, uidebit semen longæuum. Item, Propter ueritatem & mansuetudinem & iustitiam procede & regna. Et Daniel, Ipsi datus est principatus, honor, regnum. Quæ omnia cur acceperit non taceatur. Nam ipse merinum tantæ dignitatis acceptæ demonstrans, ait, Vincenti & seruanti opera mea, dabo potestatem super gentes, & reget eas in uirga ferrea, sicut & ego accepi à patre meo. Item, Qui uicerit dabo ei sedere mecum in sede mea, sicut et ego uici, & sedi cum patre meo in sede ipsius. Cui uictoriæ omnis cœlorum exercitus attestatur, dicens, Dignus est agnus qui occisus est accipere gloriam, & honorem

norem, & sapientiam, & fortitudinem, & potestatem. Hæc de regni gloria & potestate, quam ex tempore ob meritum passionis dei filius secundum naturam carnis suæ accepit. Cum secundum uerbi naturam nihil eguit.

Multo breuius dicamus, quanquam in sede regni non aliud, quam iudicis autoritas demonstraretur. Propheta ergo sic de ipso ad patrem loquitur, Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis. Et ipse, Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Et in euangelio, Et potestatem, inquit, dedit ei, & iudicium faciendi, quoniam filius hominis est. Horum sacrorum eloquiorum meliorem interpretem, quam ipsum dominum non inuenimus, qui nobis tantorum honorum sibimet collatorum causas & meritum ualeat referare. Cesset omnis humanæ argumentationis calliditas, nec se audeat imperita peritia ultra modum diuinæ expositionis extendere. Ipse dei filius sacro diuinitatis ore perdoceat, cur uel secundum quod tantis à patre sublimatus honoribus, qui sic incarnatus homo factus est, ut in id quod erat immutabiliter permanens, nihil eorum amitteret, quæ prius habebat. Dicat ergo cur ex tempore potestatem acceperit, qui semper habebat? Et potestatem, inquit, dedit ei & iudicium faciendi, quoniam filius hominis est. Quid igitur domine Iesu Christe, alius & alius nobis ap-

D. VIGILII

parebis, cum nos te unum eundemq; filium dei
& filium hominis fateamur? Cur itaq; non dixi-
sti, Et potestatem dedit ei, quoniam filius dei est?
Vnus, inquit, & idem sum, nec diuidi possum:
sed quare uel unde acceperim, quod semper ha-
bui, uolui demonstrare. Secundum naturā enim,
qua deus uerbum sum, nihil egui, nihil accepi,
quoniam filius dei sum, & honoratus sum: se-
cundum naturam autem carnis, qua deus uer-
bum incarnatus homo factus sum, & egui, & ac-
cepi, quoniam filius hominis sum & ad hoc na-
tus sum.

Et quanquam hæc suffecerint, pro sui firmita-
te roboris, ad demonstrationem in Christo utri-
usq; naturæ, tamen ut magis magisque ueritatis
claritas elucescat libet etiam illum Apostoli tracta-
re sermonem, quo pro nobis Christum media-
torem adserit factum: quod officium, nisi ex ue-
ritate naturæ carnis, quam ex nobis habuit, im-
plere nō potuit. Quoniam per ipsam inter deum
& homines medius apparuit. Et quia, ut Aposto-
lus ait, & rerum ueritas docet, mediator non est
unius: habens autem Christus secundum uos
unam naturam, ostendite unde sit medius inter
nos & illum? Quia si, ut impie sapitis, una est eius
natura mediatoris: in eo quod est unum & singu-
lare salutis nostræ remedium, frustrabitur sacra-
mentum. Vnde enim medius erit, si utramq; non
habuerit?

habuerit? Quia nisi talem dederis inter deum & homines, qui ita sit medius, ut ex utroq; utrunq; sit, id est, ut & deus sit propter diuinitatis, & idem homo sit propter humanitatis naturam, humana diuinis quemadmodum reconcilientur nõ ostendis. Nam quia transgressione mandati inimici dei exiteramus, & in contrarium animis discordantibus uergebamus, à supernis declinantes, & ad ima tendentes, necesse fuit interuentu misericordie diuinæ, solutis inimicitijs, contraria in unum reuocari, & supernis ima restitui: quod non aliter fieri potuit, nisi talis mediator existeret, qui de cœlestibus ueniens cõiuniretur terrenis, retinens in se id quod non erat, unus fieret in utroque: & ita per utriusq; naturæ cõiunctionem in una eademq; persona, & humana diuinis, & diuina sociaret humanis, prius utrunq; sine utriusq; abolitione, uniens in seipso, dein omnes fideles patri reconcilians deo. Et quia reconciliationis sacramentum immaculatum flagitabat sacrificium, talis hostia requirenda fuerat, quæ ita media esset inter deum & homines, ut & morti succumberet per illud quod homines habebat, & mortem reuinceret per id quod in se diuinitatis tenebat. Unus igitur est ante incarnationem uerbi deus, & qui in humanitate mansit, in qua erat & erit. Non discernendo igitur, unum dominum Christum in hominẽ seorsim, & seorsim in deum, sed

D. VIGILII

unum eundemq; Iesum Christum esse dicimus;
non ignorantes differentias naturarum, sed eas
inconfuse inter sese seruantes.

Veterū sen-
tentia de us-
traque in
Christo na-
tura.

Hilarius.

Et quoniam isti utriusq; naturæ professionem
nquam esse calumniantur, cunctos ecclesiæ tra-
ctatores in medium deducamus, ex quorum mul-
tiplicibus dictis pauca & breuia excerptes,
huic operi subnectimus, ad latiores seorsum, &
diffusiores de hac confessione tractatus, quos bea-
tissimus Leo in unum testimoniorum cumulum,
prouida diligentia congescit, studiosos quosque
imitantes: & ut nobis duplex in tantorum & ta-
lium testimonium productione nascatur utilitas, co-
rum sententias Leonis sensibus coaptemus. Dis-
xit Leo, quod maxime isti reprehendendum exis-
timant, Operatur unaquæq; natura cum com-
munionem alterius quod proprium. Hoc & Hila-
rius confessor in libro uno contra Arrianos, Nas-
tus ergo unigenitus deus ex uirgine homo secun-
dum plenitudinem temporum, in semetipso pro-
fecturus in deum hominem. Hunc per omnia
euangelici sermonis modum tenuit, ut se dei fi-
lium credi doceret, ut hominis filium prædicari
admoneret, locutus & gerens uniuersa quæ dei
sunt, loquens deinde & gerens uniuersa quæ ho-
minis sunt, ita tamen, ut ipso illo utrius generis
sermonem nunquam nisi cum significatione &
hominis

hominis loquutus & dei sit. Ecce aperte communionem utrarumque docens naturarum, & uerbum dixit loqui & agere quæ carnis sunt, & carnem quæ uerbi sunt. Cui sententiæ & beatus quoque congruens Ambrosius ita dicit, Consors utriusque naturæ, id est, humanæ atque diuinæ, in natura hominis subiit passionem, ut indiscrete & dominus maiestatis dicatur esse qui passus est, & filius hominis, sicut scriptum est, qui descendit de cælo. Perspicuo enim is & communionem operis, & proprietatem utriusque naturæ descripsit, & caro propter uerbum de cælo descendisse, & uerbum propter carnem mortem subiisse diuina testantur eloquia, cum nec caro de cælo descenderit, nec uerbum mori potuerit.

D. Ambros.

Item dixit Leo, Esurire, sitire, lassescere, atque dormire euidenter humanum est, & non est eiusdem naturæ flere miserationis affectu amicum mortuum, & eundem ad uocis imperium excitare rediuuium. Hoc & beatus Gregorius Nazanzenus episcopus adseruit, dicens, Cum ergo processisset ex uirgine deus, in ea quam adsumpsit humana natura, unum est duobus in inuicem contrarijs existens, aliud in deum adsumitur, aliud deitatis gratia præstat. Missus est quidem, sed ut homo, duplex enim erat in eo natura: inde denique & laborauit ex itinere, inde esuriit & siti-

Gregorius
Nazanzenus

D. VIGILII

uit, & contristatus est, & fleuit humani corporis lege.

Cyillus.

Item dixit Leo, Natura inuiolabilis natura est unita passibilis, ut quod nostris remedijs congruebat unus atque idem mediator dei & hominum homo Iesus Christus & mori posset ex uno & non mori posset ex altero, & non est uerbi naturæ clavis affigi potuisse. Hoc & beatus Cyrillus in epistola totius synodi ad Nestorium, In ipsa, inquit, uulua uteroq; uirginali sese uerbum cum carne coniunxit, & sustinuit generationem carnalem carnis suæ natiuitatem suam faciens. Sic il- lum dicimus & passum esse & resurrexisse, non quia deus uerbum in sua natura passus sit, aut plagas, aut clauorum confixiones, aut alia similia uulnera: deus namq; incorporalis extra passionem est: sed quia corpus illud quod ipsius proprium factum est passum est, ideo hæc omnia pro nobis ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore quod patiebatur, deus, qui pati non poterat. Simili modo & mortem ipsius intelligimus. Immortale enim incorruptibile est naturaliter uiuificans dei uerbum, sed quia corpus ipsius proprium dei gratia, iuxta Pauli uocem, pro omnibus mortem gustauit, idcirco ipse dicitur mortem gustasse pro nobis, non quod ipse mortem esset expertus quantum ad ipsius naturam pertinet: infania est enim hoc sentire uel dicere: sed quod, ut supra

supra diximus, caro ipsius mortem gustauit. Item & resurgente carne eius resurrectionem dicimus: non quia in corruptionem ceciderat, absit, sed quia eius resurrexit corpus. Ita Christum unum & deum confitemur, non tanquam hominem cum uerbo coadorantes, ne diuisionis quædam species inducatur, sed unum iam eundem adorantes. Hoc & beatus Hilarius paucis explicat uerbis, Vidésne (inquit) deum & hominem ita prædicari, ut mors homini, deo uero carnis excitatio deputeretur, naturam dei in uirtute resurrectionis intellige, dispensationem hominis in morte cognosce, & cum sint utraq; utrisque gesta naturis, unum tamen Iesum eum memento esse qui utrunque est.

D. Hilarius

Et quia perspicue, quantum opinor, claruit beati Leonis epistolam, cum Cyrilli synodicis congruere literis, quid etiam cæteri ecclesiæ tractatores de utrisq; naturis Christi senserint, breuiter intinemus. Sanctus Ioannes in Omelia de ascensione domini ita dicit, Deus nobis iuste irascebatur, & nos contemnebamus, iratum & clementem dominum declinabamus, & se medium Christus ingessit, & sociauit utramque, & nobis quod imminabat supplicium ipse sustinuit. Item, Cognoscamus igitur quæ natura est cui dixit, Sede ad dexteram meam, & esto meæ particeps sedis, illa nimirum natura quæ audierat, Terra es,

Chrysost.

D. VIGILII

August.

Basiliius epi
scopus.

& in terram ibis. Hoc & Augustinus sentiens
Gratulandum (inquit) fuerat humanæ naturæ
eo quod sic adsumpta est à deo uerbo, ut mortua
lis constitueretur in cœlo, atq; ita fieret terra subli-
mis, ut incorruptibilis puluis sederet ad dexteram
patris. Item beatus Basiliius Cæsareę Cappadocię
episcopus, Cum ergo quædam in Christo ita ui-
debamus humana, ut nihil à communi mortua-
lium fragilitate distare uideantur, quædam ita di-
uina, quæ nulli alio quàm ineffabili naturæ con-
ueniant diuinitatis, hæret humani intellectus an-
gustia, & tantæ admirationis stupore percussa,
quò declinet, quid teneat, quò se conuertat igno-
rat. Si hominem putet, deuicto mortis regno cum
spolijs redeuntem à mortuis cernit, propter quod
cum omni metu & reuerentia contemplandum
est, ut in uno eodemq; ita utriusq; naturæ ueritas
demonstretur, ut neq; aliquid indignum & inde-
cens in diuina illa & ineffabili substantia sentia-
tur, neq; rursus quæ gesta sunt, falsis illusa ima-
ginibus existimentur. Qua hinc exitur, quo rur-
sus euaditur, quibus commenſis, quibus argu-
mentorū præstigijs tantæ potest authoritas ue-
ritatis obumbrari. Ita omnes ecclesiastici tractato-
res, in utriusq; naturæ proprietate consentiunt, ut
in uno eodemq; Christo nihil indignum nihil
falsum existimetur. Nihil indignum, ne filium
dei deum dominum Christum secundum diuini-
tatis

tatis suæ naturam credamus morti subiacuisse. Nihil falsum, ut eundem secundum carnis suæ naturam credamus mortuum esse, ut quia uere mortuus est dignitatis sit naturæ uerbi honorem dare immortalitatis & naturæ carnis ueritatem adscribere morti: ita ut utrunq; unius eiusdem sit Christi, id est, & mori & non mori, mori secundum naturam carnis suæ, & non mori secundum naturam diuinitatis suæ.

Sed iam ultimum decreti capitulum uideamus ex Decreto synodi Calcedonensis. Vnum eundemq; Christum dominum unigenitum (cōfitemur) in duabus naturis inconfuse inconuertibiliter indiuise inseparabiliter cognoscendum, nusquam duarum naturarum diuersitate euacuata propter unionem, salua magis proprietate utriusque naturæ, in unam personam atq; substantiam conuenientibus, non ut in duas personas diuisum aut segregatum, sed unum eundemq; unigenitum filium deum uerbum dominum Iesum Christum. In hoc Capitulo hoc eis displicet, cur dixerint, Salua proprietate utriusq; naturæ: uel, Non euacuata naturarum differentia: quæ ut firma esse perdoceant consueta uerborum prolixitate & inani adsertione uerentes, multa de Cyrilli capitulis interponunt testimonia, quibus ille non duas in Christo negat naturas, sed unam docet esse per-

D. VIGILII

Cyrrillum et
Calcedon,
synod. cons-
gruere.

sonam. Ne igitur soli eos nostra disputatione re-
futeamus, Cyrilli etiam nos uerba ponamus, ut
quomodo Cyrillo teste nituntur, Cyrillo teste
uincantur. Ex synodicis Cyrilli ad Nestorium li-
teris hæc sunt, Non enim dicimus (inquit) quod
diuina natura conuersa uel immutata facta sit ca-
ro, nec quod in totum hominem, quod ex anima
est & corpore, transformata sit, sed illud magis
quod carnem animatam rationale sibi copula-
uerit uerbum substantialiter ineffabiliter & inde-
prehensibiliter factus sit homo, & nuncupatus
sit etiam filius hominis: non nudæ tantummodo
uoluntatis, sed nec adsumptione sola personæ,
sed quod diuersæ & quodammodo naturæ in
unum conuenerint. Vnus tamen ex ambabus
Christus & filius, non euacuata aut sublata diuer-
sitate naturarum, per coniunctionem, sed quia
simul nobis effecerunt unum dominum & Chri-
stum & filium, id est, diuinitas & humanitas, per
arcanam illam ineffabilemque copulationem ad
unitatem. Quid hoc manifestius, quid darius ad
consonantiam synodici Decreti Calcedonensis
ex literis Cyrilli potuit demonstrari? Ecce nec di-
cta dictis, nec sententiæ sententijs aduersantur,
sed sicut uno fidei sensu, ita iisdem penè usi sunt
uerbis. (Dixit sancta synodus.) Nusquam dua-
rum naturarum diuersitate euacuata. (Dixit bea-
tus Cy-

tus Cyrillus.) Non euacuata aut sublata diuersitate naturarum per coniunctionem. (Dixit sancta synodus.) Vtriusque naturis in una persona conuenientibus. (Dixit beatus Cyrillus.) Non nudæ tantummodo uoluntatis sed nec adsumptione sola personæ, sed quod diuersæ quodammodo naturæ in unum conuenerint. (Dixit sancta synodus.) Non in duas personas diuisum, sed unum eundemq; Christum. (Dixit beatus Cyrillus.) Vnus tamen ex ambabus, id est naturis Christus filius. Et iterum, Sed quia simul nobis effecerunt unum dominum Christum & filium, id est, diuinitas & humanitas.

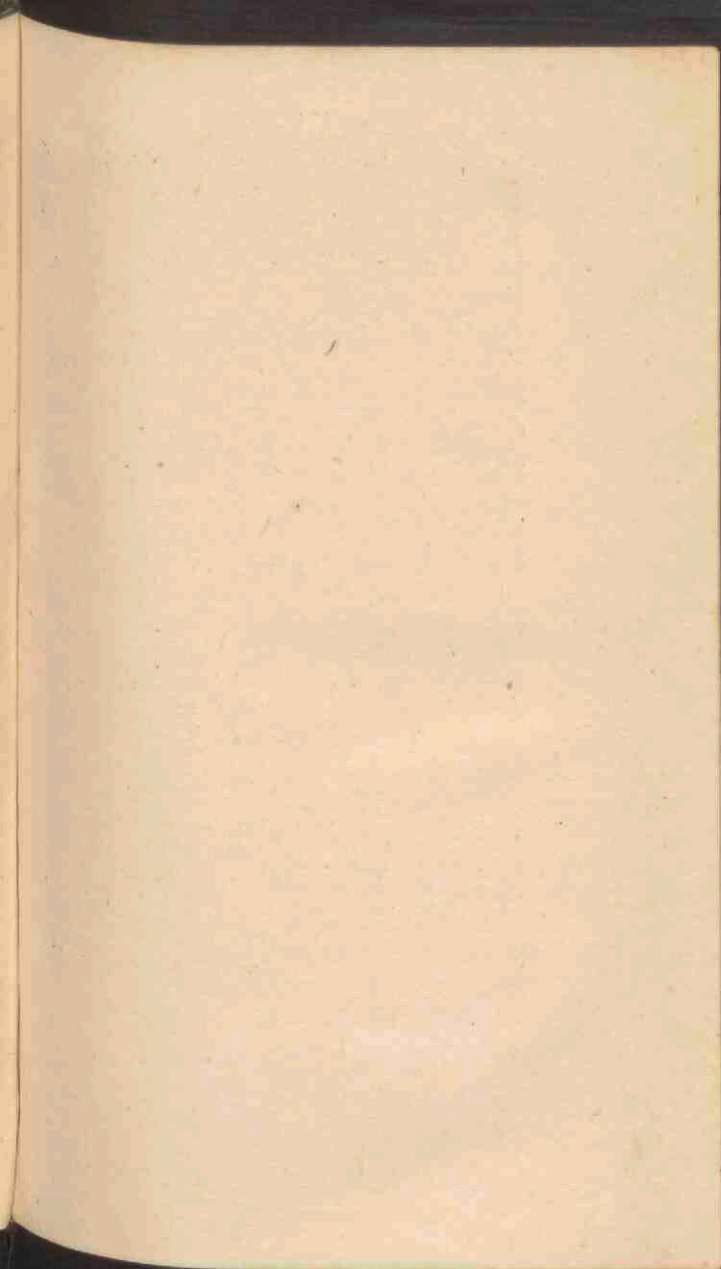
Et quia perspicua, ut reor, & clarissima ueritatis luce cæteræ falsitatis effugatæ sunt tenebræ, ac ruinosum prauis dogmatis ædificium, quod contra Leonis epistolam & Calcedonense Concilium, cassis perfidiæ nisibus erigebatur, ualido catholicorum testium impetu exagitatum irrepabiliter cecidit, demus deo gloriam & honorem, cuius munere uel dono uictoria conceditur & falsitas superatur. Si quid sanè in his opusculis defensionum, minus à nobis, haud secus quam oportuit, dictum est, ueniam postulamus. Aut eñ uerborum nobis copia defecit, ut id quod sentiebamus exprimere nequiremus: aut quæ sentienda fuerant exilitate ingenij & mentis infirmitate

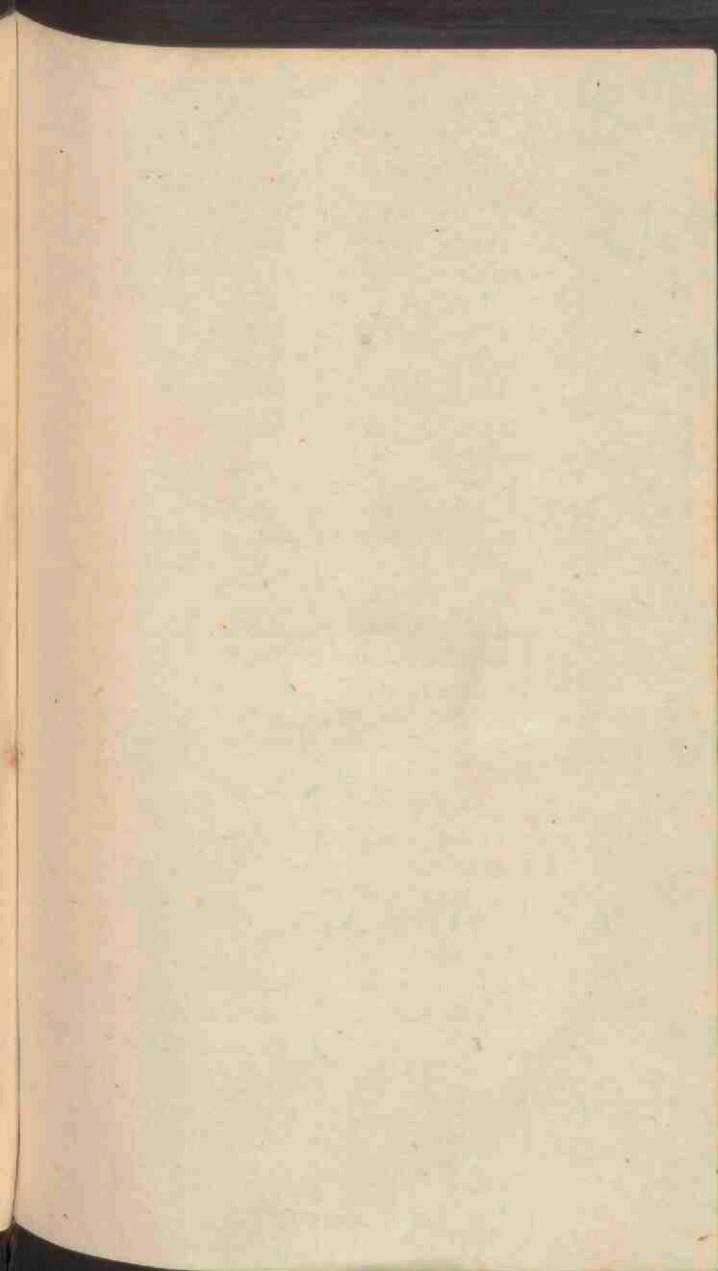
D. VIGILII LIB. V.

re sentire non ualuimus: sed si opere displicemus,
saltem studio placeamus. Sit acceptum uoluisse,
si displicet non potuisse nostrum.

Diui Vigilij contra Eutychem
Finis.

OCN 63824488